

Τ.Ε.Ι. ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ Σ.Σ.Ο.Ε

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
**“ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ
ΣΕ ΠΑΡΑΝΟΜΗ ΑΠΕΡΓΙΑ”**

Καθηγητής : ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ ΤΑΚΗΣ

*Της Σπουδάστριας
Σουλιμιώτη Μαρίας
Α.Μ. 5662*

10 621

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

- A.1 Έννοια της απεργίας
  - A.1.1 Συνταγματική κατοχύρωση
  - A.1.2 Είδη και μορφές της απεργίας
- A.2 Χαρακτηριστικά στοιχεία της απεργίας
  - A.2.1 Υποκείμενο
  - A.2.2 Σκοπός – αιτήματα
  - A.2.3 Αποδέκτης
- A.3 Περιορισμοί της απεργίας – Επιφύλαξη νόμου

B. ΝΟΜΙΜΗ ΑΠΕΡΓΙΑ

- B.1 Προϋποθέσεις νόμιμης άσκησης απεργιακού δικαιώματος
- B.2 Συνέπειες συμμετοχής σε νόμιμη απεργία

Γ. ΠΑΡΑΝΟΜΗ ΑΠΕΡΓΙΑ

- Γ.1 Γενικά
- Γ.2 Συνέπειες συμμετοχής σε παράνομη απεργία
  - Γ.2.1 Ποινικές κυρώσεις από συμμετοχή σε παράνομη απεργία
    - Γ.2.1.1 Γενικές και ειδικές κυρώσεις
    - Γ.2.1.2 Ποινικά αδικήματα σχετιζόμενα με την παράνομη απεργία
  - Γ.2.2 Ευθύνη των απεργών έναντι του εργοδότη
    - Γ.2.2.1 Ευθύνη για αποζημίωση
    - Γ.2.2.2 Πειθαρχική ευθύνη
    - Γ.2.2.3 Δυσμενή μέτρα του εργοδότη
    - Γ.2.2.4 Καταδίκη των απεργών σε υποχρεωτική παροχή της εργασίας

Δ. ΚΑΤΑΧΡΗΣΤΙΚΗ ΑΠΕΡΓΙΑ: ΕΙΝΑΙ ΠΑΡΑΝΟΜΗ;

Δ.1 Κατά το Σύνταγμα

Δ.2 Κατά το κοινό δίκαιο

Δ.3.1 Καταχρηστική απεργία λόγω τρόπου άσκησης

Δ.3.2 Καταχρηστική απεργία λόγω της μορφής διάρκειας

Δ.3.3 Καταχρηστική απεργία λόγω των αιτημάτων της

Δ.3.4 Καταχρηστική απεργία λόγω των συνεπειών της

Ε. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α. 1 Έννοια της απεργίας

Η έννοια της απεργίας είναι ένα ζήτημα που έχει αφεθεί στην πρακτική και στη θεωρία. Γενικά, η λέξη - όρος «απεργία» σημαίνει προσωρινή άρνηση εκπλήρωσης κάποιας νόμιμης συμβατικής ή φυσικής παροχής, που γίνεται ομαδικά από περισσότερους υπόχρεους σ' αυτή, με σκοπό την άρνηση πίεσης σε βάρος του δικαιούχου της παροχής, για την επίτευξη του επιδιωκόμενου αποτελέσματος, το οποίο είναι και το αντικείμενο της απεργίας(βλ.Λ. Ντάσιος, σελ.743)

Μ' αυτή την ευρεία έννοια απεργία θεωρείται η αποχή με αγωνιστικό σκοπό απο επαγγελματικές ή άλλες δραστηριότητες, όπως π.χ. η αποχή των μαθητών από τα σχολεία, η οργανωμένη αποχή των καταναλωτών από την αγορά ή η απεργία πείνας (βλ.Δ.Παπασταύρου σελ. 29). Κοινό χαρακτηριστικό γνώρισμα όλων αυτών των συλλογικών εκδηλώσεων είναι η άσκηση πίεσης σε βάρος των ισχυρών, όμως στο χώρο των παραγωγικών σχέσεων η απεργία δεν είναι μια απλή παθητική αντίσταση σε μια κατάσταση (όπως τα προηγούμενα παραδείγματα) αλλά αποτελεί όπλο ταξικής πάλης, σκοπός της οποίας είναι η αποκατάσταση του δίκαιου όπως το εννοούν και το θέλουν οι εργαζόμενοι (βλ Λ. Ντάσιος, σελ 744).

Η Μαρξιστική θεωρία δίνει στην έννοια της απεργίας ευρύτερο περιεχόμενο. Τη θεωρεί το μέσο για την καθολική ανατροπή του καπιταλιστικού παραγωγικού και κοινωνικού συστήματος και την εγκαθίδρυση της αταξικής κοινωνίας. Με άλλα λόγια η απεργία των μισθωτών αποτελεί μια κοινωνική επανάσταση και δημιουργεί μια εμπόλεμη κατάσταση ανάμεσα στις δύο αντίπαλες κοινωνικές τάξεις των εργαζομένων και των εργοδοτών. Σε αυτή την σύγκρουση αναγκαστικά εμπλέκεται το κράτος, ως ρυθμιστής της έννομης τάξης. Και αν το κράτος αναγνώρισε και κατοχύρωσε συνταγματικά το δικαίωμα της απεργίας των εργαζομένων, τούτο δεν οφείλεται στην καλή του

πρόθεση αλλά ήταν συνέπεια των μακροχρόνιων αποφασιστικών αγώνων της εργατικής τάξης. Στην πραγματικότητα αποτελεί υποχώρηση – ελιγμό που έγινε ώστε να ελέγχεται από πλευράς νομιμότητας (βλ. Α.Ντάσιος, σελ.745-6)

Παρά, όμως, το ότι η απεργία απέκτησε νομικό μανδύα και έγινε νομική έννοια, σε καμμία χώρα δεν έχει προσδιοριστεί νομοθετικά το περιεχόμενο της, λόγω της πολυμορφίας και των σχετικών εξελίξεων της. Έτσι, σύμφωνα με τη γνώμη που έχει επικρατήσει στην νομική επιστήμη και τείνει να επικρατήσει και στην νομολογία ως απεργία χαρακτηρίζεται η προσχεδιασμένη, σκόπιμη, προσωρινή και συλλογική αναστολή της παροχής εξαρτημένης εργασίας, με σκοπό την ικανοποίηση αιτήματος ή αιτημάτων των εργαζομένων ορισμένου επαγγέλματος ή ειδικότητας ή ορισμένης επιχείρησης για αγωνιστικό σκοπό και την πρόθεση συνέχισης της εργασίας μετά τη επίτευξη του σκοπού αυτού ή τη λήξη του απεργιακού αγώνα (βλ.Σ. Βλαστός, σελ 370). Από πλευράς νομικής κατάταξης της έννομης σχέσης, η άσκηση του δικαιώματος της απεργίας συνιστά μονομερή δικαιοπραξία, που ασκείται από τη συνδικαλιστική οργάνωση, η οποία εκφράζει τη συλλογική βούληση των μελών της, ως φορέων του δικαιώματος (βλ.Α.Ντάσιος, σελ. 748). Οι μετέχοντες σ' αυτήν πρέπει να έχουν την ιδιότητα του μισθωτού, δηλαδή να συνδέονται με σχέση εξαρτημένης εργασίας με κάποιον εργοδότη (βλ.Δ. Παπασταύρου, σελ. 30).

A.1.1 ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΟΧΥΡΩΣΗ

Σύμφωνα με το άρθρο 23 παρ. 1 του Συντάγματος: «Το κράτος λαμβάνει τα προσήκοντα μέτρα για την διασφάλιση της συνδικαλιστικής ελευθερίας και την ανεμπόδιστη άσκηση των συναφών μ' αυτή δικαιωμάτων εναντίον κάθε προσβολής τους, μέσα στα όρια του νόμου». Η συνταγματική αυτή διάταξη κατοχυρώνει τον εργασιακό αγώνα και την απεργία ως το σημαντικότερο μέσο του και ανάγει σε δικαιώματα τη χρήση του μέσου αυτού και τη συμμετοχή σε απεργία.

Στην πρώτη περίοδο τη παρ. 2 του ίδιου άρθρου ορίζεται ότι «η απεργία αποτελεί δικαίωμα και ασκείται από τις νόμιμα συστημένες συνδικαλιστικές οργανώσεις για την διαφύλαξη και προαγωγή των οικονομικών και εργασιακών γενικά συμφερόντων των εργαζομένων» (βλ. αναλυτικά άρθρο 23 του Συντάγματος). Αντικείμενο της διάταξης αυτής είναι η εξειδίκευση της έννοιας της συνταγματικά ανεκτής απεργίας, στην οποία και προβαίνει, προσδιορίζοντας περιοριστικά τις νόμιμα συστημένες συνδικαλιστικές οργανώσεις των μισθωτών ως υποκείμενο του απεργιακού δικαιώματος και καθορίζοντας και οριοθετώντας τους απεργιακούς σκοπούς. Ακολουθεί η δεύτερη περίοδος της ίδιας παραγράφου, η οποία οριοθετεί τις οργανώσεις στις οποίες παρέχεται το απεργιακό δικαίωμα, καθώς και τα άτομα που έχουν δικαίωμα συμμετοχής σε απεργία και συμπληρώνει την εξουσιοδότηση, που παρέχει η παρ. 1 στον κοινό νομοθέτη, κατευθύνοντας τον να επιβάλει περιορισμούς στο απεργιακό δικαίωμα, καθώς και στο δικαίωμα συμμετοχής σε απεργία, σε συγκεκριμένους κρίσιμους τομείς (βλ. Δ. Παπασταύρου, σελ.32).

Η συνταγματική εγγύηση του εργασιακού αγώνα, της συνδικαλιστικής ελευθερίας και των συναφών μ' αυτήν δικαιωμάτων θεωρείται πολύ σημαντικός παράγοντας για την δημοκρατικότητα ενός Συντάγματος καθώς είναι συμφυής με την δημοκρατική και φιλελεύθερη δομή του πολιτειακού καθεστώτος. Στα αυταρχικά και ολοκληρωτικά καθεστώτα, η συνδικαλιστική ελευθερία και το απεργιακό δικαίωμα είναι ανύπαρκτα (βλ. Δ. Παπασταύρου, σελ.35).

A.1.2 ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΜΟΡΦΕΣ ΤΗΣ ΑΠΕΡΓΙΑΣ

Οι νόμοι που ρυθμίζουν τον τρόπο άσκησης του δικαιώματος της απεργίας δεν καταπιάνονται με θέματα οργανωτικής δομής, αφήνοντας πρωτοβουλία στους εργαζόμενους να επιλέγουν την προσφορότερη γι' αυτούς μορφή απεργίας. Όμως, για την καλύτερη κατανόηση της έννοιας της απεργίας,

θεώρησα σωστό να αναφέρω ενδεικτικά αναλύοντας περισσότερο που πρέπει, κάποια είδη και μορφές αυτής. Έτσι, λοιπόν, οι απεργίες ανεξάρτητα από την νομιμότητα τους, μπορούν να καταταχθούν σε ορισμένες κατηγορίες ανάλογα με τα εξής κριτήρια:

1ο κριτήριο: Από το ΠΟΙΟΣ κηρύσσει και διευθύνει την απεργία σε απεργίες:

α) *Οργανωμένες ή συνδικαλιστικές* (όταν αποφασίζονται από συνδικαλιστικές οργανώσεις) και β) *αδέσποτες* (από ευκαιριακά συγκροτημένη ομάδα εργαζομένων)

2ο κριτήριο: Από τους επιδιωκόμενους ΣΚΟΠΟΥΣ. Από το κριτήριο αυτό έχουμε τη διάκριση πέντε κύριων κατηγοριών: α) *τις επαγγελματικές ή εργασιακές*, β) *τις πολιτικές*, γ) *τις απεργίες διαμαρτυρίας ή επίδειξης ή προειδοποίησης*, δ) *τις απεργίες αλληλεγγύης* και ε) *τις επαναστατικές απεργίες*

3ο κριτήριο: Από πλευράς ΕΚΤΑΣΗΣ οι απεργίες διακρίνονται σε: α) *γενικές* (σε εθνικό επίπεδο), β) *μερικές* (ορισμένοι κλάδοι ή επαγγέλματα ή περιφέρειες).

4ο κριτήριο: Από τη ΔΙΑΡΚΕΙΑ οι απεργίες διακρίνονται σε: α) *απεργίες αόριστης διάρκειας*, β) *απεργίες ορισμένης διάρκειας*, γ) *στάσεις εργασίας*.

5ο κριτήριο: Πολυμορφία απεργιών υπάρχει και από τον ΤΡΟΠΟ και την ΤΑΚΤΙΚΗ της διεξαγωγής του απεργιακού αγώνα. Για τον λόγο αυτό έχουν διαμορφωθεί στην πρακτική πολλές μορφές απεργιών από τις οποίες κυριότερες είναι: α) *η κλασική ή πλήρης*, β) *η αιφνιδιαστική* γ) *η περιστροφική ή κυκλική*, δ) *οι διαλείπουσες*, ε) *η αφανής ή λευκή*, στ) *η απεργία θρόμβωσης ή βουλώματος*, ζ) *η απεργία επίδειξης υπερβολικού ζήλου*, η) *η αντίστροφη ή ανάποδη*, θ) *η απεργία με κατάληψη του χώρου εργασίας*, ι) *η απεργία με περιφρούρηση*, ια) *η απεργία αυτοαναγωγής ή αυτομείωσης*, ιβ) *η διοικητική* και, τέλος, ιγ) *η απεργία που εκδηλώνεται με δολιοφθορά*(βλ. Λ. Ντάσιος, σελ. 797-8).

A.2 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΑΠΕΡΓΙΑΣ

Το τι νοείται απεργία, ποιες οι μορφές της και ποιό το περιεχόμενο της είναι ένα ζήτημα που έχει αφεθεί στην πρακτική και στη θεωρία. Όλοι όμως συμφωνούν στα βασικά χαρακτηριστικά στοιχεία της τα οποία είναι:

- 1) Προσωρινή παύση της εργασίας, που εκδηλώνεται με την άρνηση των εργαζομένων να εκπληρώσουν τη συμβατική υποχρέωση τους για παροχή της εργασίας τους. Δηλαδή για να πραγματοποιηθεί μια απεργία δεν αρκεί μόνο η λήψη της σχετικής απόφασης από τη συνδικαλιστική οργάνωση, αλλά χρειάζεται και η σύμπραξη των εργαζομένων, η οποία υλοποιείται με την αποχή τους από την εργασία (βλ. Λ. Ντάσιος, σελ. 748). Σε πρώτη θεώρηση η αποχή φαίνεται σαν μην εκπλήρωση της υποχρεώσεως για παροχή εργασίας. Ωστόσο αυτή η μη εκπλήρωση δεν επισύρει, όταν η απεργία είναι νόμιμη, τις συνέπειες της παραβάσεως αυτής, γιατί η αποχή είναι θεμιτή. Αν όμως η απεργία είναι παράνομη, η αποχή από την εργασία νομικά ισοδυναμεί με αυθαίρετη απουσία και συνοδεύεται από τις ανάλογες συνέπειες (βλ. Α. Καρακατσάνης, σελ. 220-1), για τις οποίες γίνεται λόγος στην συνέχεια. Η διάρκεια της αποχής δεν ασκεί καμία επιρροή. Μπορεί να είναι αόριστη ή ορισμένη απ' την αρχή, συνεχής ή διακοπτόμενη, καθολική ή μερική κ.τ.λ. Επίσης, μπορεί να πραγματοποιηθεί και δίχως την απομάκρυνση των εργαζομένων από τις θέσεις ή το χώρο εργασίας, όπως στη λευκή ή καθιστική απεργία.
- 2) Ο συλλογικός χαρακτήρας της παύσης. Η απόφαση για την παύση της εργασίας πρέπει να παίρνεται από κοινού από τους εργαζόμενους, οι οποίοι ασκούν το συγκεκριμένο δικαίωμα (βλ. Σ. Βλαστός, σελ. 371). Η απεργία είναι συλλογικό φαινόμενο. Όμως συλλογική αποχή δεν σημαίνει ότι απαραίτητως πρέπει να απέχουν όλοι οι μισθωτοί της επιχείρησης. Είναι δυνατόν να γίνει μερική απεργία: με λίγους απεργούς αρκεί να υπάρχει συλλογικό αντίκρουσμα, συλλογικό συμφέρον (βλ. Α. Καρακατσάνης, σελ. 221). Οι εργαζόμενοι που παίρνουν τη προκείμενη απόφαση, δεν είναι

αναγκαίο να είναι οργανωμένοι σε νόμιμη συνδικαλιστική οργάνωση, ούτε και να αποτελούν την πλειοψηφία. Και αυτό, γιατί η συναπόφαση για την κήρυξη της απεργίας από ανοργάνωτους εργαζομένους, καθιστά μεν την απεργία παράνομη, δεν αναιρεί όμως το χαρακτήρα της ως απεργίας (βλ. Σ. Βλαστός 1, σελ. 372).

- 3) Η ύπαρξη αγωνιστικού σκοπού. Κύριο γνώρισμα της απεργίας είναι επίσης και ο αγωνιστικός σκοπός, που συνίσταται στην άσκηση πίεσης στον εργοδότη ή στο κράτος για την ικανοποίηση των αιτημάτων. Αλλά και μόνη η ύπαρξη αγωνιστικού σκοπού, δίχως το στοιχείο της συλλογικής διακοπής της εργασίας, δεν αποτελεί απεργία, αλλά δολιοφθορά. Αγωνιστικός σκοπός σημαίνει τη διατύπωση συγκεκριμένων αιτημάτων, που προβάλλουν οι απεργοί για ικανοποίηση (βλ. Σ. Βλαστός 1, σελ. 372). Σκοπός των απεργιακών αγώνων μπορεί να είναι, σύμφωνα με το άρθρο παρ. 2 του Συντάγματος και του άρθρου 19 του νόμου 1264/1982, η διαφύλαξη και προαγωγή των οικονομικών, εργασιακών, ασφαλιστικών και συνδικαλιστικών συμφερόντων τους, στα οποία αναφερόμαστε στη συνέχεια.

Στα παραπάνω τρία βασικά εννοιολογικά χαρακτηριστικά της απεργίας μερικοί συγγραφείς προσθέτουν και δύο άλλα βασικά στοιχεία: α) την προαπόφαση για την αποχή και β) την πρόθεση της επανάληψης της εργασίας ύστερα από την ικανοποίηση των αιτημάτων ή τη λήξη της απεργίας. Αλλά η μεν προαπόφαση υπάρχει στη συλλογικότητα της αποχής, η οποία προϋποθέτει κάποια προσυνεννόηση έστω και άτυπη, που συνάγεται από τα πράγματα. Η δε πρόθεση της επανάληψης της εργασίας προκύπτει από τον προσωρινό χαρακτήρα της αποχής και τον αγωνιστικό σκοπό, που σημαίνουν εμμονή στην εργασιακή σχέση, με καλύτερους όρους εργασίας (βλ. Λ. Ντάσιος, σελ. 747). Όταν πρόθεση της συνδικαλιστικής οργάνωσης είναι η μη επανάληψη της ομαλής λειτουργίας των ατομικών σχέσεων ή συμβάσεων εργασίας, τότε ο σκοπός της συνίσταται στη διάλυση τους. Όμως ο σκοπός αυτός είναι ξένος προς την έννοια της απεργίας, ως μέσου πίεσης, να ικανοποιήσει αιτήματα και

διεκδικήσεις. Επομένως, αν η βούληση για επανάληψη της ομαλής λειτουργίας των ατομικών σχέσεων ή συμβάσεων εργασίας λείπει εξ αρχής, δεν έχει στοιχειοθετηθεί η έννοια της απεργίας (βλ. Δ. Παπασταύρου, σελ. 61).

Πέρα όμως από τα παραπάνω βασικά εννοιολογικά χαρακτηριστικά θα πρέπει να αναφερθούμε και σε κάποια περαιτέρω στοιχεία για να έχουμε μία ολοκληρωμένη αντίληψη της έννοιας απεργίας.

A.2.1 ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ

Κατά τη διατύπωση του άρθρου 23 παρ. 2 του Συντάγματος, «η απεργία αποτελεί δικαίωμα και ασκείται από τις νόμιμα συστημένες συνδικαλιστικές οργανώσεις», είναι φανερό ότι το Σύνταγμα θέλησε τις συνδικαλιστικές οργανώσεις των μισθωτών ως υποκείμενο του απεργιακού δικαιώματος. Κατά το άρθρο 19 παρ. 1 του νόμου 1264/1982 «η απεργία αποτελεί δικαίωμα των εργαζομένων που ασκείται από τις συνδικαλιστικές οργανώσεις».

A.2.2 ΣΚΟΠΟΣ – ΑΙΤΗΜΑΤΑ

Σαν μια πρώτη γενική άποψη θα λέγαμε ότι ο απεργιακός σκοπός τείνει στην ικανοποίηση συμφερόντων (Συντ. 23 παρ.2) και όχι δικαιωμάτων ή αξιώσεων, στη μεταβολή της υφιστάμενης καταστάσεως, στη θέση νέου δικαίου και όχι στην επίλυση διαφορών βάσει του υφισταμένου δικαίου, η οποία ανήκει κυριαρχικά στην δικαστική εξουσία (βλ. Δ. Παπασταύρου, σελ. 53). Από την άλλη πλευρά, η απεργία είναι από τη φύση της αγωνιστικό μέσο, που επιτελεί λειτουργία στο πλαίσιο της συλλογικής αυτονομίας με σκοπό τη λύση συλλογικών διαφορών. Η απεργία, ως αγωνιστικό πιεστικό μέσο, τείνει στο να αναγκάσει το δέκτη της απεργιακής πίεσης να υποκύψει και να δεχτεί να ικανοποιήσει τα απεργιακά αιτήματα (βλ. Δ. Παπασταύρου, σελ.58). Κατά το Σύνταγμα στο άρθρο 23 παρ. 1 ορίζεται ότι η απεργία ασκείται «για τη διαφύλαξη και προαγωγή των οικονομικών και εργασιακών γενικά συμφερόντων των εργαζομένων». Κατά το άρθρο 19 παρ. 1 νόμου 1264/1982

(βλ. παράρτημα) σκοπός του απεργιακού δικαιώματος είναι «α) η διαφύλαξη και προαγωγή των οικονομικών, εργασιακών, συνδικαλιστικών και ασφαλιστικών συμφερόντων των εργαζομένων και ως εκδήλωση αλληλεγγύης για τους αυτούς σκοπούς και β) ως εκδήλωση αλληλεγγύης εργαζομένων επιχειρήσεων ή εκμεταλλεύσεων που εξαρτώνται από πολυεθνικές εταιρείες προς εργαζομένους σε επιχειρήσεις ή εκμεταλλεύσεις ή στην έδρα της ίδιας πολυεθνικής εταιρείας, και εφόσον η έκβαση της απεργίας των τελευταίων θα έχει άμεσες επιπτώσεις στα οικονομικά ή εργασιακά συμφέροντα των πρώτων». Τα κοινωνικά συμφέροντα δεν έχουν περιληφθεί στο προκείμενο άρθρο ως επιμέρους αντικείμενο της απεργίας. Επειδή όμως κατά το άρθρο 4 παρ. 1 του νόμου 1264/1982 («οι συνδικαλιστικές οργανώσεις έχουν σκοπό τη διαφύλαξη και προαγωγή των εργασιακών, οικονομικών, ασφαλιστικών, κοινωνικών και συνδικαλιστικών συμφερόντων των εργαζομένων») τα συμφέροντα αυτά αποτελούν νόμιμο σκοπό των συνδικαλιστικών οργανώσεων και ενόψει του γεγονότος ότι ένα από τα κύρια μέσα εκπλήρωσης του εν λόγω σκοπού είναι και η απεργία, πρέπει και αυτά να περιληφθούν στους νόμιμους σκοπούς της απεργίας (βλ. Σ. Βλαστός, σελ. 373).

Έτσι θα λέγαμε ότι τα αιτήματα της απεργίας μπορούν να καταταγούν στις εξής βασικές κατηγορίες:

α) Εργασιακά αιτήματα. Τα αιτήματα αυτά αναφέρονται στους εργασιακούς, οικονομικούς και ηθικούς όρους της σχέσης εργασίας, καθώς επίσης και στην από πλευράς εργοδότη λήψη μέσων πρόνοιας.

β) Κοινωνικά αιτήματα (για τα οποία έγινε λόγος και παραπάνω). Κοινωνικό αίτημα είναι εκείνο που αναφέρεται στην κοινωνικοποίηση της επιχείρησης, ή στη λήψη μέτρων κατά της ανεργίας, ή στη δημιουργία νέων επενδύσεων για την αύξηση των θέσεων εργασίας, ή στην παροχή εκπαιδευτικών αδειών κλπ. Τα προκείμενα αιτήματα αναφέρονται κατά βάση στην επιχειρηματική πολιτική του εργοδότη και στην άσκηση του διευθυντικού του δικαιώματος (Η νομολογία των δικαστηρίων δεν τα θεωρεί νόμιμα, είτε με το σκεπτικό της

ανεπανόρθωτης ζημιάς του εργοδότη, είτε με το σκεπτικό της αναφοράς τους στο διευθυντικό δικαίωμα του (βλ. Σ. Βλαστός 1, σελ. 376).

γ) Συνδικαλιστικά αιτήματα, που αποβλέπουν στην προαγωγή και διασφάλιση των συνδικαλιστικών δικαιωμάτων και της συνδικαλιστικής δράσης μέσα και έξω από το χώρο εργασίας.

δ) Ασφαλιστικά αιτήματα. Η κατηγορία αυτή των αιτημάτων έχει προβληματίσει τους νομικούς επιστήμονες. Μερικοί, όπως ο Καλομοίρης, αμφισβητούν από συνταγματική άποψη την υπαγωγή και των ασφαλιστικών συμφερόντων στο αντικείμενο της απεργίας, με το σκεπτικό ότι ξεπερνά τα όρια που χαράσσει το άρθρο 23 παρ. 2 του Συντάγματος στο προκείμενο αντικείμενο. Εφ' όσον όμως μέσα στους νόμιμους σκοπούς των συνδικαλιστικών οργανώσεων είναι και η προαγωγή και διασφάλιση των ασφαλιστικών συμφερόντων, τούτο σημαίνει ότι τα αιτήματα της απεργίας που κατευθύνονται στην προαγωγή και διασφάλιση αναλόγων συμφερόντων, είναι και πρέπει να είναι νόμιμα, αφού διαφορετικά η συνδικαλιστική οργάνωση στερείται του θεμελιωδέστερου μέσου για την εκπλήρωση του σκοπού της στο αντικείμενο τούτο. Το γεγονός εξάλλου ότι τα προκείμενα αιτήματα έχουν για αποδέκτη τους το κράτος, δεν σημαίνει ότι η απεργία που έχει ως στόχο τέτοια αιτήματα είναι παράνομη, επειδή τάχα έχει πολιτικό χαρακτήρα (βλ. Σ. Βλαστός 1, σελ 377-8). Ο Παπασταύρος, από την άλλη πλευρά, κάνει τον εξής διαχωρισμό. Θεωρεί ότι η απεργία για την διαφύλαξη και προαγωγή των ασφαλιστικών συμφερόντων, που ανάγονται στην υποχρεωτική ασφάλιση και μπορούν να ικανοποιηθούν μόνο από την κρατική εξουσία και όχι από τον εργοδότη, έχει σαφώς πολιτικό χαρακτήρα και βρίσκεται έξω από τα πλαίσια της ανεκτής απεργίας. Κατά συνέπεια μόνο ως βραχύχρονη απεργία διαμαρτυρίας μπορεί να είναι ανεκτή. Αντίθετα, αν το απεργιακό αίτημα αφορά σε ζητήματα ιδιωτικής, τότε η απεργία είναι νόμιμη (όχι λόγω της από το ν.1264 επέκτασης του απεργιακού σκοπού, αλλά σύμφωνα με την ορθή

ερμηνεία του άρθρου 23 παρ. 2 του Συντάγματος) [βλ. Δ. Παπασταύρου, σελ. 47].

Ποια όμως αιτήματα θεωρούνται νόμιμα ή παράνομα; Το περιεχόμενο τους είναι εκείνο που οριοθετεί η νομιμότητα τους. Έτσι, νόμιμα είναι τα αιτήματα της απεργίας που αποσκοπούν άμεσα ή έμμεσα στη διασφάλιση και προαγωγή των εργασιακών, οικονομικών, συνδικαλιστικών και ασφαλιστικών συμφερόντων των εργαζομένων. Αντίθετα, παράνομα είναι τα αιτήματα της απεργίας, όταν είναι άσχετα με τα πιο πάνω συμφέροντα ή όταν έρχονται σε αντίθεση με απαγορευτικούς κανόνες ή με τη δημόσια τάξη ή με τα χρηστά ήθη. Ζήτημα δημιουργήθηκε από την συνύπαρξη νόμιμων με παράνομων αιτημάτων σε μια απεργία. Η ανάμειξη αυτή δεν προσδίδει καταρχήν παράνομο χαρακτήρα, αλλά η τελική κρίση εξαρτάται από την βαρύτητα που έχουν τα νόμιμα ή παράνομα αιτήματα (βλ. σελ. Βλαστός 1, σελ. 378 –9).

A.2.3 ΑΠΟΔΕΚΤΗΣ – ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ

Η απεργία κηρύσσεται πάντα κατά του εργοδότη. Εντούτοις αποδέκτης των αιτημάτων της μπορεί να είναι και τρίτοι ή και αυτό ακόμα το κράτος, όταν μάλιστα το τελευταίο είναι εκείνο το οποίο και μόνο μπορεί να τα ικανοποιήσει. [Όταν η απεργία έχει αιτήματα των οποίων η ρύθμιση ανήκει στην αποκλειστική αρμοδιότητα του κράτους, τότε η απεργία αυτή δεν είναι μια συνηθισμένη διεκδικητική απεργία, αλλά μια απεργία διαμαρτυρίας που έχει από τη φύση της περιορισμένη χρονική διάρκεια και αποσκοπεί κατά βάση να προσελκύσει υπέρ των απεργών την κοινή γνώμη. Όταν ξεπεράσει τα ανεκτά γι' αυτήν, από το σκοπό της, χρονικά όρια, καθώς και όταν ξεπεράσει το σκοπό της, μπορεί να γίνει καταχρηστική] (βλ. Σ. Βλαστός 1, σελ. 381).

Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 19 παρ. 1 του νόμου 1264/82 απαιτείται προειδοποίηση του εργοδότη λόγω της επικείμενης έναρξης της απεργίας το λιγότερο 24 ώρες προτού πραγματοποιηθεί. Απεργία χωρίς προειδοποίηση είναι παράνομη (βλ. Σ. Βλαστός 1, σελ. 408 και Α. Καρακατσάνης, σελ. 239).

A.3 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΑΠΕΡΓΙΑΣ – ΕΠΙΦΥΛΑΞΗ ΝΟΜΟΥ

Το άρθρο 23 παρ. 1 του Συντάγματος υποχρέωσε τον κοινό νομοθέτη, τον οποίο και εξουσιοδότησε συγχρόνως, να λαμβάνει τα προσήκοντα μέτρα για την διασφάλιση της συνδικαλιστικής ελευθερίας. Το άρθρο 22 παρ. 2 ορίζει ότι με το νόμο καθορίζονται οι γενικοί όροι εργασίας που συμπληρώνονται από τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας. Από τις διατάξεις αυτές απορρέουν οι αρχές της συλλογικής αυτονομίας και της ουδετερότητας του κράτους. Το ότι το Σύνταγμα εγγυάται τη συνδικαλιστική ελευθερία «μέσα στα όρια του νόμου» δεν σημαίνει παροχή εξουσιοδότησης στον κοινό νομοθέτη για επεμβάσεις θίγουσες τις παραπάνω αρχές. Σημαίνει απλώς ότι τα συνδικαλιστικά δικαιώματα υπόκεινται κι αυτά στους γενικούς κανόνες που αφορούν σ' όλα γενικώς τα δικαιώματα και στους κανόνες που κατά συνταγματική επιταγή έχει την υποχρέωση να θέτει ο νομοθέτης για την διασφάλιση της συνδικαλιστικής ελευθερίας (βλ. Δ. Παπασταύρου, σελ. 62-3).

Ο νόμος λοιπόν 1264/1982 (άρθρο 19-22) προβλέπει στα όρια του Συντάγματος το νομοθετικό πλαίσιο εντός του οποίου ασκείται το δικαίωμα απεργίας. Ο νόμος αυτός, περιέχει κυρίως τους εξής κανόνες:

- επιτρέπει την απεργία αλληλεγγύης
- επιβάλλει προειδοποίηση του εργοδότη 24 τουλάχιστον ώρες πριν από την πραγματοποίηση της (4 ημέρες είναι η αντίστοιχη προειδοποίηση στο δημόσιο τομέα ή σε επιχειρήσεις ζωτικής σημασίας για το κοινωνικό σύνολο)
- ορίζει ποιο συνδικαλιστικό όργανο κηρύσσει την απεργία
- προβλέπει για το αναγκαίο προσωπικό ασφαλείας
- απαγορεύει την πρόσληψη απεργοσπαστών
- απαγορεύει την ανταπεργία (βλ. Π. Δαγτόγλου, σελ. 730)

Έτσι, η νομολογία και η θεωρία έχουν διαμορφώσει σημαντικούς περιορισμούς στην άσκηση του, που μπορούν να καταταχθούν στις πιο κάτω κατηγορίες:

α) στους διαδικαστικούς περιορισμούς, που προβλέπονται από τα άρθρα 8 παρ. 3 και 19-21 του ν. 1264/1982 (βλ.παράρτημα). Το άρθρο 8 αναφέρεται στις ειδικές διαδικασίες για την λήψη απόφασης στη γενική συνέλευση μιας συνδικαλιστικής οργάνωσης ενώ τα άρθρα 19-21 αναφέρονται αναλυτικά στο δικαίωμα απεργίας, την κήρυξη αυτής από διάφορες συνδικαλιστικές οργανώσεις και στο προσωπικό ασφαλείας.

β) στους περιορισμούς του άρθρου 4 παρ. 6 του ν. 1876/90, αν το δικαίωμα της απεργίας έχει αποκλειστεί από προηγούμενη συλλογική σύμβαση εργασίας κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων για την κατάρτιση νέας συλλογικής σύμβασης εργασίας.

γ) στους περιορισμούς από τους ενοχικούς όρους ή τις ειδικές ρήτρες των σ.σ. ε και των δ.α. Περιορισμοί για το δικαίωμα απεργίας – «υποχρέωση ειρήνης» – μπορούν να προκύπτουν και από προηγούμενες συλλογικές συμβάσεις εργασίας, την παραπομπή στη διαιτησία ή την διαιτητική απόφαση (βλ. Π. Δαγτόγλου, σελ. 733).

δ) στην παρεμπόδιση της άσκησης του δικαιώματος της απεργίας με την επιστράτευση ή την επίταξη των υπηρεσιών των απεργών. Σε περίπτωση δηλ. που κατά την κρίση της κυβερνήσεως διακινδυνεύεται η εξυπηρέτηση βασικών αναγκών του κοινωνικού συνόλου, γίνεται πολιτική επιστράτευση των απεργών

ε) ειδικά για τους δημόσιους υπαλλήλους και τους υπαλλήλους των ν.π.δ.δ. στους περιορισμούς από το άρθρο 30 παρ. 8 του ν. 1264, για τους δικαστικούς λειτουργούς και τους υπηρετούντες στα σώματα ασφαλείας στην πλήρη απαγόρευση του δικαιώματος της απεργίας.

στ) στους περιορισμούς που πηγάζουν από την εφαρμογή των αρχών του ΑΚ 281 και της ULTIMA RATIO (έσχατο μέσο) [βλ.Σ. Βλαστός 1, σελ. 412]

ζ) περιορισμοί στο δικαίωμα απεργίας προκύπτουν επίσης από την συνταγματική απαγόρευση καταχρήσεως του, την αρχή της ισοδυναμίας των κοινωνικών ανταγωνιστών που προκύπτει από την συνταγματική κατοχύρωση των ελεύθερων διαπραγματεύσεων και από την επίσης συνταγματικής ισχύος αρχή της αναλογικότητας (βλ.Π. Δαγτόγλου, σελ. 733).

B. ΝΟΜΙΜΗ ΑΠΕΡΓΙΑ

B.1 Προϋποθέσεις νόμιμης άσκησης απεργιακού δικαιώματος

Η νομολογία δεν συνηθίζει να διακρίνει με σαφήνεια ανάμεσα στα εννοιολογικά στοιχεία που συνθέτουν την έννοια της αναγνωρισμένης από το δίκαιο απεργίας, ως αγωνιστικού μέσου και ως δικαιώματος, με τις προϋποθέσεις νόμιμης ενάσκησης του δικαιώματος αυτού. Η έλλειψη εννοιολογικού στοιχείου της απεργίας εμποδίζει το απεργιακό φαινόμενο να γίνει αναγνωρισμένη από το δίκαιο απεργία. Και η έλλειψη προϋποθέσεως για τη νόμιμη ενάσκηση του απεργιακού δικαιώματος καθιστά την προσφυγή στην απεργία παράνομη. (βλ.Δ. Παπασταύρου, σελ.90)

Για να μπορούμε λοιπόν να μιλάμε για νόμιμη ενάσκηση του απεργιακού δικαιώματος, θα πρέπει να συντρέχουν κατά κύριο λόγο οι εξής προϋποθέσεις:

- 1) Κήρυξη της απεργίας από κατά νόμο αρμόδια, νόμιμα συστημένη συνδικαλιστική οργάνωση, με απόφαση του αρμόδιου οργάνου της, που λαμβάνεται με ορισμένη διαδικασία.
- 2) Προειδοποίηση του εργοδότη
- 3) Προηγούμενη γνωστοποίηση των αιτημάτων στον εργοδότη
- 4) Διάθεση προσωπικού ασφαλείας ή και αντιμετώπισης των βασικών αναγκών του κοινωνικού συνόλου
- 5) Να μην απαγορεύεται η προσφυγή στην απεργία από νόμο ή δικαστική απόφαση
- 6) Να μην παραβιάζεται ενδεχόμενη πολιτική επιστράτευση
- 7) Να μην έχουν ανασταλεί οι συνταγματικές διατάξεις που παρέχουν και κατοχυρώνουν το απεργιακό δικαίωμα (δηλ. να μην έχει τεθεί σε εφαρμογή το άρθρο 48 του Συντάγματος)
- 8) Να μην παραβιάζεται υποχρέωση ειρήνης, και

9) Η άσκηση του απεργιακού δικαιώματος να μην υπερβαίνει τα όρια που επιβάλλουν η καλή πίστη, τα χρηστά ήθη και ο κοινωνικός και οικονομικός σκοπός του δικαιώματος και να μη συνδέεται με παράνομες πράξεις.

Η έλλειψη οποιασδήποτε από τις προϋποθέσεις αυτές καθιστά την ενάσκηση του απεργιακού δικαιώματος παράνομη, γεγονός που συνιστά παραβίαση των ατομικών συμβάσεων εργασίας. Επίσης, η απεργία εξελίσσεται σε παράνομη, αν κατά τη διάρκεια της εκλείψει οποιαδήποτε από τις παραπάνω προϋποθέσεις. Έτσι, αρχικά νόμιμη απεργία μπορεί κατά τη διάρκεια της να εξελιχθεί σε παράνομη, π.χ αν προστεθούν νέα αιτήματα από αναρμόδιο όργανο της συνδικαλιστικής οργάνωσης ή αν τα πρόσθετα νέα αιτήματα δεν έχουν γνωστοποιηθεί προηγουμένως στο εργοδότη ή αν εκτραπεί σε κατάληψη των χώρων της εργασίας ή σε παρακώλυση της εργασίας των μη απεργών.(βλ.Δ. Παπασταύρου,σελ. 91-2)

B.2 Συνέπειες συμμετοχής σε νόμιμη απεργία

ΣΧΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η συμμετοχή σε νόμιμη απεργία συνεπάγεται την αναστολή (βλ.Α. Καρακατσάνης, σελ. 266) της λειτουργίας της ατομικής σχέσης εργασίας στις κύριες υποχρεώσεις των μερών, δηλ. την υποχρέωση παροχής εργασίας και την υποχρέωση καταβολής μισθού, αλλά και σε όσες άλλες υποχρεώσεις συνδέονται με την παροχή της εργασίας, π.χ αναστέλλει την υποχρέωση συμμορφώσεως του μισθωτού στις εντολές και οδηγίες του εργοδότη καθώς και το αντίστοιχο διευθυντικό δικαίωμα του εργοδότη κατά τη διάρκεια της απεργίας. Δεν αναστέλλει όμως η συμμετοχή σε νόμιμη απεργία άλλες παρεπόμενες υποχρεώσεις της σχέσης εργασίας που δεν συνδέονται με την παροχή της εργασίας, π.χ δεν αναστέλλει την υποχρέωση πίστεως του μισθωτού και την υποχρέωση πρόνοιας του εργοδότη . Κατά συνέπεια ο μισθωτός κατά την διάρκεια της απεργίας δεν επιτρέπεται να δυσφημεί την

επιχείρηση, να παραβιάζει το καθήκον εχεμύθειας, να προβαίνει σε πράξεις ανταγωνισμού του εργοδότη κ.ο.κ Η συμμετοχή σε νόμιμη απεργία δεν αναστέλλει επίσης τις σχέσεις εργασίας του προσωπικού ασφαλείας, το οποίο κατά την διάρκεια της απεργίας εξακολουθεί να υπόκειται στο διευθυντικό δικαίωμα του εργοδότη. (βλ. Λεβέντης, σελ.411-2) Τέλος, η αναστολή περιορίζεται στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη σύμβαση εργασίας και δεν εκτείνεται σε δικαιώματα και υποχρεώσεις που προκύπτουν από άλλες μεταξύ εργοδότη και μισθωτού σχέσεις. (βλ. Δ.Παπασταύρου, σελ. 126)

Συνέπεια, λοιπόν, της νόμιμης απεργίας είναι η αναστολή της λειτουργίας των ατομικών συμβάσεων εργασίας. Όμως η απεργία, από μόνη της, δεν είναι σε θέση να επηρεάσει ατομικές συμβάσεις εργασίας και επομένως ούτε και να αναστείλει τη λειτουργία τους. Απλώς το απεργιακό δικαίωμα εφόσον ασκείται νομίμως, διαπλάθει μια έννομη κατάσταση, που παρέχει τις προϋποθέσεις αναστολής, της οποίας θα τύχουν οι ατομικές συμβάσεις όσων θα μετάσχουν νομίμως στην απεργία, όπου η συμμετοχή δεν είναι αυτόματη, ούτε και υποχρεωτική, αλλά εξαρτάται από την ενάσκηση του ατομικού δικαιώματος συμμετοχής. (βλ.Δ.Παπασταύρου, σελ. 125-6) Η συμμετοχή, λοιπόν, σε νόμιμη απεργία αποτελεί άσκηση δικαιώματος. Δεν είναι, επομένως, δυνατό η άσκηση ενός δικαιώματος, κατοχυρωμένου μάλιστα από το Σύνταγμα (άρθρο 23 παρ.2) να συνιστά, στο επίπεδο της ατομικής σχέσης εργασίας μεταξύ εργοδότη – μισθωτού, παράβαση της συμβάσεως εργασίας. Για το λόγο αυτό γίνεται σήμερα ομόφωνα δεκτό ότι η συμμετοχή σε νόμιμη απεργία δεν αποτελεί αυθαίρετη ή αδικαιολόγητη αποχή από την εργασία, αλλά αντίθετα η συμμετοχή σε νόμιμη απεργία αναστέλλει τη σχέση εργασίας, με αποτέλεσμα να αποδεσμεύεται ο μισθωτός από την υποχρέωση παροχής εργασίας.(βλ.Λεβέντης, σελ. 411)

ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ

Ο εργοδότης με την λήξη της νόμιμης απεργίας οπότε και λήγει η αναστολή της εργασιακής σχέσης, έχει υποχρέωση να αποδεχτεί την εργασία των μισθωτών και οι μισθωτοί έχουν δικαίωμα να επανέλθουν στις θέσεις εργασίας που κατείχαν πριν από την απεργία. (Υπάρχει περίπτωση μικρής αναβολής, όταν ο εργοδότης αδυνατεί να επαναλειτουργήσει αμέσως την επιχείρηση) Και επειδή η συμμετοχή του μισθωτού σε νόμιμη απεργία αποτελεί άσκηση συνταγματικά κατοχυρωμένου δικαιώματος, δεν επιτρέπεται κατά την διάρκεια της απεργίας ή μετά την λήξη της η καταγγελία της σχέσης εργασίας (απόλυση) του μισθωτού που έχει ως αιτία την συμμετοχή στην απεργία. Το ίδιο ισχύει και στις συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η καταγγελία της εργασιακής σχέσης απεργών, εφ' όσον δικαιολογείται από ανάγκες της επιχειρήσεως που προέκυψαν από την απεργία, π.χ κατάργηση θέσεων λόγω οργανωτικών μεταβολών της επιχείρησης. Το συγκεκριμένο δικαίωμα του εργοδότη πρέπει να ελέγχεται από πλευράς κατάχρησης δικαιώματος, δηλ. αν οι λόγοι είναι πραγματικοί ή προσχηματικοί. (βλ. Λεβέντης, σελ. 419-20)

ΜΙΣΘΟΣ

Η συμμετοχή σε νόμιμη απεργία αναστέλλει και την υποχρέωση του εργοδότη καταβολής μισθού. Η παρακράτηση αυτή βρίσκει στήριγμα στη διάταξη του άρθρου 374 ΑΚ. Η μη καταβολή του μισθού κατά τη διάρκεια της απεργίας εξηγείται από τη στενή ανταλλακτική σχέση μεταξύ μισθού και εργασίας. Αν οι μισθωτοί διατηρούσαν κατά τη διάρκεια της απεργίας και την αξίωση για μισθό, τότε ο εργατικός αγώνας θα ήταν ένας αγώνας χωρίς δαπάνη, χωρίς κίνδυνο, πράγμα βέβαιο που δεν συμβιβάζεται με την φυσιγνωμία της απεργίας.

Για το λόγο αυτό γίνεται ομόφωνα δεκτό στην ελληνική και ξένη νομολογία, ότι κατά τη διάρκεια της απεργίας οι απεργούντες χάνουν την

αξίωση για τον μισθό τους. (Για τους λόγους αυτούς είναι καταχρηστική η απεργία που προβάλλει ως αίτημα την καταβολή των αποδοχών του χρόνου ως απεργίας). [βλ. Λεβέντης, σελ. 415-6]

Ο εργοδότης έχει δικαίωμα να παρακρατήσει τις αποδοχές που αναλογούν στις ημέρες απεργίας. Η παρακράτηση είναι ανάλογη του τρόπου με τον οποίο αμείβεται ο μισθωτός (π.χ για μηνιαία αμοιβή η παρακράτηση αντιστοιχεί στο 1/25 του μισθού κ.τ.λ) Αναφορικά με τους δημόσιους υπαλλήλους (άρθρο 30 παρ.7 εδ. βλ. του ν. 1264/82 : στους δημοσ. υπαλλήλους δεν καταβάλλονται οι αποδοχές του χρόνου της απεργίας) για κάθε εργάσιμη ημέρα απεργίας περικόπτεται το 1/30 του μηνιαίου μισθού, ενώ των στάσεων εργασίας. Σε περίπτωση λευκής απεργίας αφαιρείται από το ημερομίσθιο ποσό που αναλογεί στη μείωση της παραγωγής (συχνά βέβαια είναι δυσχερής ο υπολογισμός του ποσοστού). [βλ. Λεβέντης, σελ. 416] Η μεταγενέστερη παροχή της λόγω συμμετοχής σε απεργία μη παρασχεθείσας εργασίας δεν αποτελεί δικαίωμα του μισθωτού, αλλά εξαρτάται από τη συγκατάθεση του εργοδότη, με τον οποίο και μπορεί να συμφωνηθεί η παροχή και η αμοιβή της.(βλ. Δ. Παπασταύρου, σελ. 123)

Αν κατά τη διάρκεια της απεργίας παρεμβάλλεται ημέρα αργίας αμειβόμενη κατά το νόμο, ο εργοδότης έχει το δικαίωμα να αφαιρέσει και το ημερομίσθιο της ημέρας αυτής, εφόσον όμως ο μισθωτός δεν ασχολήθηκε τη μέρα αυτή «εκ λόγων μη οφειλομένων εις τούτους». Αν όμως ο μισθωτός δεν απασχολήθηκε για λόγους που δεν οφείλονται σ' αυτόν (ατομική βούληση για συμμετοχή σε απεργία), τότε ο εργοδότης πρέπει να του καταβάλλει το ημερομίσθιο. (βλ. Λεβέντης, σελ. 417) Σε κάθε περίπτωση, η συμμετοχή μισθωτού σε απεργία πριν και μετά την εξαιρεσίμη εορτή σημαίνει ότι ο απεργός δεν θα πρόσφερε την εργασία του ούτε τη συγκεκριμένη εξαιρεσίμη ημέρα. Και είναι προφανώς καταχρηστική η μέθοδος της διακοπής της συμμετοχής σε απεργία ειδικά κατά την εξαιρεσίμη ημέρα. Και είναι προφανώς καταχρηστική η μέθοδος της διακοπής της συμμετοχής σε απεργία ειδικά κατά

την εξαιρεσίμη ημέρα και η αμέσως στη συνέχεια επανάληψη της συμμετοχής, ώστε έτσι να εμφανισθεί ότι προσφέρεται εργασία και να θεμελιωθεί προσχηματικά αξίωση μισθού για την εξαιρεσίμη ημέρα. Το ίδιο ισχύει και για την συνδικαλιστική οργάνωση. (βλ. Δ. Παπασταύρου, σελ. 124)

Κατά την διάρκεια νόμιμης απεργίας ο εργοδότης δεν έχει δικαίωμα να αρνηθεί την καταβολή στους απεργούς δεδουλευμένων ήδη αποδοχών. Επίσης, δεν έχει δικαίωμα να αρνηθεί την καταβολή των αποδοχών στους μισθωτούς που ήδη από τη έναρξη της απεργίας απέχουν από την εργασία λόγω σπουδαίου και ανυπαίτιου λόγου π.χ ασθένεια κ.ο.κ ή βρίσκονται σε άδεια. Πρόβλημα εμφανίζεται στο μισθωτό μετά την έναρξη της απεργίας. Κατά την κρατούσα άποψη δεν δικαιούται ο μισθωτός να λάβει τις αποδοχές του αλλά ούτε και επίδομα ασθένειας, γιατί η εργασιακή του σχέση βρίσκεται ήδη σε αναστολή. Ορθότερη όμως θεωρείται η αντίθετη άποψη, σύμφωνα με την οποία ο μισθωτός δικαιούται να διακόψει με δήλωση του την απεργία και να διεκδικήσει το επίδομα ασθένειας και τις αποδοχές. (βλ. Λεβέντης, σελ. 418)

Τέλος, ο χρόνος αποχής λόγω απεργίας θεωρείται χρόνος εργασίας για τη θεμελίωση των δικαιωμάτων εκείνων που εξαρτώνται από την προϋπηρεσία του μισθωτού. Επομένως ο χρόνος νόμιμης απεργίας συνυπολογίζεται στην προϋπηρεσία του μισθωτού, όταν πρόκειται να υπολογισθεί η αποζημίωση λόγω καταγγελίας της συμβάσεως εργασίας, όταν πρόκειται να υπολογισθεί το επίδομα αρχαιότητας ή προϋπηρεσίας, όταν πρόκειται να θεμελιωθεί το δικαίωμα προαγωγής του μισθωτού κ.ο.κ. Επίσης θεωρείται ως χρόνος απασχόλησης για τη θεμελίωση του δικαιώματος άδειας. Οι ημέρες αποχής λόγω απεργίας δεν συμψηφίζονται με τις ημέρες άδειας που δικαιούνται οι μισθωτοί. (βλ. Λεβέντης, σελ. 412)

Η μεταγενέστερη κήρυξη απεργίας δεν επηρεάζει τη θέση των μισθωτών εκείνων που ήδη βρίσκονται σε άδεια. Αν όμως ο μισθωτός που βρίσκεται σε άδεια επιθυμεί να λάβει μέρος στην απεργία, πρέπει να δηλώσει στον εργοδότη ότι την άδεια και συμμετέχει στην απεργία και να επιστρέψει τις αποδοχές και

το επίδομα άδειας. Κατά τη διάρκεια της απεργίας δεν είναι δυνατή η χορήγηση της ετήσιας άδειας σε απεργούς, των οποίων οι εργασιακές σχέσεις βρίσκονται ήδη σε αναστολή λόγω απεργίας. Όμως την άδεια που είχε ήδη προγραμματισθεί πριν την απεργία πρέπει να χορηγήσει ο εργοδότης (εφ' όσον βέβαια ο μισθωτός δεν ανήκει στο προσωπικό ασφαλείας). [βλ. Λεβέντης, σελ. 414]

ΑΣΦΑΛΙΣΗ

Κατά τη διάρκεια της απεργίας αναστέλλεται η ασφαλιστική σχέση του μισθωτού με το ασφαλιστικό του φορέα, αφού κατά τη διάρκεια της απεργίας δεν παρέχεται εργασία ούτε και μισθός καταβάλλεται και επομένως δεν οφείλονται και ασφαλιστικές εισφορές, αδιάφορα αν πρόκειται για νόμιμη ή παράνομη απεργία, όμως δεν αναστέλλεται το δικαίωμα απόληψης ασφαλιστικών παροχών. (βλ. Δ. Παπασταύρου, σελ. 124) Αν όμως ο εργοδότης καταβάλει τελικά στους απεργούς τις αποδοχές του χρόνου απεργίας, τότε ο χρόνος απεργίας συνυπολογίζεται ως χρόνος ασφαλίσεως, (γενικά, όμως ο χρόνος συμμετοχής σε απεργία, νόμιμη ή παράνομη, δεν συνυπολογίζεται στο χρόνο ασφάλισης). [βλ. Δ. Παπασταύρου, σελ. 125, και Λεβέντης, σελ. 415] Επίσης πρέπει να γίνει δεκτό ότι ο μισθωτός που συμμετέχει σε απεργία δικαιούται να καταβάλλει στον ασφαλιστικό φορέα το σύνολο των ασφαλιστικών εισφορών του χρόνου απεργίας και να συνυπολογίσει το χρόνο απεργίας ως χρόνο «προαιρετικής ασφαλίσεως» υποβάλλοντας σχετική αίτηση στον ασφαλιστικό οργανισμό. Για τους δημόσιους υπαλλήλους και τους υπαλλήλους των Ο.Τ.Α και των άλλων ν.π.δ.δ. ο χρόνος νόμιμης απεργίας υπολογίζεται από το νόμο ως συντάξιμος. Παρ' όλο που το άρθρο 30 παρ. 7 του ν. 1264 δεν διακρίνει, είναι φανερό ότι ο νόμος εξομοιώνει με χρόνο πραγματικής δημόσιας υπηρεσίας το χρόνο της νόμιμης μόνο απεργίας και όχι βέβαια της παράνομης, η οποία συνιστά αδικαιολόγητη αποχή από την εργασία. (βλ. Λεβέντης, σελ. 415)

ΑΤΥΧΗΜΑ

Όσον αφορά το ατύχημα που συμβαίνει στον εργαζόμενο κατά τη διάρκεια της αποχής από την εργασία λόγω απεργίας, έχουν επικρατήσει δύο αντίθετες απόψεις. Κατά την πρώτη, δεν αποτελεί εργατικό ατύχημα, γιατί δεν συνδέεται με την εκτέλεση της εργασίας, ούτε και επέρχεται εξ αφορμής της, και επομένως, δεν συντρέχει καμία από τις δύο αυτές προϋποθέσεις του νόμου δηλ. δεν είναι κατά το νόμο εργατικό ατύχημα. Μόνο εφ' όσον το ατύχημα έλαβε τώρα κατά την εκτέλεση συγκεκριμένων συνδικαλιστικών καθηκόντων εξ αφορμής της απεργίας.(βλ. Λεβέντης, σελ. 414) Κατά την αντίθετη άποψη και κατά την τείνουσα να επικρατήσει νομολογία, βίαιο συμβάν σε βάρος απεργού, κατά τη διάρκεια της αποχής του από την εργασία λόγω συμμετοχής σε νόμιμη απεργία, είναι εργατικό ατύχημα.(βλ. Δ. Παπασταύρου, σελ. 127)

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Είναι πλέον γενικά δεκτό ότι η συμμετοχή σε νόμιμη απεργία συνεπάγεται την αναστολή της λειτουργίας της ατομικής σχέσης εργασίας. Αντίθετα, θα δούμε στη συνέχεια, πως η συμμετοχή σε παράνομη απεργία δεν διαφέρει από την παραβίαση της ατομικής σύμβασης εργασίας και έχει τις ίδιες με αυτή συνέπειες. Όταν ο μισθωτός αποφασίζει να μην προσφέρει την οφειλόμενη εργασία του συμμετέχοντας στον απεργιακό αγώνα, ο εργοδότης του απαλλάσσεται από την αντιπαροχή του μισθού. Δηλ. η άσκηση του απεργιακού δικαιώματος, και όχι η απεργία από μόνη της, διαπλάθει μια έννομη κατάσταση που παρέχει τις προϋποθέσεις αναστολής της ατομικής σύμβασης εργασίας όσων μετάσχουν νομίμως στην απεργία ενασκώντας το ατομικό τους δικαίωμα. Η έννοια της αναστολής έχει την σημασία της επανάλιψης της ομαλής παροχής της εργασίας μετά τη λήξη της αγωνιστικής δράσης. Έτσι από τη στιγμή που ο εργαζόμενος θα ασκήσει νόμιμα το συνταγματικά κατοχυρωμένο ατομικό του δικαίωμα, συμμετέχοντας σε μια απεργία υπεράσπισης των εργασιακών, οικονομικών και λεπτών συμφερόντων

του (άρθρο 2), τότε κάτι τέτοιο δεν θα έχει αρνητικές επιπτώσεις στην σχέση εργασίας του, αφού δεν αποτελεί αυθαίρετη ή αδικαιολόγητη αποχή από την εργασία. Αντιθέτως, με την συμμετοχή του σ' έναν συλλογικό δυναμικό αγώνα ενάντια στην ισχυρή, αναμφισβήτητη, θέση του εργοδότη μπορεί να επιτύχει την ικανοποίηση των αιτημάτων του. Ας μην ξεχνούμε πως το σημερινό επίπεδο των μισθωτών είναι, ως ένα βαθμό, αποτέλεσμα κατακτήσεων τους με εργατικούς αγώνες. Αγώνες που δεν γίνονται απλώς για να γίνονται, αλλά που έχουν βαθύτερη σημασία αφού εξυπηρετούν την ισορροπία στο σύστημα των αντίθετων συλλογικών συμφερόντων μεταξύ μισθωτών – εργοδοτών.

Γ . ΠΑΡΑΝΟΜΗ ΑΠΕΡΓΙΑ

Γ.1 Γενικά

Η παράνομη απεργία με την οποία εξομοιώνεται και η καταχρηστική εφόσον και αυτή συνιστά παράβαση νόμου δεν παύει αν είναι γνήσια μορφή απεργίας, όταν συντρέχουν τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της, δηλαδή συλλογική παύση της εργασίας για αγωνιστικό σκοπό.

Οι νομικές όμως συνέπειες της παράνομης απεργίας διαφέρουν από τις συνέπειες της νόμιμης. Δύο είναι οι βασικές διαφορές:

α) Βασική διαφορά είναι ότι η νόμιμη αναστέλλει την λειτουργία των ατομικών σχέσεων εργασίας και συνεπώς η αποχή από την εργασία θεωρείται δικαιολογημένη, δίχως οι απεργούντες να κινδυνεύουν να χάσουν την εργασία τους. Ενώ η παράνομη απεργία δεν αναστέλλει τις ατομικές σχέσεις εργασίας και συνεπώς η αποχή των απεργών θεωρείται αδικαιολόγητη με τα επακόλουθα που έχει κάθε αδικαιολόγητη απουσία μισθωτού από την εργασία.

β) Μια δεύτερη ουσιώδης διαφορά είναι ότι η νόμιμη απεργία συνιστά νόμιμο και συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα, η άσκηση του οποίου προστατεύεται από το νόμο τόσο στο συλλογικό όσο και στο ατομικό επίπεδο. Ενώ η παράνομη όχι μόνο δεν προστατεύεται από το νόμο αλλά και δημιουργεί ευθύνη της συνδικαλιστικής οργάνωσης για αποζημίωση του εργοδότη για τη ζημιά θετική ή αποθετική που υπέστη εξαιτίας της.(βλ. Ντάσιος, σελ. 1125)

Οι λόγοι που προκαλούν την παράνομη άσκηση του δικαιώματος ή μεταβάλλουν την νόμιμη σε παράνομη μπορούν να συνοψισθούν σε επτά (7) κατηγορίες.

1) Σ' αυτούς που αφορούν την προπαρασκευή και την κήρυξη απεργίας.

α) Η μη κήρυξη της από την συνδικαλιστική οργάνωση ή την κήρυξη της από αναρμόδια συνδικαλιστική οργάνωση.

β) Η κήρυξη της από αναρμόδιο όργανο της συνδικαλιστικής οργάνωσης

- γ) Η μη τήρηση της νόμιμης και της από το καταστατικό προβλεπόμενης διαδικασίας για την λήψη απόφασης για την κήρυξη, όπως η μη νόμιμη σύγκλιση της γενικής συνέλευσης ή του αρμόδιου οργάνου, η έλλειψη απαρτίας ή της προβλεπόμενης πλειοψηφίας, η μη προσήκουσα ψηφοφορία.
- 2) Στους λόγους που αναφέρονται στους επιδιωκόμενους ή υποκρυπτόμενους παράνομους σκοπούς της απεργίας ή στα παράνομα ή τα αντικείμενα στα χρηστά ήθη αιτήματα της, όπως οι καθαρά πολιτικοί σκοποί ή ανατρεπτικοί του κρατούντος αστικοδημοκρατικού καθεστώτος ή αιτήματα που δεν συνιστούν συλλογική διαφορά ή αντικείμενα σε απαγορευτική διάταξη νόμου, εφόσον δεν αντιτίθεται στο Σύνταγμα.
- 3) Στους λόγους που αναφέρονται στις ειδικές υποχρεώσεις των συνδικαλιστικών οργανώσεων για την προειδοποίηση του εργοδότη και την γνωστοποίηση των αιτημάτων, την διάθεση του αναγκαίου προσωπικού ασφαλείας και εξυπηρέτησης των στοιχειωδών αναγκών του κοινωνικού συνόλου, προκειμένου για απεργία σε επιχείρηση του δημοσίου τομέα ή κοινής ωφέλειας ή για απεργία δημοσίων υπαλλήλων και υπαλλήλων ν.π.δ.δ. και την εκπλήρωση των καθηκόντων από το προσωπικό αυτό.
- 4) Στους λόγους που προκύπτουν από παράβαση από μέρους της συνδικαλιστικής οργάνωσης και ειδικών ρητρών και ενοχικών όρων ισχύουσας συλλογικής σύμβασης ή διαιτητικής απόφασης για την τήρηση ειρήνης και άσκηση επιρροής στα μέλη της.
- 5) Στους λόγους που αναφέρουν στη μορφή και την διάρκεια της απεργίας.
- 6) Στο χρόνο κήρυξης της απεργίας, όπως μετά την παραπομπή της συλλογικής διαφοράς στην υποχρεωτική διαιτησία και πριν παρέλθουν οι προβλεπόμενες από το άρθρο 18 παρ. 2ν. 3239/1955 προθεσμίες και την συνέχιση της απεργίας μετά την κήρυξη της ως παράνομης.
- 7) Στους λόγους που καθιστούν την κήρυξη ή την συνέχιση της απεργίας καταχρηστικής.

Όπως φαίνεται οι λόγοι ακυρότητας είναι τόσοι ώστε εύκολα μπορεί να κηρυχθεί μια συγκεκριμένη απεργία ως παράνομη αν ληφθεί υπόψη το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο των εργαζομένων και η έλλειψη πείρας των συνδικαλιστικών στελεχών.(βλ. Ντάσιος, σελ. 1126-1127)

Ωστόσο όμως ελλοχεύει ο κίνδυνος παρά την σχολαστικότητα που μπορεί να επιδείξει η συνδικαλιστική οργάνωση ως προς την προπαρασκευαστική διαδικασία και την εκπλήρωση των περαιτέρω υποχρεώσεων που η τελευταία επιβάλλει να μην υπάρχει η βεβαιότητα για την νομιμότητα της απεργίας της γιατί ο τελευταίος λόγος της καταχρηστικής άσκησης του δικαιώματος αφήνει πολλά περιθώρια στο Δικαστήριο για να την χαρακτηρίσει ως παράνομη. Ο λόγος αυτός όπως εύστοχα παρατηρεί ο Α.Ντάσιος που έχει κάποια ομοιότητα με την θρησκευτική γιορτή των «Αγίων Πάντων» γιατί περιλαμβάνει κάθε ξεχασμένη από το νόμο παρανομία, αποτελεί δαμόκλεια σπάθη που επικρέμεται σε κάθε απεργία λόγω της ευρείας εφαρμογής του άρθρου 281 του ΑΚ.

Έτσι η απεργία από ιερό και συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα των εργαζομένων, όπως το αναγνωρίζουν στη νομική (μείζονα) σκέψη τους όλες οι δικαστικές αποφάσεις, καταντά τις περισσότερες φορές νομικό λογοπαίγνιο. (βλ. Ντάσιος, σελ. 1127)

Όσον αφορά το τελευταίο έχουμε να πούμε τα εξής:

Προϋπόθεση της καταχρηστικής άσκησης του δικαιώματος άρα και του δικαιώματος της απεργίας είναι και η ύπαρξη του τελευταίου. Η εξέταση και η διερεύνηση του καταχρηστικού ή μη της απεργίας δεν είναι δυνατόν να γίνει βάσει γενικών κριτηρίων κατά τρόπο απόλυτο. Και αυτό γιατί η κάθε περίπτωση εμφανίζει ιδιομορφίες που προσδίδουν σ' αυτήν χαρακτήρα εξατομικευμένης περίπτωσης.(βλ. Βάγιας, σελ. 261-262)

Γ.2 Συνέπειες παράνομης Απεργίας

Γ.2.1 Ποινικές κυρώσεις από συμμετοχή σε παράνομη απεργία

Την εντονότερη ίσως εκτροπή της απεργίας από την οδό της νομιμότητας αποτελεί η υποστήριξη της με την διάπραξη ποινικών αδικημάτων. Τα αδικήματα μπορεί να στρέφονται είτε εναντίον των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης είτε κατά του εργοδότη και των εκπροσώπων του, είτε στην ειδεχθέστερη περίπτωση μορφή τους κατά των εργαζομένων που δεν συμμετέχουν στην απεργία και θέλουν να εργασθούν.(βλ. Βάγιας, σελ. 29)

Η κοινωνική αποδοκιμασία τέτοιων ενεργειών ενυπάρχει στις διατάξεις του ποινικού νόμου που τις προβλέπουν και τις τιμωρούν. Στο πεδίο του Εργατικού Δικαίου κηλιδώνουν την απεργιακή κινητοποίηση και την παρασύρουν στο περιθώριο της παρανομίας όπου συναντά την κατάχρηση δικαιώματος, έστω και αν η απεργία ήταν νόμιμη στο ξεκίνημα της. Αυτό συμβαίνει σύμφωνα με τη νομολογία δίχως εξαιρέσεις όταν τα ποινικά αδικήματα χρησιμοποιούνται ως μέσο για την επιτυχία της απεργίας με υποκίνηση ή και με ανοχή της αρμόδιας συνδικαλιστικής οργάνωσης, αλλά όχι όταν διαπράττονται από μεμονωμένους απεργούς με δική τους πρωτοβουλία.(βλ. Βάγιας σελ. 29)

Η απεργία αποποινικοποιήθηκε στις αστιδημοκρατικές χώρες της Ευρώπης στα τέλη του περασμένου αιώνα. Στην Ελλάδα έπαυσε να αποτελεί ποινικό αδίκημα ύστερα από την κατάργηση του άρθρου 167 Ποιν. Νόμου του 1834 από το ν. 2111/1920. Ωστόσο εξακολούθησαν να ισχύουν ορισμένες άλλες ποινικές κυρώσεις του Π.Ν. που επαναλήφθησαν με κάποια διαφοροποίηση από τον Ποιν. Κωδ. του 1951 και οι οποίες αφορούν πράξεις ή παραλείψεις που μπορούν να συνδεθούν με την άσκηση του δικαιώματος της απεργίας.

Οι διατάξεις αυτές είχαν αντικατασταθεί κατά το μεγαλύτερο μέρος από τις ποινικές διατάξεις του αρ. 40 ν. 330/1976 που επέβαλαν ελαφρύτερες κυρώσεις αλλά σε ευρύτερη έκταση. Έτσι ύστερα από την κατάργηση του ν. 330/1976 δημιουργείται το πρόβλημα ποιές από τις διατάξεις του Π.Κ μπορούν να εφαρμοστούν και σε ποιά έκταση δεδομένου πως ο ισχύον ν. 1264/1982 δεν θέσπισε παρόμοιες ποινικές κυρώσεις αλλά ούτε και έκανε σχετική επιφύλαξη για την εφαρμογή των διατάξεων του Π.Κ. Υποστηρίζεται δε πως η εφαρμογή των διατάξεων τους είναι αυτονόητη εφόσον πρόκειται για γενικές ποινικές διατάξεις που δεν καταργούνται ρητά από το νόμο.(βλ. Ντάσιος, σελ. 1166)

Γ.2.1.1 Γενικές και Ειδικές κυρώσεις

ι) Προϊσχύον Δίκαιο

Το άρθρο 294 ποιν. Κώδικα όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 6 α. Ν. 1623/1951 επέβαλε ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών μηνών στον εργαζόμενο που στην διάρκεια της εργασιακής του σχέσης παύει την εργασία, δίχως έγκαιρη προειδοποίηση του εργοδότη και της Αστυνομικής αρχής ή κακόβουλα παρελκύει την εργασία του (αφανή απεργία) και με τον τρόπο αυτό γίνεται υπαίτιος των πράξεων που αναφέρονται στο αρ. 292, 293.

Οι ποινικές κυρώσεις του άρθρου αυτού του Π.Κ αφορούσαν αποκλειστικά την απροειδοποίητη απεργία σε περιορισμένο αριθμό επιχειρήσεων όπως των συγκοινωνιακών και κοινής ωφέλειας (παροχής ύδατος φωτισμού, θέρμανσης και κινητήριας δύναμης) και για την επιβολή τους χρειαζόταν ως προϋπόθεση η πρόκληση κατάσταση κοινής ανάγκης εξαιτίας και της παροχής των εν λόγω υπηρεσιών.(βλ. Ντάσιος, σελ. 1167)

Ο ν.330/1976 θεώρησε ανεπαρκείς τις ποινικές διατάξεις και με το αρ. 40 παρ. 3 κατέστησε ποινικό αδίκημα κάθε παράβαση των αρ. 32, 34, 36, 37.

Αξιόποινη π.χ ήταν η παράβαση του αρθρου 32 που ρύθμιζε μεταξύ των άλλων τα αιτήματα της απεργίας, η παράβαση του αρ. 34 που καθόριζε το όργανο και την διαδικασία για τη λήψη αποφάσεως περί απεργίας, ή παράβαση

του αρ. 36 που ρύθμιζε την απεργία στις κοινωφελείς επιχειρήσεις, η παράβαση του αρ. 37 που προέβλεπε υποχρέωση για την διάθεση προσωπικού ασφαλείας κατά την διάρκεια της απεργίας.(βλ. Λεβέντης, σελ. 432) Έτσι οι υπαίτιοι κάθε παράβασης των διατάξεων αυτών καθώς και οι μετέχοντες σε αδέσποτη απεργία τιμωρούνται με τις ελαφρότερες ποινές του άρθρου 458 Π.Κ Στα αδικήματα αυτά υπάχθηκαν και οι παραβάσεις του αρ. 18 παρ. 2 του ν. 329/1955 για τις οποίες οι επιβαλλόμενες από την παρ. 3 του άρθρου αυτού ποινές αντικαταστάθηκαν από τις ποινές του άρθρου 40 παρ. 3 του ν. 330/1976.

Παράλληλα το άρθρο 40 παρ. 4 εδαφ. β' του ν. 330/1976 κατέστησε ποινικό αδίκημα τιμωρούμενο με φυλάκιση έως ενός έτους και με χρηματική ποινή τις πράξεις βίας ή απειλής και γενικά κάθε δόλια ενέργεια που αποσκοπούσαν την προσβολή της ελευθερίας της εργασίας τρίτων (απεργοσπαστών) ή την παρεμπόδιση της ελεύθερης χρήσης των χώρων εργασίας. Έτσι οι αντίστοιχες διατάξεις του Π.Κ και του άρθρου 18 παρ. 3 ν. 3239/76 προκειμένου για αδίκημα που διαπραττόταν από αφορμή την απεργία είχαν αντικατασταθεί με τις ειδικές διατάξεις του αρ. 40 ν. 330/1976 που ήταν ευρύτερης εφαρμογής.(βλ. Ντάσιος,σελ.1167)

Η ευρύτατη ποινικοποίηση της απεργίας από το ν. 330/1976 είχε καταστήσει μέχρι ένα βαθμό ανεφάρμοστες τις διατάξεις του Ποιν. Κώδικα κατά την διάρκεια της ισχύος του 330/1976. Γιατί σύμφωνα με το άρθρο 2 του Ποινικού Κώδικα σε περίπτωση ισχύος περισσότερων ποινικών νόμων εφαρμόζεται εκείνος που περιέχει τις ευμενέστερες για τον κατηγορούμενο διατάξεις. Και σε πολλές περιπτώσεις οι ποινικές διατάξεις του 330/1976 έδιναν ευνοϊκότερο σε σύγκριση με τον Ποιν. Κώδικα αποτέλεσμα για τον συγκεκριμένο κατηγορούμενο.(βλ. Λεβέντης, σελ. 433)

ii) Ο νόμος 1264/1982

Ο ισχύον ν. 1264/1982 όχι μόνο απέφυγε να επιβάλλει οποιαδήποτε ποινική κύρωση για παραβάσεις που αναφέρονται στην άσκηση του

δικαιώματος της απεργίας και την διεξαγωγή των απεργιακών κινητοποιήσεων αλλά αντίθετα επέβαλε αυστηρές κυρώσεις (ποινικές) σε βάρος των εργοδοτών και των προσώπων που ενεργούν για λογαριασμό αυτών καθώς σε κάθε τρίτο που με οποιοδήποτε τρόπο ενεργών πράξεις οι οποίες τείνουν στην παρακώλυση της άσκησης των συνδικαλιστικών δικαιωμάτων των εργαζομένων συνεπώς και του δικαιώματος της απεργίας (αρ. 23 παρ. 1 σε συνδυασμό με το αρ. 14 παρ. 2,3). Με άλλα λόγια ο ν. 1264/1982 ανέστρεψε τις ποινικές κυρώσεις για να διασφαλίσει το δικαίωμα της απεργίας και γενικότερα στην συνδικαλιστική δραστηριότητα των εργαζομένων. Τούτο αποτελεί χρήσιμο ερμηνευτικό στοιχείο για την εφαρμογή κάθε άλλης διάταξης που δεν έχει ρητά καταργηθεί.(βλ. Ντάσιος, σελ. 1168)

Κατά την συζήτηση του αρ. 23 ν. 1264/1982 στην Ολομέλεια της Βουλής ο Υπουργός Εργασίας κατέστησε σαφές ότι ο ν. 1264 δεν περιέλαβε κυρώσεις του Ποινικού Κώδικα στις οποίες και ρητά παρέπεμψε. Διευκρίνησε μάλιστα ο Υπουργός ότι οι ποινές που απειλεί το αρ. 23 ν. 1264 κατά του εργοδότη εισάγονται ως αντίβαρο για τον ποινικό κολασμό των εργαζομένων από τον Ποινικό Κώδικα (βλ. Πρακτικά της Βουλής, Συνεδρίαση ΡΙΔ 16/4/1982 σελ. 4633). Επομένως κατά την θέληση του ιστορικού νομοθέτη του Ποινικού Κώδικα θα έχουν πλήρη εφαρμογή για τον κολασμό των πράξεων που συνδέονται με την πραγματοποίηση της παράνομης απεργίας.(βλ. Λεβέντης,σελ. 433)

Με την κατάργηση των ποινικών των ποινικών κυρώσεων του ν. 330/1976 δημιουργήθηκε το ζήτημα αν αναβίωσαν οι από αυτόν αντικατασταθείσες γενικές διατάξεις του Ποινικού Κώδικα αν εφαρμόζονται και σε ποιά έκταση για παραβάσεις από την άσκηση του δικαιώματος της απεργίας. Όπως λ.χ η συμμετοχή του δημοσίου υπαλλήλου σε αδέσποτη απεργία η οποία είχε κριθεί ως παράβαση καθήκοντος συνιστούσα αδίκημα του αρ. 259 ΠΚ ή η παράλειψη της προειδοποίησης το εργοδότη που συνιστά το αδίκημα του αρ. 294 ΠΚ.

Οι προαναφερόμενες διατάξεις του ΠΚ προβλέπουν ποινή φυλάκισης τουλάχιστον 3 μηνών ενώ ο ν. 330/1976 μείωσε την ποινή σε φυλάκιση μέχρι 3 μηνών δίχως καμία επιφύλαξη της επιβολής της αυστηρότερης ποινής που τυχόν προβλέπεται από άλλη διάταξη, επιφύλαξη την οποία έκαμε μόνο για τα αδικήματα των παραγράφων 1,2 του αρ. 40. Έτσι αν γίνει δεκτό πως ύστερα από την κατάργηση του ν. 330/1976 επανήλθαν σε ισχύ οι διατάξεις του ΠΚ ο ν. 1264/1982 θα είναι αντιεργατικότερος του ν. 330/76 αφού καταργώντας τις δρακόντειες και εξοντωτικές ποινικές κυρώσεις του νόμου αυτού έμμεσα επανέφερε σε ισχύ τις πιο αυστηρές ποινικές διατάξεις του ΠΚ έστω και στον περιορισμένο κύκλο μισθωτών.(βλ. Ντάσιος, σελ. 1168)

Σ' αυτήν την αμφιβολία (στο κατά πόσο και αν αναβίωσαν οι διατάξεις του ΠΚ για παραβάσεις του δικαιώματος της απεργίας) αντιτάσσονται οι Βάγιας (ΕΕΔ σελ. 781), Κατράς (Συνδικαλιστικές οργανώσεις σελ. 131-132), Λεβέντης (Σχόλια για το αρ. 19-22 του ν. 1264/1982 σελ.433) που δέχονται την πλήρη εφαρμογή των διατάξεων του Ποινικού Κώδικα για παραβάσεις που γίνονται εξαιτίας της συμμετοχής σε παράνομη απεργία.(βλ. Λεβέντης, σελ. 433)

Ωστόσο από τις συζητήσεις στην Βουλή και από την Εισηγητική Έκθεση του Νομοσχεδίου γίνεται φανερό πως πρόθεση του νομοθέτη δεν ήταν να καταργήσει τις «δρακόντειες και εξοντωτικές» ποινικές κυρώσεις του ν. 330/1976 για να επαναφέρει τις περισσότερο δρακόντειες και εξοντωτικές διατάξεις του Ποιν. Κώδικα που είχε αντικαταστήσει ο αντιεργατικός, αντισυνδικαλιστικός αυτός νόμος. Μια τέτοια εκδοχή είναι λογικά ασυμβίβαστη με τους στόχους του νομοθέτη.(βλ. Ντάσιος, σελ. 1169)

Κατά γενικό κανόνα του δικαίου η κατάργηση νόμου, που ρύθμιζε ειδικά μια έννομη σχέση δεν επιφέρει αυτοδικαίως την αναβίωση της προϊσχύουσας αυτού διάταξης η οποία γενικά ή ειδικά ρύθμιζε προηγούμενα την ίδια σχέση εκτός αν ρητά ορίζεται από τον νεώτερο νόμο ή γίνεται επιφύλαξη της

εφαρμογής της προϊσχύουσας. Η δε κατάργηση της επιφέρει και την κατάργηση κάθε άλλης διάταξης που προϋπόθεση είχε την καταργούμενη.

Συνεπώς αναφερόμενος ο Υπουργός Εργασίας στην εφαρμογή των διατάξεων του Ποινικού Κώδικα προφανώς εννοούσε τις περιπτώσεις εκείνες στις οποίες οι πράξεις ή παραλείψεις που στοιχειοθετούν τα προβλεπόμενα αδικήματα της παρακώλησης των συγκοινωνιών ή της λειτουργίας των επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας δεν οφείλονται στην διακοπή της εργασίας λόγω παράνομης απεργίας αλλά σ' άλλες αυθυπόστατες και ανεξάρτητες πράξεις.(βλ. Ντάσιος, σελ. 1170)

Γ.2.1.2 Ποινικά αδικήματα σχετιζόμενα με την παράνομη απεργία

1. Το αρ. 294 Ποιν. Κ.

Το άρθρο αυτό αποτελεί με ποινή φυλακίσεως 3 τουλάχιστον μηνών τους μισθωτούς οι οποίοι χωρίς έγκαιρη προειδοποίηση του εργοδότη και της αστυνομικής αρχής παρακωλύουν εκ προθέσεως με την παύση της εργασίας (ή την μείωση της ερασίας) την λειτουργία των κοινωφελών εγκαταστάσεων που προβλέπει περιοριστικά ο νόμος, δηλ. των μέσων συγκοινωνίας και των επιχειρήσεων που καλύπτουν βασικές ανάγκες του κοινωνικού συνόλου (προμήθεια ύδατος, φωτισμού κ.ο.κ) με αποτέλεσμα να προκληθεί κατάσταση κοινής ανάγκης. Ο ποινικός κολασμός του μισθωτού σύμφωνα με το άρθρο 294 Ποιν. Κ. προϋποθέτει ότι η απεργία στην οποία συμμετέχει είναι παράνομη. Από την άλλη πλευρά απαιτείται επί πλέον η παύση ή η μείωση της εργασίας να γίνεται χωρίς έγκαιρη προειδοποίηση του εργοδότη και της αστυνομικής αρχής. Η έγκαιρη προειδοποίηση του αρ. 294 Ποινικού Κώδικα δε ταυτίζεται με την 4ήμερη γνωστοποίηση των αιτημάτων του άρθρου 20 παρ. 2 ν. 1264/1982.

Επομένως το κατά πόσο υπήρξε έγκαιρη προειδοποίηση κρίνεται πάντα σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση. Είναι δυνατόν και 48ωρη ή και 24ωρη προειδοποίηση πριν από τη έναρξη της απεργίας να θεωρηθεί ως έγκαιρη.

Υπάρχει πάντως έγκαιρη προειδοποίηση αν οι μισθωτοί γνωστοποίησαν στον εργοδότη τα αιτήματα και την ημέρα έναρξης της απεργίας 4 ημέρες πριν από την πραγματοποίηση της.(βλ. αρ. 20 παρ.2 ν. 1264)

Για την εφαρμογή του αρ. 294 Ποιν. Κ. απαιτείται επιπλέον από την παρακώληση της λειτουργίας των συγκοινωνιών και των άλλων κοινωφελών εγκαταστάσεων να προκλήθηκε κατάσταση κοινής ανάγκης. Η ποινική ευθύνη του αρ. 294 Ποιν. Κ. βάρυνε κατά κανόνα τους υπεύθυνους για την διεξαγωγή της απεργίας π.χ επί σωματειακής απεργίας κατά κύριο λόγο τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου ως προς τους οποίους συντρέχει άλλωστε και το στοιχείο του δόλου αναφορικά με την παράλειψη της έγκαιρης προειδοποίησης του εργοδότη. Η ποινική ευθύνη του αρ. 294 Ποιν.Κ. βαρύνει επίσης τους μισθωτούς που ανήκουν στο προσωπικό ασφαλείας και απέχουν από την εργασία χωρίς προειδοποίηση του εργοδότη.(βλ. Λεβέντης, σελ. 434)

Όμως θέμα δημιουργείται ως προς το αν επανήλθε σε ισχύ το αρ. 294 Ποιν. Κ. που προβλέπει ποινή φυλάκισης 3 τουλάχιστον μηνών. Οι παραβάσεις που συνιστά το αρ. 294 Ποιν. Κ. συνιστούσαν ποινικά αδικήματα που υπάγονταν στην παρ.3 του άρθρου 40 ν. 330/1976 και τιμωρούνταν με την επιεικέστερη ποινή φυλάκισης το πολύ μέχρι τριών μηνών. Ο νομοθέτης θεωρώντας δρακόντειες και εξοντωτικές αυτές τις ποινές τις κατάργησε με το ν. 1264/1982 δίχως να κάνει καμία επιφύλαξη για την εφαρμογή του αρ. 294 Ποιν. Κ. που είχε αντικατασταθεί από τον νόμο 330/1976. Έτσι πρέπει να γίνει δεκτό πως το άρθρο αυτό του Ποιν. Κ. δεν έχει πια εφαρμογή εφόσον μάλιστα βρίσκεται σε αντίθεση με την πρόθεση και το πνεύμα του νομοθέτη.(βλ. Ντάσιος, σελ. 1170)

2. Τα άρθρα 292, 293, 296 Ποιν.κ.

Έχουν εφαρμογή ανεξάρτητα από την νομιμότητα ή μη της απεργίας μόνο για το προσωπικό ασφαλείας και εξυπηρέτησης ουσιαδών αναγκών του κοινωνικού συνόλου το οποίο θεωρείται ως μη απεργούν. Από το γεγονός ότι η

απεργία είναι παράνομη και η αποχή από την εργασία θεωρείται αδικαιολόγητη δεν στοιχειοθετείται το αδίκημα γιατί λείπει το στοιχείο της πρόθεσης.(βλ.Ντάσιος, σελ. 1170) Το άρθρο 296 Ποιν. Κ. απειλεί με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον 6 μηνών τον μισθωτό παρακωλύει τη λειτουργία του καταστήματος ή εγκαταστάσεως για την προμήθεια άρτου με αποτέλεσμα να προκληθεί κατάσταση κοινής ανάγκης. (βλ. Λεβέντης, σελ. 435)

3. Το άρθρο 330 Ποινικού Κωδ.

Προβλέπει ποινή φυλάκισης έως 2 ετών για τα αδικήματα της σωματικής βίας ή απειλής ή άλλης παράνομης πράξης ή παράλειψης προς εξαναγκασμό άλλου σε πράξη, παράλειψη, ανοχή για την οποία δεν έχει υποχρέωση έχει πλήρη εφαρμογή γιατί αυτά είναι αυθυπόστατα και ανεξάρτητα από την άσκηση του δικαιώματος της απεργίας. Η ευθύνη όμως βαρύνει ατομικά τους συγκεκριμένους δράστες και όχι το σύνολο των απεργών ή τα μέλη της διοίκησης. Εκτός αν διαπράχθησαν με την εντολή ή την υπόδειξη τους οπότε ευθύνονται ως ηθικοί αυτουργοί. Στην περίπτωση αυτή υπάγονται κυρίως η σωματική βλάβη ή απειλές σε βάρος των μη απεργών που με τον τρόπο αυτό επιδιώκεται ο εξαναγκασμός τους στο ν' απέχουν από την εργασία την οποία επιθυμούν να παράσχουν. Ο καταλογισμός των πράξεων αυτών αίρεται αν η διάπραξη τους οφείλεται σε απόκρουση παράνομης πράξης του εργοδότη όπως λ.χ της πρόσληψης και της απασχόλησης εξωτερικών απεργοσπαστών εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του αρ. 22 ή 25 Ποιν. Κ.(βλ. Ντάσιος, σελ. 1171)

4. Το άρθρο 332 Ποιν. Κ.

Τιμωρεί με φυλάκιση μέχρι ενός έτους ή με χρηματική ποινή εκείνον που εξαναγκάζει με βία ή με απειλή άλλον εργαζόμενο να συμμετάσχει σ' ένωση η οποία έχει σκοπό την ομαδική πεύση εργασίας έχει εφαρμογή εφόσον η ασκούμενη βία ή απειλή είναι ικανή να εξαναγκάσει τον τρίτο στη συμμετοχή. Κατά την έννοια του αρ. 332 η χρήση βίας ή απειλής προς

εξαναγκασμό του μισθωτού πρέπει να ασκείται πριν από την έναρξη της απεργίας.(βλ. Λεβέντης, σελ. 435). Αν ασκείται κατά τη διάρκεια τότε έχει εφαρμογή το άρθρο 330 Ποιν. Κ.

5. Το άρθρο 334 Ποινικού Κ.

Όταν η απεργία συνδυάζεται με κατάληψη των χώρων εργασίας από τους απεργούς διαπράττεται κατάκανόνα το αδίκημα του αρ. 334 Ποιν. Κ. εφόσον οι απεργοί εισδύουν ή παραμένουν στο χώρο εργασίας παρά την θέληση του εργοδότη. Το αδίκημα του 334 Ποιν. Κ. συνδέεται με την προσβολή του ασύλου κατοικίας(αρ. 9 παρ. 1 του Συντάγματος).

Αν οι απεργοί κατά την διάρκεια της απεργίας προκαλούν εκ προθέσεως καταστροφές ή ζημιές στις εγκαταστάσεις, μηχανήματα, εργαλεία, πρώτες ύλες ή έτοιμα προϊόντα της επιχειρήσεως τότε διαπράττουν το αδίκημα του αρ. 381 ή 382 Ποιν. Κ. (φθορά ξένης ιδιοκτησίας). Επίσης η ποινική ευθύνη του αρ. 381 Ποιν. Κ. βαρύνει και τα μέλη του προσωπικού ασφαλείας που παραλείπουν να αποτρέψουν ή να περιορίσουν καταστροφές ή ζημιές που προκύπτουν από την διακοπή της εργασίας ή από άλλα τυχαία περιστατικά (αρ. 15 σε συνδυασμό με αρ. 381 Ποιν. Κ. πρβλ. και αγόρευση Υπουργού Εργασίας κατά τη συζήτηση του αρθ.23 ν. 1264/1982 στην ολομέλεια της Βουλής, Πρακτικά Βουλής Συν. ΡΙΔ 14/6/1982 σελ.4633). Επίσης είναι δυνατόν να διαπράττονται κατά την διάρκεια της απεργίας και άλλες αξιόποινες πράξεις π.χ αδικήματα κατά της τιμής (αρ. 361 επ. Ποιν. Κ.), σωματειακές βλάβες (αρ. 308 επ. Ποιν. Κ.) κ.ο.κ (βλ. Λεβέντης, σελ. 436)

6. Το αρ. 381 Ποιν. Κ.

Προβλέπει φυλάκιση έως δύο ετών για φθορά ή καταστροφή ξένων πραγμάτων που γίνεται από πρόθεση του δράστη, έχει επίσης εφαρμογή για τον ίδιο λόγο. Εφόσον η πράξη αυτή είναι ξένη προς τις σύγχρονες αντιλήψεις για την τακτική και τον τρόπο άσκησης του δικαιώματος της απεργίας. Ακόμη

είναι αντίθετη και προς τα πραγματικά συμφέροντα των εργαζομένων.(βλ. Ντάσιος, σελ. 1171).

7. Δημόσιοι υπάλληλοι

Προκειμένου για δημοσίους υπαλλήλους είχε γίνει δεκτό σύμφωνα με τις προϊσχύουσες διατάξεις πως η συμμετοχή τους σε αδέσποτη απεργία συνιστούσε το αδίκημα της παράβασης καθήκοντος του άρθρου 259 Ποιν. Κ. Ύστερα όμως από την εξομοίωση της αδέσποτης ως προς τις συνέπειες της συμμετοχής με την παράνομη για οποιοδήποτε λόγο απεργία, δεν υπάρχει έδαφος για την υποστήριξη της άποψης αυτής.(βλ. Ντάσιος, σελ. 1172)

Γ.2.2 Ευθύνη των απεργών έναντι του εργοδότη

Γ.2.2.1 Ευθύνη για αποζημίωση

Η απεργία συνήθως προκαλεί ζημιά στον εργοδότη λόγω διακοπής ή διατάραξης της λειτουργίας της επιχείρησής του.

Αν η απεργία είναι νόμιμη δεν υπάρχει καμία αξίωση του εργοδότη για αποζημίωση του, ούτε συνεπώς και αντίστοιχη ευθύνη των απεργών εφόσον πρόκειται για άσκηση νομίμου δικαιώματος το οποίο από τη φύση του είναι ζημιογόνο.(βλ. Ντάσιος, σελ. 1136)

Είναι όμως δυνατόν να προκύψει υποχρέωση αποζημιώσεως από αδικοπραξίες αν κατά τη διάρκεια της παράνομης αλλά και της νόμιμης απεργίας συγκεκριμένος μισθωτός ή μισθωτοί διαπράξουν πράξεις που προσβάλλουν δικαιώματα του εργοδότη ή τρίτων (π.χ ιδιοκτησία, προσωπικότητα, τιμή, σωματική ακεραιότητα, κ.ο.κ) και συντρέχουν οι προϋποθέσεις των άρθρων 914 ΑΚ.(βλ. Λεβέντης, σελ. 428) Πάντως και η ίδια η παράνομη απεργία μπορεί να συνιστά και αδικοπραξία.

Η συμμετοχή σε παράνομη απεργία αποτελεί αθέτηση συμβάσεως η οποία προκαλεί ζημιά στον εργοδότη. Εφόσον η αθέτηση συμβάσεως οφείλεται σε υπαιτιότητα του μισθωτού τότε προκύπτει υποχρέωση αντικαταστάσεως της ζημιάς (αρ. 330, 335, 341, 343 ΑΚ).[βλ. Λεβέντης, σελ. 428] Εκτός αν πρόκειται για απεργία που παρακωλύει τις συγκοινωνίες ή τηλεπικοινωνίες ή την προμήθεια άρτου, οπότε η διακοπή της εργασίας λόγω συμμετοχής σε παράνομη απεργία μπορεί να θεωρηθεί και ως αδικοπραξία. Στην περίπτωση αυτή έχουν παράλληλη εφαρμογή οι διατάξεις των άρθρων 914 ΑΚ οι οποίες δημιουργούν ευθύνη του δράστη για αποζημίωση του παθόντος.(βλ. Ντάσιος, σελ. 1136)

Κατά κανόνα το στοιχείο της υπαιτιότητας υπάρχει όταν ο μισθωτός συμμετέχει σε αδέσποτη απεργία οπότε προκύπτει ενδεχομένως και υποχρέωση για αποζημίωση λόγω αδικοπραξίας. Επίσης υπαιτιότητα υπάρχει συνήθως όταν ο εργοδότης ενημέρωσε τον απεργό για τον παράνομο χαρακτήρα της απεργίας. Δεν υπάρχει κατά κανόνα υπαιτιότητα όταν ο μισθωτός συμμετέχει σε σωματειακή απεργία, απεργία δηλαδή η οποία διεξάγεται από κάποια συνδικαλιστική οργάνωση. Ο μισθωτός κατά τεκμήριο εμπιστεύεται τις αποφάσεις της συνδικαλιστικής του οργάνωσης. Τυχόν παραβάσεις νόμων κατά την διεξαγωγή της απεργίας βαρύνουν μόνο την συνδικαλιστική οργάνωση και δεν μπορούν να αποδοθούν ούτε σε ελαφρά αμέλεια των απεργών. Για αυτό το λόγο μόνο κατ' αρχήν από την συμμετοχή σε αδέσποτη απεργία προκύπτει υποχρέωση αποζημιώσεως. Το ποσό της αποζημιώσεως μειώνεται από το δικαστήριο εφ' όσον υπάρχει συντρέχον πταίσμα του εργοδότη (αρ. 300 ΑΚ). Συντρέχον πταίσμα υπάρχει όταν π.χ ο εργοδότης παράλειψε να επιστήσει την προσοχή των απεργών στον παράνομο χαρακτήρα της απεργίας.(βλ. Λεβέντης, σελ. 428)

Αν όμως η αδέσποτη απεργία υιοθετηθεί από την συνδικαλιστική οργάνωση με έγκριση της εκ των υστέρων, παύει να υπάρχει η ατομική ευθύνη των εργαζομένων και αναλαμβάνεται από την οργάνωση. Διαφωνία όμως

υπάρχει ως προς το αν η έγκριση ανατρέχει στο χρόνο κήρυξης της απεργίας ή ισχύει *ex nunc*. Κατά την κρατούσα άποψη η έγκριση δεν έχει αναδρομική ισχύ και συνεπώς η ατομική ευθύνη των απεργών υπάρχει ως την υιοθέτηση της αδέσποτης απεργίας.(βλ. Ντάσιος, σελ. 1137)

Οι απεργοί που οφείλουν αποζημίωση λόγω υπαίτιας παραβάσεως της συμβάσεως εργασίας δεν ευθύνονται εις ολόκληρο, αλλά καθένας υποχρεούται να αποκαταστήσει την ζημιά του εργοδότη που προκύπτει από την δική του αυθαίρετη αποχή. Οι μισθωτοί που συμμετέχουν στην απεργία δεν συνδέονται μεταξύ τους με μια ενιαία εργασιακή σχέση ούτε οφείλουν μια ενιαία παροχή.

Κάθε μισθωτός οφείλει την δική του μόνο παροχή εργασίας και ευθύνεται μόνο γι' αυτήν.

Αλλά και στην περίπτωση της ευθύνης προς αποζημίωση από αδικοπραξία πάλι είναι αμφίβολο αν προκύπτει οφειλή εις ολόκληρο μεταξύ των εργαζομένων που διέπραξαν την αδικοπραξία. Η διάταξη του αρ. 926 ΑΚ προϋποθέτει ευθύνη η οποία μπορεί να αποδοθεί και ατομικά σε καθένα από τους περισσότερους μισθωτούς που με κοινή τους πράξη τους ζημίωσαν κάποιον. Κατά κανόνα όμως δεν είναι δυνατόν να αποδοθεί ατομικά σε κάθε απεργό αδικοπραξία, που διαπράχθηκε από μεγάλο ίσως αριθμό ατόμων. Εξ άλλου η εις ολόκληρο ευθύνη μπορεί κάποτε να οδηγεί σε ανεπιεική αποτελέσματα δεν είναι δυνατόν, να αποκλεισθεί η εφαρμογή του αρ. 926 ΑΚ στους εργατικούς αγώνες, όταν προπαντός, η αδικοπραξία είναι αποδεδειγμένα κοινή πράξη συγκεκριμένων μισθωτών.(βλ. Λεβέντης, σελ. 429)

Γ.2.2.2 Πειθαρχική ευθύνη

Στην παράνομη απεργία η ατομική συμπεριφορά των μισθωτών που εκδηλώνεται με την συλλογική αποχή από την εργασία μπορεί κατά την κρατούσα γνώμη να θεωρηθεί ως πειθαρχικό παράπτωμα, αν οι μισθωτοί υπάγονται σε Κανονισμό ο οποίος να έχει εκδόσει νόμιμα σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.δ. 3789/1957 ή κατ' ειδική εξουσιοδότηση άλλης νομοθετικής

διάταξης και εφόσον προβλέπεται ως πειθαρχικό παράπτωμα η συμμετοχή σε παράνομη απεργία ή η αδικαιολόγητη αποχή από την εργασία, καθώς και η επιβλητέα πειθαρχική ποινή, έστω και αν ο προσδιορισμός του παραπτώματος γίνεται με γενικές και αφηρημένες διατάξεις.

Ωστόσο για να υπάρξει πειθαρχικό παράπτωμα χρειάζεται το στοιχείο της υπαιτιότητας (δόλου ή αμέλειας) του μισθωτού και να τηρηθεί η πειθαρχική διαδικασία (κλήση σε απολογία, αιτιολογημένη απόφαση κ.λ.π) Η άσκηση της πειθαρχικής εξουσίας του εργοδότη ή του αρμοδίου οργάνου δεν πρέπει να γίνεται καταχρηστικά σε βάρος ορισμένων μισθωτών με υποκειμενικά κριτήρια.

Ωστόσο σε μια συλλογική αποχή από την εργασία όπως στην παράνομη απεργία η συνδρομή των παραπάνω προϋποθέσεων για την έγκυρη πειθαρχική τιμωρία των απεργών είναι αν όχι ανέφικτη τουλάχιστον δυσχερής. Γιατί ναί μεν ο εργοδότης μπορεί να ασκήσει ομαδική πειθαρχική δίωξη εναντίον όλων των μισθωτών που μετείχαν στην παράνομη απεργία πλην όμως το αρμόδιο όργανο θα υποχρεωθεί να εξατομικεύσει την ατομική πειθαρχική ευθύνη του καθενός και ανάλογα να επιβάλλει τις ποινές. Γιατί η συλλογικότητα του πειθαρχικού παραπτώματος δικαιολογεί την παθητική πειθαρχική ομοδικία όχι όμως και τη συλλογική επιβολή της πειθαρχικής ποινής. Το παράπτωμα του καθενός είναι ξεχωριστό και δεν μπορεί να αξιολογηθεί ως ενιαία παράβαση ώστε να επιβληθεί συλλογική πειθαρχική ποινή. (βλ. Ντάσιος, σελ. 1139)

Εφόσον η κάθε περίπτωση θα κριθεί χωριστά ανάλογα με την ειδική συμπεριφορά την τυχόν υποτροπή και το ρόλο που διαδραμάτισε ο κάθε μισθωτός, η πειθαρχική δίωξη θα είναι δυσχερής και θα δημιουργήσει άλλα προβλήματα διαδικαστικά ή και ουσιαστικά.

Από τις αρχές της καλής πίστης επιβάλλεται όπως η πειθαρχική δίωξη στραφεί εναντίον όλων των μισθωτών που μετείχαν σε παράνομη απεργία ή τουλάχιστον εναντίον αυτών που πρωτοστάτησαν ή επέδειξαν ιδιαίτερη δραστηριότητα. Στην δεύτερη περίπτωση θα είναι δυσχερή ο διαχωρισμός και

θα κινδυνεύσει να χαρακτηριστεί καταχρηστική άσκηση του δικαιώματος ως παραβιάζουσα την αρχή της ίσης μεταχείρισης. Εξάλλου αν η παρανομία της απεργίας οφείλεται σε υπαίτια παράλειψη ή πράξη της συνδικαλιστικής οργάνωσης δεν υπάρχει πειθαρχική ευθύνη των απεργών.(βλ. Ντάσιος, σελ. 1139)

Όμως εδώ θα πρέπει να σημειώσουμε ότι γίνεται επίσης δεκτό ότι δεν επιτρέπεται η κατ' επιλογήν κίνηση της πειθαρχικής διαδικασίας κατ' ορισμένων μόνο εκ των απεργών, γιατί διαφορετικά προσβάλλεται η ενιαία τάξη και πειθαρχία μέσα στην επιχείρηση, αλλά επιπλέον θίγονται και δικαιώματα των μισθωτών π.χ δικαίωμα της προαγωγής που επηρεάζεται από τυχόν πειθαρχική καταδίκη.

Οπωσδήποτε η αυθαίρετη ή τυχαία επιλογή ορισμένων από τους απεργούς προς πειθαρχική δίωξη συνιστά καταχρηστική άσκηση της πειθαρχικής εξουσίας.(βλ. Λεβέντης, σελ. 430)

Γι' αυτούς τους λόγους η πειθαρχική δίωξη των απεργών γίνεται προβληματική και αποφεύγεται στην πρακτική.

Τα προαναφερθέντα ισχύουν και για την πειθαρχική ευθύνη των δημοσίων υπαλλήλων και υπαλλήλων ν.π.δ.δ με σχέση δημοσίου δικαίου, λόγω συμμετοχής σε παράνομη απεργία. Γι' αυτούς δημιουργήθηκε και θέμα ποινικής ευθύνης για παραβίαση καθήκοντος. Αλλά έγινε δεκτό πως δεν στοιχειοθετείται τέτοιο αδίκημα.(βλ. Ντάσιος, σελ. 1139)

Γ.2.2.3 Δυσμενή μέτρα του εργοδότη

Ο εργοδότης ασκώντας το διευθυντικό δικαίωμα του δικαιούται να επιφέρει στην οργανωτική δομή της επιχείρησης του ορισμένες αναγκαίες μεταβολές ως προς την κατάταξη ή τις μεταθέσεις προσωπικού. Πλην όμως οι μεταβολές αυτές θα πρέπει να γίνονται με αντικειμενικά κριτήρια και με γνώμονα τις πραγματικές ανάγκες της επιχείρησης.

Διαφορετικά θα θεωρηθούν καταχρηστικές οι μισθωτοί που είναι θιγόμενοι μπορούν να αρνηθούν τη βλαπτική γι' αυτούς μονομερή μεταβολή των όρων εργασίας οπότε ο εργοδότης γίνεται υπερήμερος ως προς την αποδοχή της εργασίας τους και υποχρεούται στην πληρωμή μισθών υπερημερίας.

Μετά την λήξη της απεργίας νόμιμης ή παράνομης μπορεί να προκύψουν ορισμένες ανάγκες της επιχείρησης για την αναδιάρθρωση των τμημάτων παραγωγής ώστε να ενισχυθούν οι θέσεις εργασίας που πρέπει να αυξήσουν την παραγωγή προς αποκατάσταση της ομαλής λειτουργίας της εκμετάλευσης. Στην περίπτωση αυτή ο εργοδότης εφόσον δεν κατάγγειλε τις εργασιακές σχέσεις, ούτε θεώρησε την αδικαιολόγητη αποχή από την εργασία ως οικειοθελή αποχώρηση οφείλει να ξεχάσει κάθε συναίσθημα μίσους ή εκδίκησης που δημιουργήθηκε εξαιτίας της απεργίας σε βάρος ορισμένων μισθωτών του και να ενεργήσει την αναδιάρθρωση με αντικειμενικά κριτήρια της αξιολόγησης των μισθωτών και των αναγκών, δίχως να μεταβάλλει τους όρους βλαπτικά για τους τελευταίους (μισθωτούς). Κάθε βλαπτική μεταβολή ή άλλη δυσμενής μεταχείριση (μετάθεση, αλλαγή θέσης εργασίας κ.λ.π) που θα γίνει με κριτήρια μίσος, εκδίκηση ή τον εκφοβισμό των άλλων μισθωτών δεν μπορεί να δικαιολογηθεί από την συμμετοχή σε παράνομη απεργία, ύστερα από την ανεπιφύλακτη αποδοχή της εργασίας και είναι καταχρηστική. (βλ. Ντάσιος, σελ. 1140)

Γ.2.2.4 Καταδίκη των απεργών σε υποχρεωτική παροχή της εργασίας

Προκειμένου για περοχή που συνιστάται στην εκτέλεση πράξης η οποία εξαρτάται αποκλειστικά από τη θέληση του οφειλέτη και δεν μπορεί να γίνει από τρίτο πρόσωπο, το Δικαστήριο οφείλει να υποχρεώσει τον υπόχρεο στην εκπλήρωση της παροχής του και για την περίπτωση της μη συμμόρφωσης του, τον καταδικάζει αυτεπάγγελτα σε χρηματική ποινή έως 100.000 δρχ και σε

προσωπική κράτηση έως ενός έτους ώστε να εξαναγκασθεί στην εκπλήρωση του (αρ. 946 ΚΠΔ).

Η διάταξη είναι γενική και εφαρμόζεται σε κάθε περίπτωση που η παροχή εξαρτάται από τη θέληση του οφειλέτη και δεν μπορεί να εκπληρωθεί από τρίτο πρόσωπο.

Όμως πρόβλημα προκύπτει αφού η παραπάνω διάταξη όσον αφορά την παροχή προσωπικής εργασίας είναι ανεφάρμοστη γιατί προσκρούει στο αρ. 22 παρ. 3 του Συντάγματος, στο άρθρο 1 της 105 του 1957 Διεθνούς Σύμβασης Εργασίας, στα άρθρα 3 και 4 της Οικουμενικής Διακήρυξης ΤΩΝ Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του 1948, στο άρθρο 4 παρ. 2 της Συνθήκης της Ρώμης.

Όλες οι θεμελιώδεις αυτές διατάξεις απαγορεύουν την αναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία με οποιαδήποτε μορφή. Σαν αναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία που εμπίπτει στην απαγόρευση θεωρείται κάθε προσωπική εργασία στην παροχή της οποίας εξαναγκάζεται το άτομο δίχως την ελεύθερη βούληση του είτε από το νόμο είτε από τη σύμβαση. Ο μεν νόμος που επιβάλλει αναγκαστική εργασία είναι αντισυνταγματικός και ανεφάρμοστος, εκτός αν πρόκειται για ειδικές προβλεπόμενες από το αρ. 22 παρ. 3 εδαφ. β' του Συντάγματος περιπτώσεις κατάστασης ανάγκης. Η δε σύμβαση δημιουργεί μεν υποχρέωση παροχής εργασίας αλλά η αθέτηση της υποχρέωσης παρέχει στον εργοδότη μόνο αξίωση για αποζημίωση και όχι αυτούσιας παροχής γιατί τότε η εργασία μεταβάλλεται σε αναγκαστική που απαγορεύεται όποια μορφή κι αν έχει. Συνεπώς δεν μπορεί να επιβληθεί ούτε με δικαστική απόφαση, υπό την απειλή ποινής.

Υποστηρίζεται όμως και η αντίθετη άποψη όπου η διάταξη του αρ. 946 ΚΠΔ εφαρμόζεται και στις εργασιακές σχέσεις μεταξύ εργοδοτών και εργαζομένων γιατί η ενοχική σχέση που τους συνδέει δημιουργεί αμοιβαίες υποχρεώσεις νομικά θεμελιωμένες, βάσει των οποίων ο εργοδότης μπορεί να αξιώσει την αυτούσια παροχή με την απειλή των ποινών που προβλέπονται από

την διάταξη αυτή εφόσον η περίπτωση δεν υπάγεται στις εξαιρέσεις της παρ. 2 του ίδιου άρθρου.

Η θεμελίωση της παράτολμης αυτής σκέψης γίνεται στις διατάξεις του αστικού δικαίου και στο άρθρο 94 ΚΠΔ εξομοιώνοντας την εργασία με τις άλλες παροχές, δίχως να λαμβάνονται οι αρχές των ατομικών ελευθεριών και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας που επέβαλαν του παραπάνω διεθνείς κανόνες και την διάταξη του αρ. 22 παρ. 3 του Συντάγματος. Ο εξαναγκασμός του ανθρώπου στην παροχή της εργασίας με τον έμμεσο τρόπο της καταδίκης του σε προσωπική κράτηση και χρηματική ποινή επαναφέρει τον αρχαίο θεσμό της δουλείας στον οποίο ο δούλος μαστιγωνόταν δημόσια αν αρκούσαν να εργασθεί.

Όμως η σύμβαση παροχής εξαρτημένης εργασίας τελεί υπό την προϋπόθεση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που υπαγορεύουν τον περιορισμό των αξιώσεων του εργοδότη στα όρια που δεν θίγεται η αξιοπρέπεια των εργαζομένων. Την αξιοπρέπεια αυτή ακριβώς θέλησε να προστατεύσει ο Συνταγματικός νομοθέτης σεβόμενος τους διεθνείς κανόνες με την απαγόρευση της όποιας μορφής αναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας που επιβάλλεται από το νόμο ή τη δικαστική απόφαση, άμεσα ή έμμεσα, δίχως τη θέληση του μισθωτού.

Έτσι η μεν συμβατική υποχρέωση για την παροχή εργασίας είναι αναμφισβήτητα ισχυρή, η αξίωση όμως του εργοδότη περιορίζεται στην αποκατάσταση της ζημιάς του από την αθέτηση της υποχρέωσης καθώς και στο δικαίωμα της αζημίας υπαναχώρησης αφού ταχθεί εύλογη προθεσμία για την εκπλήρωση της παροχής (αρ. 383ΑΚ).[βλ. Ντάσιος, σελ. 1141-42

Δ. ΚΑΤΑΧΡΗΣΤΙΚΗ ΑΠΕΡΓΙΑ : ΕΙΝΑΙ ΠΑΡΑΝΟΜΗ;

ΚΑΤΑ ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

Κατά το Σύνταγμα όπως ανάφερα στο πρώτο μέρος της εργασίας, η απεργία αποτελεί ατομικό εργασιακό δικαίωμα με διαπλαστικό χαρακτήρα, το οποίο ανήκει στον καθένα από τους απεργούς εργαζομένους, έχει όμως την ιδιομορφία να ασκείται συλλογικά.(βλ. Σ.Βλαστός 2, σελ.362). Και η απεργία, λοιπόν, ως δικαίωμα συνταγματικά κατοχυρωμένο, υπάγεται στον περιορισμό του άρθρου 25 παρ. 3 του Συντάγματος, σύμφωνα με το οποίο «η καταχρηστική άσκηση δικαιώματος δεν επιτρέπεται».

Τα ατομικά δικαιώματα κατοχυρώνουν ένα συγκεκριμένο χώρο ελευθερίας που προκύπτει από τις ίδιες τις εκφράσεις του συντάγματος, από το σκοπό και τη φύση του δικαιώματος. Όταν το ατομικό δικαίωμα ασκείται έξω από τον προστατευτικό του χώρο, τότε δεν υπάρχει χρήση αλλά κατάχρηση δικαιώματος, γεγονός που δεν επιτρέπεται κατά το Σύνταγμα. Ο προστατευτικός χώρος του δικαιώματος απεργίας προκύπτει από το άρθρο 23 παρ. 2 του Συντάγματος. Απεργία σημαίνει την ομαδική παύση της εργασίας από νόμιμα συνεστημένες συνδικαλιστικές οργανώσεις που σκοπός της είναι η διαφύλαξη και προαγωγή των οικονομικών και εργασιακών συμφερόντων των εργαζομένων και όσα αναφέρει ο ν. 264/1982. Από τη φύση λοιπόν του δικαιώματος απεργίας ως ενός δικαιώματος που αποβλέπει στην πραγματοποίηση συγκεκριμένου σκοπού προκύπτουν όρια για την άσκηση του. Όταν η άσκηση του δικαιώματος απεργίας υπερβαίνει τα όρια αυτά, τότε δεν υπάρχει κατά το Σύνταγμα χρήση του δικαιώματος αλλά κατάχρηση.(βλ. Λεβέντης, σελ. 392-3)

Επίσης κατά το Σύνταγμα δεν γίνεται χρήση του δικαιώματος απεργίας, όταν η άσκηση του κινείται βέβαια μέσα στον προστατευτικό χώρο του δικαιώματος, γίνεται όμως κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να προσβάλλονται τα χρηστά ήθη (περιορισμός που θέτει το Σύνταγμα για την άσκηση του

δικαιώματος ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας, άρθρο 5 παρ. 1). Το ίδιο ισχύει και όταν η άσκηση του δικαιώματος προσβάλλει τα δικαιώματα των άλλων (ως περιορισμός που ισχύει επίσης στην περίπτωση του δικαιώματος ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας, άρθρο 5 παρ. 1). Σύμφωνα λοιπόν με τα παραπάνω, η άσκηση του δικαιώματος απεργίας δεν επιτρέπεται να προσβάλλει τα δικαιώματα άλλων μισθωτών που δεν συμμετέχουν στην απεργία καθώς και τα ατομικά δικαιώματα των τρίτων. Πολλές φορές όμως η απεργία προκαλεί κατ' ανάγκη περιορισμούς στην άσκηση ατομικών ελευθεριών τρίτων. Όμως οι περιορισμοί αυτοί είναι ενός σημείου αυτονόητοι και αναγκαίοι.(βλ. Λεβέντης, σελ. 394)

ΚΑΤΑ ΤΟ ΚΟΙΝΟ ΔΙΚΑΙΟ

Παρόλο που το δικαίωμα της απεργίας δεν επιδέχεται, όπως προαναφέραμε, νομοθετικούς ή άλλους περιορισμούς, εντούτοις τόσο η νομολογία, όσο η θεωρία, έχουν διαπλάσει σημαντικούς περιορισμούς στην άσκηση του, ένας από τους οποίους είναι εκείνος που πηγάζει από την εφαρμογή των αρχών της διάταξης του άρθρου 281 ΑΚ, το οποίο και ελέγχει το δικαίωμα της απεργίας από πλευράς καταχρηστικής άσκησης.(βλ. Σ.Βλαστός 2, σελ. 362) Και αυτό γιατί παρόλο που γίνεται δεκτό ότι στην εργασιακή σχέση ισχυρότερο μέρος είναι κατά τεκμήριο ο εργοδότης, εντούτοις δεν αποκλείεται οι συνθήκες της συγκεκριμένης περίπτωσης και τους συγκεκριμένους εργατικούς αγώνες να κάνουν ισχυρότερη την εργασιακή πλευρά και να προκύπτει έτσι η ανάγκη προστασίας του εργοδότη, εφόσον γίνεται καταχρηστική, με τα κριτήρια του ΑΚ 281, η άσκηση του δικαιώματος της απεργίας.(βλ. Σ. Βλαστός 1, σελ.413). Δεν θα πρέπει ωστόσο να παραβλέπεται το γεγονός ότι η εργασιακή πλευρά σε καμμία περίπτωση δε γίνεται το ισχυρό μέρος στην αντιπαράθεση της με τον εργοδότη. Συνεπώς η χρησιμοποίηση των κριτηρίων του ΑΚ 281 και στο δικαίωμα της απεργίας στην ίδια έκταση που χρησιμοποιούνται και στα άλλα δικαιώματα, θα έχει ως

αποτέλεσμα τελικά να προστατεύονται οι ισχυροί εργοδότες. Γι' αυτό τα αντικειμενικά κριτήρια του ΑΚ 281 (που αναφέρονται παρακάτω) πρέπει να εξειδικεύονται λόγω της ιδιομορφίας του δικαιώματος της απεργίας.(βλ. Σ. Βλαστός 2, σελ. 363)

Με λίγα λόγια δεν επιτρέπεται αναλογική εφαρμογή σ' όλη της την έκταση της διάταξης του άρθρου 281 ΑΚ, δεδομένου ότι η διάταξη αυτή αποσκοπεί να προστατεύσει ιδιωτικά συμφέροντα κατά κύριο λόγο περιουσιακά από την καταχρηστική άσκηση άλλων, επίσης ιδιωτικών, δικαιωμάτων. Αντιθέτως πρέπει η ερμηνεία και η εφαρμογή της γενικής αυτής ρήτρας του αστικού κώδικα να είναι «προσαρμοσμένη» στα συνταγματικά κριτήρια. Έτσι γίνεται αποδεκτή τόσο η χρησιμοποίηση της αρχής της αναλογικότητας (ιδίως στις περιπτώσεις όπου η δυσαναλογία μεταξύ ζημιάς της επιχείρησης και ωφέλειας των απεργών είναι αφόρητη), όσο και η αντίληψη που αντιμετωπίζει την απεργία ως έσχατο μέσο (*ultima ratio*) (μολονότι δεν μπορεί να ισχύσει πια σαν απόλυτη αρχή διατηρεί όμως επιβοηθητική σημασία στον προσδιορισμό τυχόν καταχρηστικής άσκησης του δικαιώματος, όπως στην περίπτωση που διεξάγονται επιτυχείς διαπραγματεύσεις για την κατάρτιση συλλογικής σύμβασης εργασίας).[βλ. Γ. Ληξουριώτης, σελ. 237, 238-9] Έτσι, τονίζοντας την ιδιαιτερότητα της απεργίας ως συνταγματικά προστατευμένου ατομικού δικαιώματος και ιδίως την προφανώς ζημιογόνα φύση της, κλείνουμε το θέμα αυτό καταλήγοντας στην αποδοχή μεν της εφαρμογής της ρήτρας του 281 ΑΚ στο δικαίωμα της απεργίας, με την προβολή όμως περισσότερο ή λιγότερο έντονων επιφυλάξεων ως προς το βαθμό παρέμβασης των κριτηρίων αυτής και με επισήμανση της ανάγκης εξειδίκευσης της δικαστικής χρησιμοποίησης της.(βλ. Γ.Ληξουριώτης, σελ. 247-8)

Τα κριτήρια, λοιπόν, που θέτει το άρθρο 281 του ΑΚ είναι : α) η συναλλακτική (ή αντικειμενική) καλή πίστη, β) τα χρηστά ήθη και γ) ο κοινωνικός ή οικονομικός σκοπός του δικαιώματος. Όπως είπαμε, ο σκοπός

του δικαιώματος είναι ένα από τα στοιχεία εκείνα που προσδιορίζουν τον προστατευτικό του χώρο. Επίσης όταν η άσκηση ενός ατομικού δικαιώματος προσβάλλει τα χρηστά ήθη, τότε δεν γίνεται κατά το Σύνταγμα χρήση αλλά κατάχρηση. Τέλος η αντικειμενική ή συναλλακτική καλή πίστη, δηλ. η συμπεριφορά που έχει επιβληθεί στην κοινωνική ζωή από τους χρηστούς και εχέφρονες ανθρώπους, είναι ένα από τα στοιχεία εκείνα που προσδιορίζουν τελικά τον προστατευτικό χώρο των ατομικών δικαιωμάτων.(βλ. Λεβέντης, σελ. 395)

Η θεμελίωση του καταχρηστικού χαρακτήρα της απεργίας γίνεται, όπως προαναφέρθηκε, με βάση την ΑΚ 281 σε συνδυασμό με την διάταξη του άρθρου 25 παρ. 3 του Συντάγματος. Κατά την κρατούσα νομολογία άποψη, ο καταχρηστικός και συνεπώς παράνομος χαρακτήρας της απεργίας είναι ζήτημα συνθηκών της συγκεκριμένης κάθε φοράς περίπτωσης και κρίνεται με βάση το μέγεθος της προκαλούμενης από την απεργία εργοδοτικής ζημιάς ή με βάση τις συνέπειες που προκαλεί στον εργοδότη και στο κοινωνικό σύνολο σε σχέση με τον επιδιωκόμενο από αυτήν σκοπό, το είδος και τη φύση των αιτημάτων της, τον τρόπο διεξαγωγής του απεργιακού αγώνα και τη μορφή ή τη διάρκεια της.(βλ. Σ. Βλαστός 1, σελ. 413)

Πάντως, η καταχρηστική απεργία δεν ταυτίζεται με την παράνομη απεργία. Μια απεργία είναι παράνομη, όταν κηρύσσεται χωρίς την τήρηση των διατυπώσεων του νόμου, χωρίς λ.χ τη διάθεση προσωπικού ασφαλείας, ενώ η ίδια απεργία είναι καταχρηστική, όταν έχει καταρχήν, όλα τα εξωτερικά στοιχεία νομιμότητας, αλλά βάσει του τρόπου που ασκείται ή των συνεπειών της κ.λ.π. προσβάλλει ίσης αξίας και σπουδαιότητας ατομικά δικαιώματα του εργοδότη ή των εργαζομένων που δεν επιθυμούν να πάρουν μέρος σ' αυτήν και τρίτων. Για να θεωρηθεί όμως μια απεργία ως καταχρηστική, προϋποτίθεται ότι είναι νόμιμη, γιατί αλλιώς δεν υπάρχει καν άσκηση νόμιμου δικαιώματος απεργίας, ώστε να ερευνηθεί η τυχόν καταχρηστική άσκηση του. Η κρίση συνεπώς των περισσοτέρων δικαστικών αποφάσεων, οι οποίες δεν αρκούνται

στην κήρυξη μιας απεργίας ως παράνομης, αλλά προχωρούν παραπέρα και στην εξέταση του καταχρηστικού χαρακτήρα, είναι μη νόμιμη, αυθαίρετη και αλυσιτελής.(βλ.Σ. Βλαστός 1, σελ. 414).

Συμπεραίνουμε, λοιπόν, πως τα όρια της διάκρισης μεταξύ παράνομης και καταχρηστικής άσκησης του δικαιώματος της απεργίας είναι μεν δυσδιάκριτα αλλά κατανοητά. Πολλοί ταυτίζουν την παράνομη με την καταχρηστική χρησιμοποιώντας και τους δύο όρους για την ίδια περίπτωση. Όμως μια τέτοια ταύτιση δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα.

Η παράνομη απεργία είναι αποτέλεσμα της έλλειψης οποιασδήποτε από τις προϋποθέσεις που αναφέρθηκαν στην αρχή του Β' μέρους (προϋποθέσεις νόμιμης απεργίας), ενώ μια απεργία γίνεται καταχρηστική λόγω : 1) του τρόπου ασκήσεως της, 2) της μορφής - διάρκειας της, 3) των αιτημάτων της και 4) των συνεπειών της. Για να έχουμε, λοιπόν, μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα της διαφοράς, αλλά ταυτόχρονα και της αλληλοσυμπλήρωσης της παράνομης και της καταχρηστικής απεργίας θεωρήσαμε απαραίτητο να διερευνήσουμε κάπως τους παρακάτω τέσσερεις λόγους καταχρηστικότητας.

1) Καταχρηστική απεργία λόγω του τρόπου άσκησης

Το δικαίωμα της απεργίας ασκείται καταχρηστικά, όταν με παράνομες πράξεις, που είναι αντίθετες στα χρηστά ήθη, παραβιάζονται τα δικαιώματα των εργαζομένων που επιθυμούν να εργαστούν (βλ. Σ. Βλαστός 1,σελ.417). Τέτοιες πράξεις θεωρούνται συνήθως η χρήση βίας, οι προπηλακισμοί και οι χυδαίες ύβρεις κατά των μη απεργών (στις οποίες όμως προχωρούν τα δικαστήρια με κάποια ελαστικότητα). Αν οι βίαιες παράνομες πράξεις γίνονται από μεμονωμένους απεργούς, που εκτρέπονται σε αδικοπραξίες, τότε προκύπτει εξατομικευμένη ευθύνη των απεργών αυτών, αλλά δεν επηρεάζεται η νομιμότητα της απεργίας (βλ.Λεβέντης, σελ.397).

Η χρησιμοποίηση επίσης ψεύτικων και κακόπιστων πληροφοριών για να προκληθεί απεργιακή κινητοποίηση, μπορεί να προκαλέσει την κήρυξη της ως καταχρηστικής (βλ.Σ. Βλαστός 1,σελ.417). Επίσης είναι καταχρηστική η απεργία, όταν η συμπεριφορά των εμπνευστών ή οργανωτών της αντίκειται στην συναλλακτική καλή πίστη και στα χρηστά ήθη, (π.χ η απεργία που πραγματοποιείται μετά από ανεπαρκή προειδοποίηση του εργοδότη) [βλ. Λεβέντης, σελ. 401].

Καταχρηστική επίσης μπορεί να είναι η απεργία που συνοδεύεται από κατάληψη των χώρων εργασίας. Και αυτό γιατί κάτι τέτοιο εμποδίζει τους μη απεργούς να εργασθούν και για το λόγο αυτό προσβάλλει το δικαίωμα εργασίας των εργαζομένων που επιθυμούν να εργασθούν (άρθρα 5 και 22). Επιπλέον προσβάλλει την ιδιοκτησία (άρθρο 17) και το άσυλο κατοικίας (άρθρο 9) του εργοδότη. (Υπάρχει βέβαια και η άποψη σύμφωνα με την οποία η κατάληψη των χώρων εργασίας από τους απεργούς καθιστά την απεργία καταχρηστική μόνο όταν συντρέχουν και άλλα περιστατικά, όπως π.χ η ζημιά στις εγκαταστάσεις της επιχείρησης. Κάτι τέτοιο όμως δεν γίνεται ευρέως αποδεκτό βλ. Λεβέντης, σελ. 399-400).

2) Καταχρηστική απεργία λόγω της μορφής – διάρκειας της

Η διάρκεια της απεργίας δεν μπορεί να αποτελέσει κριτήριο για την κήρυξη της ως καταχρηστικής. Και αυτό, γιατί κατά κανόνα η παράταση της για μεγάλο διάστημα οφείλεται στην αδιαλλαξία του εργοδότη. Εκτός αν η παράταση της απεργίας οφείλεται στην αποκλειστική υπαιτιότητα των απεργών (βλ. Σ. Βλαστός 2, σελ. 366)

3) Καταχρηστική απεργία λόγω των αιτημάτων της

Η απεργία μπορεί να είναι καταχρηστική λόγω των αιτημάτων που διεκδικεί. Εδώ εντάσσονται οι περιπτώσεις όπου τα αιτήματα της απεργίας μόνο η πολιτεία μπορεί να ικανοποιήσει (βλ.Σ. Βλαστός 2, σελ. 365). Και αυτό

μπορεί να γίνει μόνο με τροποποίηση ισχυόντων κανόνων ή με τη θέσπιση νέων κανόνων δημοσίας τάξεως και πτο παντός σε κανόνες που αποβλέπουν στην προστασία του γενικότερου συμφέροντος. Το ίδιο ισχύει όταν πραγματοποιείται απεργία αλληλεγγύης προς υποστήριξη άλλης κύριας απεργίας που είναι επίσης καταχρηστική (βλ. Λεβέντης, σελ. 402, 404).

4) Καταχρηστική απεργία λόγω των συνεπειών της

Η απεργία είναι καταχρηστική όταν επιδιώκει ή προκαλεί την οικονομική καταστροφή της επιχείρησης κατά της οποίας στρέφεται. Άλλωστε αυτό είναι αντίθετο και με τα συμφέροντα των απεργών, αφού η διατήρηση της θέσης εργασίας προϋποθέτει την ύπαρξη και λειτουργία της επιχείρησης (βλ. Σ. Βλαστός 1, σελ. 415).

Οικονομική καταστροφή υπάρχει όταν η ζημιά της επιχείρησης λόγω της απεργίας είναι τόσο μεγάλη, ώστε να κλονίζεται ανεπανόρθωτα η ανταγωνιστικότητα της και η επιχείρηση να πρέπει να κλείσει (αντίκειται στην καλή πίστη, τα χρηστά ήθη και τον σκοπό του δικαιώματος). Όταν οι απεργοί γνωρίζουν το περιστατικό αυτό, τότε η απεργία τους μπορεί να χαρακτηριστεί ως καταχρηστική. (Ιδιαίτερη μορφή αποτελεί η περίπτωση των λεγόμενων προβληματικών επιχειρήσεων). Κατά πάγια νομολογία θεωρείται καταχρηστική η απεργία, αν υπάρχει προφανής δυσαναλογία μεταξύ της ζημιάς του εργοδότη (ή του κοινωνικού συνόλου) και της ωφέλειας των απεργών (βλ. Λεβέντης, σελ 406 –8) Η διαπίστωση από το δικαστή της δυσαναλογίας μεταξύ της ζημιάς της επιχείρησης και της ωφέλειας των απεργών προϋποθέτει μια συσχέτιση της ζημιάς και των αιτημάτων της απεργίας, που τελικά οδηγεί σε δικαστικό έλεγχο των εργατικών διεκδικήσεων. Όταν αυτή βρεθεί υπέρμετρα δυσανάλογη και υπερβολική σε βαθμό που να προκαλεί το αίσθημα του δικαίου, τότε η απεργία θα είναι καταχρηστική(βλ. Σ. Βλαστός 1, σελ. 416, και Λεβέντης σελ.410)

Από την ανάλυση λοιπόν των παραπάνω στοιχείων συμπεραίνουμε πως η καταχρηστική απεργία είναι ένα γεγονός που έπεται της νόμιμης άσκησης του δικαιώματος της απεργίας. Πρέπει πρώτα να υπάρχει άσκηση νόμιμου δικαιώματος. Όταν η ίδια η άσκηση είναι παράνομη, για τους λόγους που αναφέραμε σε προηγούμενο κεφάλαιο, δεν υπάρχει λόγος για εξέταση του καταχρηστικού χαρακτήρα της. Βέβαια σε τελική ανάλυση η καταχρηστική απεργία είναι και αυτή μια μορφή παράνομης απεργίας που επιφέρει τις ίδιες με αυτή συνέπειες.

Ε. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η άσκηση του δικαιώματος της απεργίας αποτελεί τη χρήση ενός από τα σημαντικότερα – το πιο σημαντικό – ανταγωνιστικά μέσα για να πιεστεί η αντίπαλη πλευρά των εργοδοτών στην αποδοχή ορισμένων όρων εργασίας. Το ίδιο το Σύνταγμα στο άρθρο 23 παρ. 2 κατοχυρώνει ρητώς τον προστατευτικό χώρο, στον οποίο θα πρέπει να κινούνται οι απεργοί, ώστε και να έχουν νόμιμη χρήση του απεργιακού τους δικαιώματος αλλά και να επιτύχουν εφικτά αποτελέσματα.

Η απεργία για τον απλό εργαζόμενο είναι ένα ικανό, μαχητικό μέσο ενάντια στην ασύστολη καταπίεση των δικαιωμάτων του από τον εργοδότη. Ας μην ξεχνούμε πως το σημερινό επίπεδο των μισθών είναι, ως ένα βαθμό, αποτέλεσμα κατακτήσεων τους με εργατικούς αγώνες. Αγώνες που εξυπηρετούν την ισορροπία στο σύστημα των αντίθετων συλλογικών συμφερόντων μεταξύ μισθωτών – εργοδοτών. Με τη συμμετοχή σ' έναν συλλογικό δυναμικό αγώνα ενάντια στην ισχυρή, αναμφισβήτητα, θέση του εργοδότη, μπορεί ο εργαζόμενος να επιτύχει την ικανοποίηση των αιτημάτων του.

Ο αγώνας του, μέσω της οργανωμένης συνδικαλιστικής του οργάνωσης, πρέπει να είναι νόμιμος. Και αυτό, όχι για να φανεί η καλή πρόθεση της συνδικαλιστικής οργάνωσης στους αρμόδιους εργοδότες ή υπουργούς, αφού κάτι τέτοιο στο παιχνίδι των αιτημάτων – παραχωρήσεων δεν έχει καμιά σημασία, αλλά κυρίως για να μην αποτελέσει η παράνομη κινητοποίηση τους θρυαλλίδα για δυσμενή σχόλια στο λαό και στον τύπο και άρα την αφορμή για σκλήρυνση της στάσης των υπευθύνων.

Η παράνομη απεργία πλήττει το κύρος και τη θέση των εργαζομένων που αναμφισβήτητα ποτέ δεν αποτελούν την ισχυρή πλευρά. Μπορεί να επιφέρει μάλιστα και τραγικές συνέπειες στον εργαζόμενο, όταν τα όρια θα έχουν ξεπεραστεί. Γενικά, όμως, σε παράνομη απεργία δεν διατηρούνται τα

δικαιώματα των μισθωτών, όπως αντίθετα συμβαίνει σε νόμιμη απεργία. Η συμμετοχή σε παράνομη απεργία μάλιστα είναι δυνατόν να οδηγήσει στην κρίση, όταν είναι σιωπηρή καταγγελία της εργασιακής σχέσης από την πλευρά του μισθωτού.

Όπως, όμως, και να έχουν τα πράγματα, το συμπέρασμα είναι ένα : Η συμμετοχή σε νόμιμη απεργία αποτελεί άσκηση συνταγματικά κατοχυρωμένου δικαιώματος που δεν πλήττει τα δικαιώματα και συμφέροντα των μισθωτών, αντιθέτως μπορεί να αποτελέσει την ιδανική κίνηση για παραχώρηση ευνοϊκών όρων εργασίας. Η παράνομη απεργία, όμως, κατά κύριο λόγο, δεν οδηγεί πουθενά, τον φέρνει σε δυσμενή θέση και απειλεί τη σχέση εργασίας του. Ο ίδιος ο εργαζόμενος θα έχει ποινική, πειθαρχική ή ακόμα και αστική ευθύνη απέναντι στην εργοδοτική πλευρά. Θα πρέπει, λοιπόν, να γίνεται σωστή χρήση του απεργιακού δικαιώματος γιατί η απεργία αποτελεί πραγματικό όπλο στη διάθεση των μισθωτών, το οποίο δεν πρέπει να δυσφημίζεται ούτε να λασπώνεται από απερίσκεπτες ενέργειες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Γ.Δ. ΛΗΞΟΥΡΙΩΤΗΣ, «Ο σκοπός του Δικαιώματος της απεργίας», Εκδ. ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ, 1987
2. Δ. ΠΑΠΑΣΤΑΥΡΟΥ, Σχόλια στα άρθρα 19 – 22 ν. 1264/1982, Β' έκδοση, Εκδ. ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ, 1995
3. ΑΝΤ. ΒΑΓΙΑΣ, « Η άσκηση του Δικαιώματος της απεργίας, περιοδικό ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ, 1983
4. Δ. ΚΥΡΙΤΣΗΣ, «Ο χαρακτηρισμός της απεργίας ως νομίμου ή παρανόμου», Εκδ. ΑΝΤ. ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ, 1991
5. Σ. ΒΛΑΣΤΟΣ, «Σωματειακή και συνδικαλιστική νομοθεσία και νομολογία, Εκδ. ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ, 1991
6. Σ. ΒΛΑΣΤΟΣ «Κατάχρηση δικαιώματος στις απεργιακές σχέσεις»
7. Λ. ΝΤΑΣΙΟΣ, «Εργατικό Δικονομικό Δίκαιο Απεργία και Δικαστική Επίλυση διαφορών, Αθήνα 1984
8. ΛΕΒΕΝΤΗΣ, Εργατική Νομοθεσία Τος Α', Συνδικαλιστικό Δίκαιο-Απεργία Ερμηνεία κατ' άρθρο, Εκδ. ΔΕΛΤΙΟ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ, Οκτωβ. 1986
9. Δ.Π. ΔΑΓΤΟΓΛΟΥ, Ατομικά δικαιώματα, Εκδ. ΑΝΤ. ΣΑΚΚΟΥΛΑ, 1991
10. Α. ΚΑΡΑΚΑΤΣΑΝΗΣ, Συλλογικό Εργατικό Δίκαιο, Εκδ. ΑΝΤ. Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑ, Αθήνα – Κομοτηνή 1992
11. Εφ. τ. Κυβ. ν. 1264/1982

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
1 ΙΟΥΛΙΟΥ 1982

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ
79

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 1264

δημοκρατισμό του Συνδικαλιστικού Κινήματος και
ισχύρωση των συνδικαλιστικών ελευθεριών των
μέγων.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

εν και εκδίδομεν τον κατωτέρω υπό της Βουλής ψη-
νόμεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄.

ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

Άρθρο 1.

Αντικείμενο.

την επιφύλαξη της ισχύος των Διεθνών Συμβάσεων
εις που έχουν κερωθεί, ο νόμος αυτός κατοχυρώνει τα
ιστικά δικαιώματα των εργαζομένων και ρυθμίζει
ση, οργάνωση, λειτουργία και δράση των συνδικαλι-
οργανώσεων τους. Για την εφαρμογή αυτού του νόμου
ενο: είναι όσοι απασχολούνται με σχέση εξαρτημένης
ιδιωτικού δικαίου (μισθωτοί), στους οποίους περι-
νται και οι εργαζόμενοι στο δημόσιο ή Ν.Π.Δ.Δ. ή

α για τις οργανώσεις του νόμου αυτού οι διατάξεις
Κ. και του Εισ. Ν. Α.Κ. ισχύουν όπως τροποποιούνται
ληρώνονται με αυτόν.

εν εφαρμόζεται ο νόμος αυτός:

Για τις δημοσιογραφικές οργανώσεις, εκτός από τις
εις των άρθρων 12, 14, 15, 19, 20 με εξαίρεση το
γ' της παραγράφου 1, 21, 22, 23 και 26.

Για τις ναυτεργατικές οργανώσεις. Γι' αυτές, μέχρις
ηριστεί και δημοσιευτεί ειδικός νόμος, θα εξακολου-
νά εφαρμόζεται το ισχύον σήμερα νομικό καθεστώς.

Εφαρμόζονται στις διατάξεις του νόμου αυτού επαγγελ-
οργανώσεις που συνιστώνται με νόμο ως νομικά πρό-
δημοσίου δικαίου.

Οι συνδικαλιστικές οργανώσεις διακρίνονται σε πρωτο-
ες, δευτεροβάθμιες και τριτοβάθμιες.

Πρωτοβάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις είναι:

α) τα σωματεία, ββ) τα τοπικά παραρτήματα συνδικαλιστι-
οργανώσεων ευρύτερης περιφέρειας ή πανελλαδικής
ης, που προβλέπονται από τα καταστατικά τους και
για το δικαίωμα να γίνουν μέλη του αντίστοιχου εργα-
κέντρου.

γ) Οι ενώσεις προσώπων, μία για κάθε εκμετάλλευση,
ίρηση, δημόσια υπηρεσία, Ν.Π.Δ.Δ. ή Ο.Τ.Α., που συνι-

στούν δέκα (10) τουλάχιστο εργαζόμενοι με ιδιωματική πράξη
την οποία καταθέτουν στο γραμματέα του αρμόδιου Εργο-
δικείου και κοινοποιούν στον εργοδότη, εφόσον ο συνολικός α-
ριθμός των εργαζομένων δεν υπερβαίνει τους σαράντα (40)
και δεν υπάρχει σωματείο με τους μισούς τουλάχιστο ως
μέλη του. Εάν, μετά την τυχόν σύσταση της ένωσης, πρώτα
των, πάψει να συντρέχει μία από τις πιο πάνω προϋποθέσεις,
ή ένωση προσώπων διαλύεται, χωρίς άλλη διατύπωση. Η
ιδιωματική πράξη της ένωσης προσώπων πρέπει να ανασέρει
απαραίτητα το σκοπό της, δύο εκπροσώπους της και τη διάρ-
κεία της που δεν υπερβαίνει το εξάμηνο.

Για τις ενώσεις προσώπων εκτός από το άρθρο 20 παρ. 1
εδάφ. γ' εφαρμόζονται ανάλογα και οι διατάξεις για τα
σωματεία των άρθρων 3 παρ. 1α, 7 παρ. 1, 5, 6, 7 και 8 του
νόμου αυτού.

Για την εκλογή των εκπροσώπων της ένωσης προσώπων
επιμελείται τριμελής εφορευτική επιτροπή.

β) Δευτεροβάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις είναι οι
'Ομοσπονδίες και τα 'Εργατικά Κέντρα. Οι 'Ομοσπονδίες εί-
ναι ενώσεις δύο (2) τουλάχιστο σωματείων του ίδιου ή τυ-
ναφών κλάδων οικονομικής δραστηριότητας ή του ίδιου ή τυ-
ναφών επαγγελματιών.

Τα 'Εργατικά Κέντρα είναι ενώσεις δύο (2) τουλάχιστο
σωματείων και τοπικών παραρτημάτων που έχουν την έδρα
τους μέσα στην περιφέρεια του αντίστοιχου 'Εργατικού Κέν-
τρου ανεξάρτητα από τον τόπο απασχόλησης των μελών
τους.

γ) Τριτοβάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις (συνομοσπον-
δίες) είναι ενώσεις 'Ομοσπονδιών και 'Εργατικών Κέντρων.

Άρθρο 2.

Καταχώριση συνδικαλιστικών οργανώσεων.

1. Σε κάθε Πρωτοδικείο τηρείται ειδικό βιβλίο συνδικα-
λιστικών οργανώσεων στο οποίο καταχωρίζονται τα στοιχεία
του άρθρου 81 Α.Κ., ο αριθμός της δικαστικής απόφασης που
εγκρίνει ή τροποποιεί το καταστατικό της οργάνωσης και ση-
μειώνεται ή ενδεχόμενη διάλυσή της. Μετά την έγγραφη στο
παραπάνω βιβλίο επέρχονται τα αποτελέσματα του άρθρου
83 Α.Κ.

2. Σε κάθε Πρωτοδικείο τηρείται φάκελλος που περιέχει
το καταστατικό κάθε συνδικαλιστικής οργάνωσης και τις
τροποποιήσεις του καθώς και τα έγγραφα που αναφέρονται στο
άρθρο 13 παρ. 2 του νόμου αυτού.

3. Αντίγραφα των παραπάνω εγγράφων και δεδαιώσεις
για στοιχεία που αναφέρονται στην παρ. 1 του άρθρου αυτού
χορηγούνται από το Γραμματέα του Πρωτοδικείου σε όποιον
έχει έννομο συμφέρον.

*Άρθρο 3.

Βιβλία συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων.

1. Οἱ συνδικαλιστικὲς ὀργανώσεις τηροῦν τὰ ἀκόλουθα βιβλία, ποὺ ἀριθμοῦνται καὶ θεωροῦνται ἀπὸ τὸ Γραμματεῖον Πρωτοδικείου τῆς Ἑδρας τους πρὶν ἀρχίσουν νὰ χρησιμεύουνται:

α) Μητρώου μελῶν, ὅπου ἀναγράφονται ἀριθμημένα τὸ ὄνομα ἐπώνυμο, τὸ ἐπίσημο, ἡ διεύθυνση κατοικίας, ὁ ἰσοϋσθεῖς τοῦ ἐστίου ταυτότητος, ὁ ἀριθμὸς τοῦ ἐκλογικοῦ βιβλιαρίου τοῦ βιβλιαρίου καὶ μέχρι τὴν ἐκδόσιν του ὁ ἰσοϋσθεῖς τοῦ ασφαλιστικοῦ βιβλιαρίου ὑγείας, τὸ Ταμεῖο ἀλλαγῆς καὶ οἱ χρονολογίαι ἐγγραφῆς καὶ διαγραφῆς κάθε ἑκείνου. Προκειμένου γιὰ νομικὰ πρόσωπα ἀναγράφονται ἡ ὀνομασία, ἡ ἑδρα, οἱ ἀριθμοὶ καὶ οἱ χρονολογίαι τῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων ἐγκρίσεως ἢ τροποποιήσεως τῶν καταστατικῶν τους, οἱ χρονολογίαι ἐγγραφῆς καὶ διαγραφῆς τους, ὁ ἀριθμὸς τῶν γραμμένων μελῶν τους καὶ αὐτῶν ποὺ πῆραν μέρος στὶς τελευταῖες ἐκλογές.

β) Πρακτικῶν συνεδριάσεων Γενικῶν Συνελεύσεων τῶν μελῶν.

γ) Πρακτικῶν συνεδριάσεων διοικήτης.

δ) Ταμείου, ὅπου καταχωρίζονται κατὰ χρονολογικὴ σειράς οἱ εἰσπράξεις καὶ πληρωμές.

ε) Περιουσίας, ὅπου καταγράφονται ὅλα τὰ κινητὰ καὶ ἀκίνητα περιουσιακὰ στοιχεῖα τῆς ὀργάνωσης.

2. Γραμματικὲς εἰσπράξεων ἀριθμοῦνται καὶ θεωροῦνται ἀπὸ τὴν Ἐλεγκτικὴ Ἐπιτροπὴ, πρὶν ἀπὸ τὴν χρησιμοποίησίν τους.

3. Τὰ μέλη τῆς ὀργάνωσης καὶ ὅποιος ἄλλος ἔχει ἔννομο συμφέρον ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ πληροφοροῦνται τὰ παραπάνω στοιχεῖα.

*Άρθρο 4.

Σκοπὸι συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων.

1. Οἱ συνδικαλιστικὲς ὀργανώσεις ἔχουν σκοπὸ τὴ διαφύλαξιν καὶ προαγωγὴν τῶν ἐργασιακῶν, οικονομικῶν, ασφαλιστικῶν, κοινωνικῶν καὶ συνδικαλιστικῶν συμφερόντων τῶν ἐργαζομένων.

2. Οἱ συνδικαλιστικὲς ὀργανώσεις ἀπαγορεύεται ν' ἀσκῶν ἐξουσιαστικὴ δραστηριότητα, ἀποροῦν ὅμως χωρὶς ἐπίδειξιν ὁδούς νὰ συνιστοῦν καταναλωτικῶν ἢ πιστωτικῶν συνεταιρισμῶν ἢ νὰ διατηροῦν ἐντευκτήρια καὶ βιβλιοθήκας καὶ νὰ ἔχουν μαθήματα ἐπιμόρφωσης τῶν μελῶν τους. Μποροῦν οὖν νὰ δημιουργοῦν εἰδικὰ κεφάλαια γιὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν μελῶν, ἐκτακτῶν σκοπῶν ἀλληλεγγύης καὶ ἀλληλοβοήθειας τῶν μελῶν τους.

3. Οἱ συνδικαλιστικὲς ὀργανώσεις γιὰ τὴν πραγματοποίησιν τῶν σκοπῶν τους δικαιούνται μεταξὺ ἄλλων:

α) Ν' ἀναφέρονται στὶς διοικητικὲς καὶ ἄλλες ἀρχές γιὰ τὴν ἐπίλυσιν τῶν ζητημάτων ποὺ ἀφορᾷ τοὺς σκοποὺς τους, τὰ μέλη τους, τὰ ἐργασιακὰ καὶ γενικότερα ἐπαγγελματικὰ σχέσεις καὶ συμφέροντα τῶν μελῶν τους.

β) Νὰ καταγγέλλουν καὶ νὰ ἐγκαλοῦν στὶς διοικητικὲς καὶ δικαστικὲς ἀρχές τὶς παραβάσεις τῆς ἐργατικῆς καὶ ασφαλιστικῆς νομοθεσίας καὶ τῶν κανονισμῶν ἢ ὀργανισμῶν ποὺ ἀφοροῦν τὶς ἰδίαις ἢ τὰ μέλη τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΑ

*Άρθρο 5.

Πόροι.

1. Πόροι τῶν συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων εἶναι:

α) Τὰ δικαιώματα ἐγγραφῆς, οἱ συνδρομῆς καὶ οἱ ἐστίαι καὶ εἰσφορῆς τῶν μελῶν.

β) Τὰ εἰσδήματα ἀπὸ τὴν ἀξιοποίηση τῆς περιουσίας ὀργάνωσης.

γ) Τὰ εἰσοδα δωρεῶν, κληρονομιῶν, κληροδοσιῶν καὶ διαφόρων ἐκδηλώσεων καὶ ἐορτῶν.

2. Ὁ τρόπος καθορισμοῦ καὶ τὸ ὕψος τοῦ δικαιώματος ἐγγραφῆς καὶ τῶν συνδρομῶν ὁρίζονται ἀπὸ τὸ καταστατικὸν τῆς ὀργάνωσης.

3. Οἱ δωρεῆς καὶ οἱ ἐπιχορηγήσεις πρὸς συνδικαλιστικὲς ὀργανώσεις γίνονται πάντοτε ἐπώνυμα.

4. Ἀπαγορεύεται νὰ δέχονται οἱ συνδικαλιστικὲς ὀργανώσεις εἰσφορῆς καὶ ἐνισχύσεις, ἀπὸ ἐργοδοτῆς ἢ ὀργανισμοῦ, καθὼς καὶ ἀπὸ κομματικὸς ὀργανισμοὺς ἢ ἀλλοτρίων πολιτικῶν ὀργανώσεων.

Ἀπὸ τὴν παραπάνω ἀπαγόρευση ἐξαιροῦνται παρὰ τὴν ἐργοδοτῆ γιὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν κοινωφελῶν σκοπῶν τῆς ἐκτελεστικῆς πρωτοβάθμιας συνδικαλιστικῆς ὀργάνωσης, ποῖα ἀνήκουν οἱ ἐργαζόμενοι σ' αὐτόν, ἢ, ἐφόσον ὑπάρξουν, ἰσομερῶς, ἰσομερῶς σὲ ὅλους.

5. Ἡ περιουσία τοῦ σωματείου, ποὺ χρειάζεται γιὰ τὴν στοιχειώδη λειτουργία του, εἶναι ἀκατάσχετη.

*Άρθρο 6.

Εἰσπραξὴ εἰσφορῶν.

1. Οἱ πρωτοβάθμιες συνδικαλιστικὲς ὀργανώσεις δικαιώματα νὰ εἰσπράττουν τὰ δικαιώματα ἐγγραφῆς, συνδρομῆς καὶ γενικὰ τὶς εἰσφορῆς τῶν μελῶν τους καὶ τὸν ἴσον ἔργοδοτίας, ἐκτὸς χρόνου ἀπασχόλησης. Ὁ χρόνος εἶναι ἐκεῖνος ποὺ στὴ διάρκειά του ὁ ἐργαζόμενος δὲν νὰ προσφέρει τὶς ὑπηρεσίες του στὸν ἐργοδοτῆ.

2. Οἱ συνδικαλιστικὲς ὀργανώσεις ἔχουν δικαίωμα πρᾶττουν τὶς συνδρομῆς τῶν μελῶν τους με σύστημα κράτησης καὶ ἀπόδοσης ἀπὸ τὸν ἐργοδοτῆ, τοῦ ὁποῦ ἰσομερῆς καθορίζονται με Ἐθνικὴ Γενικὴ Συλλογικὴ Βασὴ Ἐργασίας ἢ ὁμοίας ἐκτακτῆς ἀπόφαση διαιτησίας.

3. Ἄν μέσα σὲ 3 μῆνες ἀπὸ τὴν ἐσχάτη τοῦ νόμου αὐτοῦ ὑπογραφῆσιν σχετικὴ Ἐθνικὴ Γενικὴ Συλλογικὴ Σύμβαση Ἐργασίας ἢ δὲν ἐκδοθεῖ ὁμοίας ἐκτακτῆς ἀπόφαση τῆς ἐκτελεστικῆς ἀρχῆς, με Π.Δ. ποὺ ἐκδίδεται με πρόταση τοῦ Ἰπουργοῦ Ἐργασίας ὑστερὰ ἀπὸ γνώμη ἐκπαιδευτικῶν ὀργανώσεων ἐργαζομένων καὶ ἐργοδοτῶν, ρυθμίζεται προσωρινὰ τὸ σύστημα τῆς εἰσπραξῆς καὶ ἀπόδοσης τῶν πρὸς τὸν ἐργοδοτῆ εἰσφορῶν, μέχρι τὴν σύναψιν τῆς σχετικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς ἐκδόσεως ἀπόφασης διαιτησίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ — ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ — ΔΙΟΙΚΗΣΗ

*Άρθρο 7.

Μέλη συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων.

1. Κάθε ἐργαζόμενος, ποὺ ἔχει συμπληρώσει ἐνὸς μῆνα στὸν τελευταῖον χρόνο τῆς ἐπιχείρησιν ἢ ἐκμετάλλευσιν ἢ τὸν κλάδον ἀπασχόλησίν του, ἔχει δικαίωμα νὰ γίνῃ μὲς ὀργάνωσης τῆς ἐπιχείρησιν ἢ ἐκμετάλλευσιν καὶ τοῦ ἐπαγγελματικῶν κλάδου ἀπασχόλησίν του, ἐφόσον ἔχει νόμιμες προϋποθέσεις τῶν καταστατικῶν τους.

Ἀνήλικοι καὶ ἀλλοδαποὶ, ἐργαζόμενοι νόμιμα, μποροῦν εἶναι μέλη συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων.

Ἄν δὲν ὁρίζει διαφορετικὰ τὸ καταστατικὸν, διατάσσεται τὸ μέλος τῆς συνδικαλιστικῆς ὀργάνωσης: 1) ποὺ γιὰ τὴν ἐκλογήν συντρέχει ἀνώτερη βία, δὲν πῆρε μέρος στὶς δύο τελευταῖες ἐκλογές γιὰ τὴν διοίκησιν, 2) ποὺ πρὶν ἐξῆς (6) μηνῶν πᾶψει με τὴν θέλησίν του νὰ ἀπασχολεῖται στὴν ἐπιχείρησιν ἢ στὸν ἐπαγγελματικὸν κλάδον ἀπασχόλησίν του, καὶ 3) ποὺ πρὶν ἐξῆς (6) μηνῶν πᾶψει με τὴν θέλησίν του νὰ ἀπασχολεῖται στὴν ἐκτελεστικὴν διοίκησιν τῆς Ἀυτοδιοικήσεως.

σωματείο έχει το δικαίωμα να γίνει μέλος της Ομοσπονδίας και του αντίστοιχου Έργατικού κάθε τοπικό παράρτημα σωματείου ευρύτερης περιφέρειας ή πανελλαδικής έκτασης μπορεί να γίνει μέλος του Έργατικού Κέντρου, ύστερα από απόφαση της του σωματείου.

Το σωματείο ευρύτερης περιφέρειας ή πανελλαδικής ού ανήκει στο Έργατικό Κέντρο της περιφέρειας ε βρίσκεται ή έδρα του εκπροσωπείται στη Συνέλευση Έργατικού Κέντρου για το σύνολο των μελών του, ρεθούν μέλη τοπικών παραρτημάτων, που τυχόν υ-αι έχουν εγγραφεί σε άλλα Έργατικά Κέντρα.

Το Έργατικό Κέντρο και κάθε Έργατικό Κέντρο έχει το να γίνει μέλος μιας ομοσπονδίας.

Η καταστατική συνδικαλιστική οργάνωση που ει τη συμμετοχή μελών της σε άλλη οργάνωση είναι

γυζόμενος ή πρωτοβάθμια ή δευτεροβάθμια συνδικα-οργάνωση εγγράφεται στην αντίστοιχη οργάνωση ο αίτηση που υποβάλλει στο άρμόδιο ν' αποφασίσει Το όργανο αυτό αποφασίζει στην πρώτη μετά την της αίτησης συνεδρίασή του.

Αν το άρμόδιο να αποφασίσει την εγγραφή όργανο της οιστικής οργάνωσης απορρίψει την αίτηση ή μέσα μήνα από την υποβολή της για πρωτοβάθμια οργάνω-Έργατικό Κέντρο και σε δύο μήνες για Ομοσπονδία ιτοβάθμια οργάνωση δεν έχει γνωστοποιηθεί από-ου όργάνου για αποδοχή ή απόρριψη της αίτησης ούντα, αυτός έχει δικαίωμα να προσφύγει στο άρμόδιο κείο και να ζητήσει την εγγραφή, κατά τη διαδικα-ν άρθρων 663 και έπ. του Κ. Πολ. Δ.

Εργαζόμενος ή η οργάνωση, από την κοινοποίηση της ης του Ειρηνοδικείου που διατάζει την εγγραφή, γίνε-ως άλλη διατύπωση μέλος της αντίστοιχης οργάνω-δ δικαστήριο μπορεί να διατάξει ως ασφαλιστικό μέτρο σωρινή εγγραφή του αίτούντα, ύστερα από αίτησή του.

Υστερα από αίτηση μελών της συνδικαλιστικής οργά-ή υπερκειμένης της και εφόσον το άρμόδιο για την εγ- νέων μελών όργανο εντελώς αδικαιολόγητα και κατά ιαση των αρχών της καλής πίστης αρνείται την εγ- νέων μελών, το Ειρηνοδικείο με τη διαδικασία των ν 663 και έπ. του Κ. Πολ. Δ. κηρύσσει έκπτωτη τη ηση της οργάνωσης. Στην περίπτωση αυτή το άρμόδιο τήριο διορίζει κατά το άρθρο 69 του Α.Κ. προσωρινή ηση στην οποία αναθέτει το έργο της εγγραφής νέων ν και της διενέργειας εκλογών για ανάδειξη νέας διοί-ς της οργάνωσης μέσα σε δύο μήνες από το διορισμό της τις πρωτοβάθμιες και τέσσερις μήνες για τις λοιπές νώσεις.

Άρθρο 8.

Συνέλευση μελών — Απαρτία —
Λήψη — Προσβολή αποφάσεων.

Η Συνέλευση των μελών της συνδικαλιστικής οργάνω-συγκλείεται κατά τους όρους των άρθρων 95 και 96 Α.Κ. και αποφασίζει για όλα τα θέματα που άφορουν την άωση εκτός αν κατά το καταστατικό υπάρχουν στην οδιότητα άλλου οργάνου της.

Με την επιφύλαξη των άρθρων 99 και 100 Α.Κ. όπως κάθε άλλης διάταξης με την οποία προβλέπεται ειδική αρτία και εφόσον το καταστατικό δεν ορίζει διαφορετικά, να γίνει συζήτηση και για να ληφθεί απόφαση, κατά τις νελεύσεις, απαιτείται ή παρουσία τουλάχιστο του ενός του (1/3) των οικονομικά τακτοποιημένων μελών. Αν υπάρχει απαρτία κατά την πρώτη συζήτηση, συγκλείεται η συνέλευση μέσα σε δύο (2) μέχρι δεκαπέντε (15) μέρες

κατά την οποία απαιτείται ή παρουσία τουλάχιστο του ενός τετάρτου (1/4) των οικονομικά τακτοποιημένων μελών. Εάν δεν υπάρξει απαρτία κατά τη δεύτερη συνέλευση, συγ-καλείται μέσα σε δύο (2) μέχρι δεκαπέντε (15) μέρες τρίτη κατά την οποία είναι αρκετή ή παρουσία του ενός πέμπτου (1/5) των οικονομικά τακτοποιημένων μελών.

Απαγορεύεται ή συμμετοχή στις Συνελεύσεις και στις ψη-φοφορίες με όποιουδήποτε είδους εξουσιοδότηση.

3. Η Γενική Συνέλευση αποφασίζει πάντοτε με ψηφοφορία, ποτέ όμως δια βοής.

Είναι μυστική κάθε ψηφοφορία που αναφέρεται σε εκλογές διοικητικού συμβουλίου, ελεγκτικής και εφορευτικής επιτρο-πής και αντιπροσώπων σε δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια οργάνωση, επίλυση δευτεροβάθμιας οργάνωσης για αντιπρο-σώπηση στην τριτοβάθμια, θέματα εμπιστοσύνης προς τη διοίκηση, έγκριση λογοδοσίας, προσωπικά ζητήματα και κή-ρυξη άπεργίας.

Οι αποφάσεις της Συνέλευσης, αν δεν ορίζεται διαφορετι-κά στο καταστατικό, λαμβάνονται με σχετική πλειοψηφία των παρόντων.

Σε κάθε περίπτωση μυστικής ψηφοφορίας, αν για την απαρτία της Συνέλευσης είναι αρκετή ή παρουσία ως και του ενός τετάρτου (1/4) των μελών, είναι δε παρόντα τόσα μέλη όσα να καλύπτουν τον ελάχιστο αυτόν αριθμό, απαιτείται πλειοψηφία των τριών τετάρτων (3/4) των παρόντων.

Απόφαση Συνέλευσης μπορεί να ακυρωθεί αν στη Συνέ-λευση παραβρέθηκαν πρόσωπα που δεν ήταν μέλη της συν-δικαλιστικής οργάνωσης και ή παρουσία τους μπορούσε να επηρεάσει το αποτέλεσμα.

Σε περίπτωση που με απόφαση της διοίκησης συνδικαλι-στικής οργάνωσης ή μετά από αίτηση του 1/10 των οικονο-μικά τακτοποιημένων μελών της συγκληθεί Γενική Συνέλευ-ση για να αποφασίσει την ενοकीήτη της με άλλη ομοιοεπα-γελματική οργάνωση, ισχύουν χωρίς την επιφύλαξη των αρ-θρων 99 και 100 Α.Κ. όσα καθορίζονται παραπάνω στις πα-ραγράφους 2 και 3 του άρθρου αυτού. Η Συνέλευση αυτή αποφασίζει και για την εκχώρηση των περιουσιακών στοι-χείων στην ενιαία οργάνωση που θα προκύψει από την ενο-ποίηση.

4. Αίτηση για την αναγνώριση ακυρότητας απόφασης Συνέ-λευσης υποβάλλεται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τριάν-τα (30) ημερών από τη λήξη της Συνέλευσης στο Ειρηνο-δικείο της περιφέρειας που έδρεύει ή συνδικαλιστική οργά-ωση.

Η σχετική αίτηση πρέπει να υποβάλλεται για τις πρωτο-βάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις από το 1/50 τουλάχισ-το των οικονομικά τακτοποιημένων μελών και για τις λοι-πές, αποκλειστικά από οποιαδήποτε συνδικαλιστική οργάνω-ση που μετέχει, οικονομικά τακτοποιημένη, κατά τη συζήτη-ση της αίτησης.

Η απόφαση του Ειρηνοδικείου είναι δυνατό να εκκληθεί στο Μονομελές Πρωτοδικείο μέσα σε δέκα μέρες από την επίδοσή της.

Άρθρο 9.

Διοικητικά Συμβούλια.

Ελεγκτικές Έπιτροπές — Αντιπρόσωποι.

1. Η διοίκηση της συνδικαλιστικής οργάνωσης συγκρατεί-ται όπως ορίζει το καταστατικό. Οι ιδιότητες του Προέδρου, Αντιπροέδρου, Γεν. Γραμματέα ή Ταμία δεν επιτρέπεται να συμπέσουν στο ίδιο πρόσωπο.

Η θητεία των διοικητικών οργάνων δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη από 3 χρόνια.

2. Σε κάθε συνδικαλιστική οργάνωση εκλέγεται απ' τη Γε-νική Συνέλευση των μελών της ελεγκτική επιτροπή, κατά το καταστατικό της.

Ο αριθμός των μελών της και ο τρόπος λειτουργίας της (ζονται απ' το καταστατικό της οργάνωσης. Η διάρκεια της θητείας των ελεγκτικών επιτροπών ακολουθεί πάντοτε θητεία του διοικητικού συμβουλίου. Οι εκλογές για διοικητικό συμβούλιο και ελεγκτική επιτροπή γίνονται ταυτόχρονα.

Αρμοδιότητα της ελεγκτικής επιτροπής είναι η παρακολούθηση και ο έλεγχος του διοικητικού συμβουλίου ως προς την οικονομική διαχείριση της οργάνωσης.

3. Η Συνέλευση των μελών κάθε πρωτοβάθμιας οργάνωσης εκλέγει τους αντιπροσώπους της για την Ομοσπονδία και Εργατικό Κέντρο στα οποία συμμετέχει.

Η Συνέλευση κάθε Ομοσπονδίας και κάθε Εργατικού Κέντρου εκλέγει τους αντιπροσώπους της για τη Συνομοσπονδία την οποία συμμετέχει.

Ο αριθμός των αντιπροσώπων σε κάθε δευτεροβάθμια ή τριτοβάθμια συνδικαλιστική οργάνωση ορίζεται με το ίδιο ποσό για όλες τις οργανώσεις, που συμμετέχουν στη δευτεροβάθμια ή τριτοβάθμια οργάνωση. Ο σχετικός υπολογισμός γίνεται με βάση τον αριθμό των μελών που ψήφισαν για την εκλογή των αντιπροσώπων στην πρωτοβάθμια οργάνωση.

Σε περίπτωση που προκύπτει κλάσμα μεγαλύτερο από το μισό του αριθμού που αποτελεί το μέτρο, προστίθεται ένας ακόμη αντιπρόσωπος. Δεν αντιπροσωπεύεται η οργάνωση που δεν πλησιάζει τουλάχιστον το μισό του μέτρου.

Σωματεία, των οποίων η αριθμητική δύναμη λόγω της μορφής τους καθορίζεται από ειδικό νόμο ή ειδική επιταγή που είναι ΝΠΔΔ, μπορούν να αντιπροσωπεύονται στις δευτεροβάθμιες οργανώσεις ανεξάρτητα εάν τα μέλη τους είναι λιγότερα από το μισό του μέτρου που προβλέπεται καταστατικό της δευτεροβάθμιας οργάνωσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'.

ΕΚΛΟΓΙΚΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ

Άρθρο 10.

Εκλογές.

1. α) Οι εργαζόμενοι, μέλη των πρωτοβάθμιων συνδικαλιστικών οργάνωσης, εκλέγουν τα διοικητικά συμβούλια και τις ελεγκτικές επιτροπές και αντιπροσώπους στις δευτεροβάθμιες οργανώσεις και εκλέγονται επίσης εφόσον έχουν εκπληρώσει τις οικονομικές υποχρεώσεις, που προβλέπονται από τα καταστατικά τους.

β) Τα μέλη των πρωτοβάθμιων συνδικαλιστικών οργάνωσης δικαιούνται να ψηφίσουν αντιπρόσωπους, μόνο για μία Ομοσπονδία και ένα Εργατικό Κέντρο. Αν ανήκουν σε δύο οργάνώσεις επιλέγουν τη μία απ' αυτές, για να εκπληρώσουν το καθήκον τους αυτό, με δήλωσή τους προς τον πρόεδρο της φορρευτικής επιτροπής των εκλογών. Η δήλωση αυτή δεσμεύει τον εργαζόμενο για όλο το χρόνο της θητείας των αντιπροσώπων που ψήφισε και της θητείας των οργάνων που ψήφισαν οι αντιπρόσωποι της οργάνωσης του.

2. α) Κάθε πρωτοβάθμια συνδικαλιστική οργάνωση συμμετέχει με τους αντιπροσώπους της στην εκλογή των οργάνων της διοίκησης της Ομοσπονδίας και του Εργατικού Κέντρου, που ανήκει και εφόσον έχει εκπληρώσει τις οικονομικές υποχρεώσεις, που προβλέπονται από τα καταστατικά τους.

β) Οι πρωτοβάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις αντιπροσωπεύονται στην τριτοβάθμια διά μέσου μιας μόνο δευτεροβάθμιας οργάνωσης.

Η Γενική Συνέλευση των μελών κάθε πρωτοβάθμιας συνδικαλιστικής οργάνωσης αποφασίζει αν η αντιπροσωπεία της στην τριτοβάθμια θα γίνει διά μέσου του Εργατικού Κέντρου ή διά μέσου της Ομοσπονδίας, που τυχόν ανήκει.

Για την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης αρκεί η σχετική πλειοψηφία των παρόντων μελών και η σχετική μυστική ψή-

φοφορία γίνεται στην ίδια συνεδρίαση της Γενικής Συνέλευσης και άμεσα μετά την έκλογή της φορρευτικής επιτροπής, για την εκλογή αντιπροσώπων.

Την απόφαση αυτή και πίνακα των αντιπροσώπων συντάσσει με έγγραφό του ο Πρόεδρος της φορρευτικής επιτροπής και στις δύο δευτεροβάθμιες οργανώσεις, που τυχόν τέχει η οργάνωση, καθώς επίσης στην αντίστοιχη τριτοβάθμια. Ταυτόχρονα στις ίδιες υπερκεκλιμένες οργανώσεις αποστέλλει ο δικαστικός αντιπρόσωπος αντίγραφο του μητρώου που αναφέρεται στη παρ. 2 του άρθρου 6 του Ν.Δ. 4361/1964, με τα πρόσθετα στοιχεία που αναφέρονται στο άρθρο 3 παρ. 1 έδαφ. α' του παρόντος νόμου.

Η παραπάνω δέσμευση της συνδικαλιστικής οργάνωσης ισχύει για όλο το χρόνο της θητείας των αντιπροσώπων. Ψήφισαν οι αντιπρόσωποι της στη δευτεροβάθμια οργάνωση που επέλεξε.

3. Κάθε δευτεροβάθμια συνδικαλιστική οργάνωση εκπροσωπείται με αντιπροσώπους μόνο για μία τριτοβάθμια.

4. Οι αντιπρόσωποι στις δευτεροβάθμιες και τριτοβάθμιες οργανώσεις έχουν δικαίωμα να εκλέγονται σε όλα τα όργανα διοίκησης, όπως επίσης και στα όργανα που υποκαθιστούν τις συνελεύσεις των οργάνωσης αυτών.

Άρθρο 11.

Διεξαγωγή εκλογών.

1. Οι εκλογές για τα όργανα των συνδικαλιστικών οργάνωσης διεξάγονται από φορρευτική επιτροπή, που αποτελείται από τα μέλη της και η διαδικασία εκλογής τους ορίζεται με το καταστατικό και προεδρεύεται από τον δικαστικό πρόσωπο. Σε όλη τη διάρκεια της διεξαγωγής των εκλογών μέχρι και την ανακήρυξη των επιτυχόντων μπορεί να βρισκείται ανά ένας αντιπρόσωπος κάθε συνδυασμού.

2. Οι διατάξεις των παραγράφων 2—5 του άρθρου Ν.Δ. 4361/1964 εφαρμόζονται και για τις συνδικαλιστικές οργανώσεις του νόμου αυτού.

3. Δικαστικός αντιπρόσωπος ορίζεται Πρωτοδική Ειρηνοδίκη εφόσον πρόκειται για δευτεροβάθμιες και τριτοβάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις.

Ο δικαστικός αντιπρόσωπος ορίζεται, με αίτηση της οργάνωσης, από τον Πρόεδρο του Πρωτοδικείου της τριτοβάθμιας όλων των Πρωτοδικών ή Ειρηνοδίκη ή Ειρηνοδίκη αλφαριθμητική σειρά. Υπέρβαση της σειράς επιτρέπεται για λόγους ανώτερης βίας, που βεβαιώνονται από τον Πρόεδρο Πρωτοδικών στην έγγραφη εντολή του στο οποίο αναγράφεται η σειρά Πρωτοδική ή Ειρηνοδίκη και για όσο χρόνο κείνη ή ανώτερη βία.

4. Δικαστικός αντιπρόσωπος ορίζεται Πρωτοδική Ειρηνοδίκη εφόσον πρόκειται για σωματεία, που έχουν έδρα τους σε τόπους που εδρεύει Πρωτοδικείο. Τα άρθρα 2 και 3 της παρ. 3 εφαρμόζονται ανάλογα.

5. Δικαστικός αντιπρόσωπος στα άλλα σωματεία Ειρηνοδίκη της περιφέρειας όπου βρίσκεται η έδρα του σωματείου, στον οποίο κατατίθεται και η σχετική αίτηση.

6. Δεν απαιτείται η παρουσία δικαστικού αντιπροσώπου στις εκλογές σωματείων που έχουν την έδρα τους εκτός της έδρας του Ειρηνοδικείου και ο αριθμός των μελών που υπερβαίνει τους (50) πενήντα.

Άρθρο 12.

Σύστημα εκλογών.

1. Η εκλογή των οργάνων της συνδικαλιστικής οργάνωσης γίνεται με το σύστημα της απλής αναλογικής.

2. Οι έδρες του διοικητικού συμβουλίου της οργάνωσης και ο αριθμός των αντιπροσώπων υπολογίζονται με βάση τον αριθμό των εργαζομένων που ψήφισαν με την εκλογή τους οργάνων. Το σύνολο των

ον διακρίνεται με τὸν ἀριθμὸ τῶν ἔδρων τοῦ διοικητοῦ ἢ τῆς ἐλεγκτικῆς ἐπιτροπῆς, ἢ με τὸν ἀντιπροσώπων πού ἐκλέγονται.

ἴσον αὐτῆς τῆς διακρίσεως, παραλειπομένου τοῦ ἀποτελεῖ τὸ ἐκλογικὸ μέτρο. Κάθε συνδυασμὸς ἐκείνος τῶν ἔδρων ἐπὶ τὸ διοικητικὸ συμβούλιον ἢ τὴν ἐπιτροπὴν καὶ ἐκλέγει τὸσους ἀντιπροσώπους ὅσους εἶναι τὸ ἐκλογικὸ μέτρο τὸν ἀριθμὸ τῶν ἐγκυρίων ἢ πού ἔλαβε.

ἰσὸς ὑποψήφιος πού ἔλαβε τὸ ἴδιον ἢ μεγαλύτερον ἀπὸ τὸ ἐκλογικὸ μέτρο καταλαμβάνει μίαν ἔδραν ἢ γιὰ τὸ ὅποιο εἶχε θέσει ὑποψηφιότητα ἢ ἐκλέγεται πρὸς ἐφόσον ἦταν ὑποψήφιος γιὰ τὴν θέσιν αὐτή.

δυασμὸς πού περιλαμβάνει ὑποψήφious λιγότερους ἔδρας πού τὸν ἀνήκουν, καταλαμβάνει τὸσους μόνο ἔδρας: τὸσους μόνο ἀντιπροσώπους, ὅσοι εἶναι καὶ οἱ πού.

ἔδρας πού μένου ἀδιάθετες καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν πῶν πού δὲν καλύπτεται σύμφωνα με τὴν διατάξιν ρυμένων παραγράφων κατανέμονται ἀπὸ μίαν τοῦς ἐκείνους πού ἔχουν καταλάβει τουλάχιστον μίαν ἔδραν ἐκλέξει ἕναν ἀντιπρόσωπον καὶ οἱ ὅποιοι συγκροτοῦν πύλοιο ψηφοδελτίων μεγαλύτερον ἀπὸ τὸ 1/3 τοῦ μέτρου καὶ πού πληροῦν περισσότερο τὸ ἐκλογικὸ

ἔδρας πού μένου ἀδιάθετες ἢ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀντιπῶν δὲν καλύπτεται καὶ μετὰ τὴν ἐφαρμογὴ τῶν τῆς προηγούμενης παραγράφου κατανέμονται μεσυνδυασμῶν πού ἔχουν τὸ μεγαλύτερον ὑπόλοιπον ψηφῶν ἀπὸ μίαν ἔδραν ἢ ἀπὸ ἕναν ἀντιπρόσωπον. Σὲ περιπτώσεως γίνεται κλήρωση.

Ἄρθρο 13.

Ψηφοφορία — Πρακτικὰ διαλογῆς.

ὑψηφοφορία γίνεται πάντοτε μετὰ τὴν ἐπίδειξιν τῆς ἴσης ταυτότητας ἢ ἄλλου δημόσιου ἐγγράφου καὶ τοῦ συνδικαλιστικοῦ βιβλιαρίου. Στὸ βιβλιαρίον σημειώτῳ δικαστικὸ ἀντιπρόσωπον ἢ χρονολογικὴ ἀσκήσεως τοῦ δικαιώματος τοῦ μέλους, ἢ διάρκειαν τῆς θη-ἀντιπροσώπων πού ψήφισε, καθὼς καὶ ἢ διάρκειαν τῶν ὀργάνων πού θὰ ψηφίσουν οἱ ἀντιπρόσωποι νῆσιον τῶν ἐγγράφων αὐτῶν βεβαιώνει ὁ δικαστικὸς πρὸς μετὰ τὴν ὑπογραφήν του καὶ τὴν σφραγίδα τῆς ὀρ-

τὴν ἐπιφύλαξιν τῆς παρ. 2 τοῦ ἄρθρου 11 τὰ προφλογῆς τῶν ψηφοδελτίων καὶ ἀνακηρύξεως τῶν ἐπι-καθὼς καὶ τὸ πρωτόκολλον τῆς ψηφοφορίας ὡς ρασμα πρακτικῶν γιὰ τὴν κατὰ τὸ ἄρθρο 10 παρ. κση τῆς Γενικῆς Συνέλευσης παραδίδονται τὴν ἕρα μετὰ τὸ τέλος τῆς ἐκλογῆς ἀπὸ τὸ δικαστικὸ πὸ στὸ γραμματεῖον τοῦ ἀρμόδιου Πρωτοδικείου καὶ αὶ στὸ φάκελλον τῆς οἰκείας συνδικαλιστικῆς ὀργάν-

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'

ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΩΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΩΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Ἄρθρο 14.

Προστασία καὶ διευκολύνσεις συνδικαλιστικῆς δράσεως.

ὀργανα τοῦ Κράτους ἔχουν τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἐφαρ-ἀπαραίτητα μέτρα γιὰ τὴν διασφάλισιν τῆς ἀνεμπό-κτησεως τοῦ δικαιώματος γιὰ τὴν ἰδρυσιν καὶ αὐτόνο-ργία τῶν συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων.

2. Ἀπαγορεύεται στοὺς ἐργαζόμετους, σὲ πρόσωπα πού ἐνεργῶν γιὰ λογαριασμὸν τοὺς καὶ σὲ ὁποιοδήποτε τρίτον, νὰ προ-βαίνουν σὲ ὁποιαδήποτε πράξιν ἢ παράλειψιν πού κατατείνει στὴν παραβίασιν τῆς ἀσκήσεως τῶν συνδικαλιστικῶν δικαιω-μῶν τῶν ἐργαζομένων καὶ ἰδιαιτέρως:

α) ν' ἀσκῶν ἐπιρροὴν στοὺς ἐργαζομένους, γιὰ τὴν ἰδρυσιν ἢ τὴν ἐξουσίαν συνδικαλιστικῆς ὀργάνωσιν,

β) νὰ ἐπιβιάζων ἢ νὰ παρεμπιπύζων μετὰ ὁποιοδήποτε τρό-πῳ ἢ μέτῳ τὴν προσχώρησιν ἐργαζομένων σὲ ὀρισμένη συνδικα-λιστικὴ ὀργάνωσιν,

γ) ν' ἀπαιτοῦν ἀπὸ τοὺς ἐργαζομένους θήλωσιν συμμετοχῆς, μὴ συμμετοχῆς ἢ ἀποχώρησιν ἀπὸ συνδικαλιστικῆς ὀργάνωσιν,

δ) νὰ ὑποστηρίζων ὀρισμένη συνδικαλιστικὴ ὀργάνωσιν ἢ μετὰ οἰκονομικὰ ἢ μετὰ ἄλλα μέσα,

ε) νὰ ἐπεμβαίνων μετὰ ὁποιοδήποτε τρόπο στὴν διοίκησιν, στὴν λειτουργίαν καὶ στὴν δράσιν τῶν συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων.

στ) νὰ μεταχειρίζωνται μετὰ εὐμένεια ἢ δυσμένεια τοὺς ἐργα-ζομένους, ἀνάλογα μετὰ τὴν συμμετοχὴν τοὺς σὲ ὀρισμένη συν-δικαλιστικὴ ὀργάνωσιν.

3. Δὲν ἐπιτρέπεται νὰ συμμετέχων σὲ συνδικαλιστικὴ ὀρ-γάνωσιν ἐργαζομένων ἐργοδότες.

Στὴς δημοσιογραφικὰς ὀργανώσεσιν πού προβλέπεται ἀπὸ τὰ καταστατικὰ τοὺς νὰ εἶναι μέλη καὶ συνταξιούχοι αὐτοὶ δὲν ἔχουν δικαίωμαν νὰ ἐκλέγων ἢ νὰ ἐκλέγονται στὰ ὀργανα τοῦ σωματείου πού προβλέπονται ἀπὸ τὸ καταστατικὸν.

4. Εἶναι ἄκυρη ἢ καταγγελία τῆς σχέσεως ἐργασίας γιὰ νό-μιμη συνδικαλιστικὴν δράσιν.

5. Εἶναι ἄκυρη ἢ καταγγελία τῆς σχέσεως ἐργασίας:

α) τῶν μελῶν τῆς διοικήσεως, σύμφωνα μετὰ τὸ ἄρθρο 92 Α.Κ., τῆς συνδικαλιστικῆς ὀργάνωσιν,

β) τῶν μελῶν τῆς προσωρινῆς, σύμφωνα μετὰ τὸ ἄρθρο 79 Α.Κ., διοικήσεως συνδικαλιστικῆς ὀργάνωσιν πού διορίζει τὸ δικαστήριον σύμφωνα μετὰ τὸ ἄρθρο 69 τοῦ Ἀστυνομικοῦ Κώδικα καὶ

γ) τῶν μελῶν τῆς διοικήσεως πού ἐκλέγονται προσωρινὰ κατὰ τὴν ἰδρυσιν συνδικαλιστικῆς ὀργάνωσιν.

Ἡ ἀπαγόρευσιν ἰσχύει κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς θητείας καὶ ἕνα χρόνον μετὰ τὴν λήξιν τῆς, ἐκτὸς ἂν συντρέχει ἕνας ἀπὸ τοὺς λόγους τῆς παρ. 10 καὶ διαπιστωθεῖ κατὰ τὴν διαδικα-σία τοῦ ἄρθρου 15.

6. Ἡ παραπάνω προστασία παρέχεται στὴν ἀκόλουθον ἐκτεσθ:

α) Ἐὰν ἢ ὀργάνωσιν ἔχει ὡς 200 μέλη προστατεύονται ἐπὶ τὰ μέλη τῆς διοικήσεως,

β) ἐὰν ἢ ὀργάνωσιν ἔχει ὡς 1000 μέλη προστατεύονται ἐν-νέα μέλη καὶ

γ) ἐὰν ἢ ὀργάνωσιν ἔχει περισσότερα ἀπὸ 1000 μέλη προ-στατεύονται ἐνδεκα.

7. Τὴν σειράν τῶν μελῶν πού προστατεύονται ὀρίζει τὸ κατα-στατικὸν. Ἐὰν τὸ καταστατικὸν δὲν προβλέπει, προστατεύονται κατὰ σειράν ὁ Πρόεδρος, Ἀναπλ. Πρόεδρος ἢ Ἀντιπρόεδρος, Γενικὸς Γραμματεὺς, Ἀναπλ. Γενικὸς Γραμματεὺς, Ταμίας καὶ οἱ λοιποὶ κατὰ τὴν τάξιν τῆς ἐκλογῆς.

8. Προστατεύονται ἐπίσης:

Τὰ πρῶτα 21 ἰδρυτικὰ μέλη τῆς πρώτης ὑπὸ σύστασιν συν-δικαλιστικῆς ὀργάνωσιν τῆς ἐπιχειρήσεως ἢ ἐκμετάλλευσιν ἢ τοῦ ἐπαγγελματικοῦ κλάδου ἀπασχόλησιν ἐφόσον ἢ ἐπιχει-ρησιν στὴν ὅποιαν ἐργάζονται ἀπασχολεῖ ἀπὸ 80 μέχρι 150 ἐργαζομένους. 25 μέλη ἂν ἀπασχολεῖ πάνω ἀπὸ 150, 30 μέ-λη ἂν ἀπασχολεῖ πάνω ἀπὸ 300 καὶ 40 μέλη ἂν ἀπασχολεῖ πάνω ἀπὸ 500. Ἐφόσον οἱ ἐργαζόμενοι εἶναι πάνω ἀπὸ 40 καὶ μέχρι 80, προστατεύονται μέχρι 7 ἰδρυτικὰ μέλη κατὰ τὴν τάξιν ὑπογραφεῶν τῆς ἰδρυτικῆς πράξεως.

Ἡ προστασία αὐτὴ ἰσχύει γιὰ ἕνα χρόνον ἀπὸ τὴν ἡμέραν τῆς ὑπογραφῆς τῆς ἰδρυτικῆς πράξεως. Ἐὰν ἢ ὑπὸ σύστασιν ὀργάνωσιν δὲν συσταθεῖ πραγματικὰ μέσα σὲ 6 μῆνας ἀπὸ τὴν

γραφή της ιδρυτικής πράξης, ή προστασία των ιδρυτικών
ων πύξυ και ισχύει για τὰ μέλη τῆς ἐπιπέμενης ὑπὸ σύστα-
δργάνωσης.

Με τὴν ἐπιφύλαξη τοῦ ἀρθροῦ 11 παρ. 3 τοῦ Ν.
6/1982 γιὰ τὴν πολυθεσία, τὴν πολυαπασχόληση καὶ
καθιέρωση ἀνωτάτου ὅριου ἀπολαδῶν στὸ ἐπιπέμοιο τα-
καδῶς καὶ γιὰ τὸ «Ἐλεγκτικό: Συνέδριο, τὸ Νομικό
βούλιο τοῦ Κράτους καὶ ἄλλες διασώξεις» δὲν ἐπιτρέ-
αι μετάθεση τῶν ἐργαζόμενων ποὺ ἀναφέρονται στὶς
5, 6, 7 καὶ 8 χωρὶς τὴ συγκατάθεση τῆς ἀντίστοιχης
δικαιωτικῆς ὀργάνωσης. Ὁ ἐργοδότης ἔχει δικαίωμα
προσφέρει στὴν ἐπιτροπὴ τοῦ ἀρθροῦ 15 ποὺ ἀποφασίζει
τὴν ἀναγκαιότητα τῆς μετάθεσης.

10. Ἡ καταγγελία τῆς σχέσης ἐργασίας τῶν προσώπων,
προστατεύονται σύμφωνα με δὲ ἀναφέρονται στὸ ἀρθρο
15, ἐπιτρέπεται μόνον:

α) Ὄταν κατὰ τὴ σύναψη τῆς σύμβασης ἐργασίας με τὸν
γοδότη ὁ ἐργαζόμενος τὸν ἐξαπέτησε παρουσιάζοντας ψεύ-
ια πιστοποιητικά ἢ βιβλιάρια γιὰ νὰ προσληφθεῖ ἢ νὰ λάβει
γαλύτερη ἀμοιβή.

β) Ὄταν ὁ ἐργαζόμενος ἀπεκάλυψε βιομηχανικά ἢ ἐμπο-
κά μυστικά ἢ ζήτησε ἢ δέχτηκε ἀδέμητα πλεονεκτήματα,
ριῶς προμήθειες ἀπὸ τρίτους.

γ) Ὄταν ὁ ἐργαζόμενος προκάλεσε σωματικές βλάβες ἢ
δῶρισε σοβαρά, ἢ ἀπειλήσε τὸν ἐργοδότη ἢ τὸν εκπρῶσω-
του.

δ) Ὄταν ὁ ἐργαζόμενος ἐπίμονα καὶ ἀδικαιολόγητα ἀρνή-
τηκε νὰ ἐκτελέσει τὴν ἐργασία γιὰ τὴν ὁποία ἔχει προσλη-
θεῖ.

ε) Ὄταν ὁ ἐργαζόμενος δὲν προσέρχεται ἀδικαιολόγητα
τὴν ἐργασία του γιὰ περισσότερο ἀπὸ 7 μέρες διάστημα ἢ
ἐξακολουθεῖ νὰ συμμετέχει σὲ ἀπεργία ποὺ κηρύχθηκε με δι-
αστική ἀπόφαση μὴ νόμιμη ἢ καταχρηστική.

Ἡ συνδρομὴ κάποιου ἀπὸ τοὺς παραπάνω σπουδαίους λόγους
ἐν ἀπαλλάσσει τὸν ἐργοδότη ἀπὸ τὶς ὑποχρεώσεις ποὺ ἔχει
ὑμῶνα με τὶς διατάξεις τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικα καὶ τῆς ἐρ-
γατικῆς νομοθεσίας σχετικὰ με τὴν καταγγελία τῆς σχέσης
ἐργασίας.

Ἄρθρο 15.

Ἐπιτροπὴ Προστασίας Συνδικαλιστικῶν Στελεγχῶν.

1. Γιὰ τὴν ὑπαρξὴ ἐνὸς ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ ἀρθροῦ 14
παρ. 10 ἀποφασίζει πρῶν ἀπὸ τὴν καταγγελία κατὰ πλειοψη-
ρία ἐπιτροπὴ ἢ ὁποία ἀποτελεῖται:

α) Ἀπὸ τὸν Πρόεδρο Πρωτοδικῶν τῆς περιφέρειας ὅπου
παρέχει τὴν ἐργασία του ὁ ἐργαζόμενος ἢ Πρωτοδικὴ ποὺ
ὀρίζεται ἀπὸ αὐτὸν με τὴν ἀναφερόμενη στὸ ἀρθρο 11 παρ. 3
ἐδάρ. δ' σειρά γιὰ ἐτήσια ἀπηρεσία.

β) Ἀπὸ ἕναν ἀντιπρῶσωπο τοῦ Ἐμποροβιομηχανικοῦ Ἐπιμε-
λητηρίου τῆς περιφέρειας καὶ ἂν δὲν λειτουργεῖ Ἐπιμελητή-
ριο, τοῦ Ἐμπορικοῦ Συλλόγου. Ὄταν ἐκδικάζεται ὑπόθεση
ποὺ ἀφορᾷ μισθωτὸ βιομηχανίας, ὁ Σύνδεσμος Ἑλληνικῶν
Βιομηχανιῶν ἢ ὁ Περιφερειακὸς Σύνδεσμος Βιομηχανιῶν,
ὅπου ὑπάρχει, ὑποδείχγει ἕναν ἐκπρῶσωπο ποὺ συμμετέχει
στὴν Ἐπιτροπὴ ἀντὶ τοῦ ἐκπρῶσωπου τοῦ Ἐπιμελητηρίου.

γ) Ἀπὸ ἕναν ἐκπρῶσωπο τῶν ἐργαζόμενων ποὺ ὑποδείχγει ἢ
πιο ἀντιπροσωπευτικὴ τρίτοβάθμια ὀργάνωση.

2. Τὸ πρῶτο δεκαπενθήμερο τοῦ Ἰανουαρίου κάθε χρόνο ὁ
Πρόεδρος κάθε Πρωτοδικείου καλεῖ τὶς παραπάνω ὀργανώ-
σεις νὰ ὑποδείξουν μέσα στὸν Ἰανουάριο ἕναν τακτικὸ καὶ ἕ-
ναν ἀναπληρωματικὸ ἐκπρῶσωπο γιὰ τὸ ἐρχόμενο ἡμερολο-
γιατικὸ ἔτος.

Ἐὰν οἱ παραπάνω ὀργανώσεις δὲν ὑποδείξουν ἐκπρῶσωπος,
ὁ Πρόεδρος ὀρίζει μέσα ἀπὸ πρῶτο 10 ἡμέρο τοῦ Φεβρουαρίου
ἕναν ἐργοδότη καὶ ἕναν ἀναπληρωματικὸ του καθῶς καὶ ἕναν
ἐργαζόμενο καὶ ἕναν ἀναπληρωματικὸ του καὶ με ἀπόφασή του
συγκροτεῖ τὴν Ἐπιτροπὴ Προστασίας Συνδικαλιστικῶν Στε-

λεγχῶν τῆς περιφέρειας του. Ἐνας ἀπὸ τοὺς ὑπαλλήλους
δικαιωτικῆς γραμματείας ὀρίζεται γραμματείας τῆς Ἐπι-
πῆς.

Ἡ Ἐπιτροπὴ συγκλεῖται ἀπὸ τὸν πρόεδρο με αἴτησή
ἐργοδότη ποὺ κατατίθεται στὴ γραμματεία τοῦ δικαστηρίου
μέσα σὲ ὀκτώ (8) μέρες ἀπὸ τὴν ὑποβολὴ τῆς αἴτησης.
συζητεῖ τὴν ὑπόθεση ἐφαρμόζοντας ἀνάλογα τὶς διατά-
τοῦ ἀρθροῦ 739 ἔως 759 τοῦ Κώδικα Πολιτικῆς Δικονομίας.

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἔχει ὑποχρέωση νὰ ἐκδόσει τὴν ἀπόφασή
μέσα σὲ δέκα (10) μέρες ἀπὸ τὴ μέρα τῆς συνεδρίασης.

Ἄρθρο 16.

Δικαιοπραγία στοὺς τόπους ἐργασίας.

1. Ἡ ἐργασία ἀποτελεῖ δικαίωμα καὶ προστατεύεται ἀπὸ
Κράτος. Οἱ ἐργαζόμενοι καὶ οἱ συνδικαλιστικὲς τοὺς ὀργανώ-
σεις προστατεύονται κατὰ τὴν ἀσκήση κάθε συνδικαλισ-
δικαιώματος καὶ στὸν τόπο ἐργασίας.

2. Τὰ σωματεία δικαιούνται νὰ ἔχουν πίνακες ἀναγκαι-
σεων γιὰ τοὺς σκοποὺς τοὺς στοὺς τόπους ἐργασίας καὶ ὁμο-
ρους ποὺ συμφωνοῦν ὁ κάθε ἐργοδότης καὶ ἡ διοικητικὴ
σωματεῖα.

3. Οἱ τακτικὲς ἢ ἐκτακτες συνελεύσεις τῆς πιο ἀνω-
σωματεῖα συνδικαλιστικῆς ὀργάνωσης συνέρχονται ἐν
χρόνου ἀπασχόλησης ὅπως ἀναφέρεται στὴν παρ. 1 τοῦ
6 σὲ κατάλληλο χωρὸ τοῦ τόπου ἐργασίας, ἐκτὸς τῶν
παραγωγῆς, ποὺ εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ διαθέσει ὁ
τῆς, ἐφόσον ὑπάρχει ἢ δυνατότητα αὐτῆ καὶ ἐφόσον ἡ
τάλληλη ἀπασχολεῖ τοὺς ἐργαζόμενους ἢ ἐργαζόμενος
ἐργοδότης ποὺ ἔχει τὴν παράπλη ὑποχρέωση μπόρει το
κτικὰ νὰ παραχωρήσει ἢ νὰ μισθώσει κατάλληλα χωρὸ
κτίνα μέχρι 1.000 μέτρα ἀπὸ τὸν τόπο ἐργασίας.

4. Ὁ ἐργοδότης ἢ ἐξουσιοδοτημένος ἐκπρῶσωπος τοῦ
τὴν ὑποχρέωση νὰ συναντᾷ με τοὺς ἐκπρῶσωπους τοῦ
δικαιωτικῶν ὀργανώσεων μετὰ ἀπὸ αἴτησή τους τοὺς
μιά φορὰ τὸ μήνα καὶ νὰ μεριμνᾷ γιὰ τὴν ἐπίλυση τῶν
των ποὺ ἀπασχολοῦν τοὺς ἐργαζόμενους ἢ τὴν ὀργάνωση

5. Ὁ ἐργοδότης τοῦ ὁποίου ἡ ἐκμετάλλευση ἀπὸ
περισσότερους ἀπὸ ἕκατο (100) ἐργαζόμενους ἔχει ὑπο-
ση νὰ διαθέσει κατάλληλο χωρὸ γιὰ γραφεῖο στὸν τόπο
σίας στὴ συνδικαλιστικὴ ὀργάνωση τῆς ἐπιχειρήσεως ποὺ
τὰ περισσότερα μέλη γιὰ τὴν ἐξυπηρέτηση τῶν συνδικα-
κῶν σκοπῶν τῆς ἐφόσον ζητηθεῖ καὶ σύμφωνα με τὶς ἀνα-
τητές του.

6. Οἱ συνδικαλιστικὲς ὀργανώσεις κάθε βαθμοῦ ἔχουν
καίωμα νὰ διανέμουν ἀνακοινώσεις τους μέσα στὸ χωρὸ ἐργα-
σίας ἐκτὸς χρόνου ἀπασχόλησης, ὅπως ἀναφέρεται στὴν
παρ. 1 τοῦ ἀρθροῦ 6.

7. Ἐκπρῶσωποι τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου τοῦ σωματεῖο
τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ, ἂν δὲν ὑπάρχει σωματεῖο, τοῦ ἐργα-
κέντρος τῆς περιοχῆς, δικαιούνται νὰ παρευρίσκονται
τὴν ἐπιθεώρηση ποὺ ἐνεργοῦν τὰ ἀρμόδια ὀργανα τοῦ
γείου Ἐργασίας καὶ νὰ ὑποβάλλουν τὶς παρατηρήσεις.

8. Ὁ ἀρμόδιος ἐπιθεωρητὴς ἐργασίας ἀποφασίζει
προσφέρει διαφωνία στὶς περιπτώσεις 2, 3, 5 καὶ 7 τοῦ
αὐτοῦ, με αἰτιολογημένη ἀπόφασή του μέσα σὲ δέκα (10)
ρες ἀπὸ τὴν προσφυγὴ σ' αὐτὸν τοῦ ἐργοδότη ἢ τῆς συνδικα-
λιστικῆς ὀργάνωσης. Ἐὰν ὁ ἐργοδότης δὲν συμμορφώ-
με τὴν ἀπόφασή του ἐπιθεωρητῆ, αὐτὸς τοῦ ἐπιβῆλλε
κάθε παράβαση τῶν διατάξεων τοῦ ἀρθροῦ αὐτοῦ.
κάθε ἄρνηση συμμορφώσεως τοῦ ἐργοδότη πρόδικο ἀπὸ
5.000 ἔως 100.000 ὑπὲρ τῆς Ἐργατικῆς Ἐπιτροπῆς
εἰσπράττεται σύμφωνα με τὶς διατάξεις τοῦ ΚΕΔΕ.

9. Ὁ ἐργοδότης ἔχει δικαίωμα ν' ἀσκήσει ἀνασκή-
ἐπιθεωρητῆ τοῦ τόπου τῆς ἐργασίας κατὰ τῆς ἀπὸ
ἐπιθεωρητῆς προστίμους ἀπὸ τὸν ἐπιθεωρητῆ ἐργασίας.
ἐπιθεωρητῆς δικαίωμα με τὴ διαδικασία τῶν ἀρθρων 663 καὶ
τοῦ Κώδικα Πολιτικῆς Δικονομίας.

Άρθρο 17.

Συνδικαλιστικές άδειες:

Εργοδότης έχει την υποχρέωση να διευκολύνει τα διοικητικών συμβουλίων, των ελεγκτικών επιτροπών αντιπροσώπων των πρωτοβάθμιων στις δευτεροβάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις κατά την άσκηση των τους. Την ίδια υποχρέωση έχει για τα διοικητικά, τις ελεγκτικές επιτροπές και τους αντιπροσώπους πρωτοβάθμιων στις τριτοβάθμιες, όπως και για τα συμβούλια και τις ελεγκτικές επιτροπές των τριτοβάθμιων οργανώσεων.

Εργοδότης έχει την υποχρέωση να παρέχει: τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής της πύδ αντιυτικής τριτοβάθμιας συνδικαλιστικής οργανώσεως άδεια όσο χρόνο διαρκεί ή θητεία τους.

Τα μέλη των Διοικητικών Συμβουλίων των πύδ αντιυτικών δευτεροβάθμιων οργανώσεων άδεια άπουσίας μέρες τό μήνα και έως 15 για τόν Πρόεδρο, Αντι-, Γεν. Γραμματέα και Ταμία.

Εκτός Πρόεδρο, Αντιπρόεδρο, Γενικό Γραμματέα των άθμιων συνδικαλιστικών οργανώσεων άδεια άπουσίας μέρες τό μήνα αν τα μέλη τους είναι 500 και πάνω, τρεις μέρες αν είναι λιγότερα.

Στους αντιπροσώπους στις δευτεροβάθμιες και τριτοίς οργανώσεις άδεια άπουσίας για όλη τη διάρκεια των συμμετέχον.

Οι άναφερόμενες στην παράγραφο 2 άδειες άπουσίας πεονται σε τριάντα (30) μέρες τό χρόνο για τα μέλη της λεστικής Επιτροπής, άλλωώς του Προεδρείου των μη ροσωπευτικών τριτοβάθμιων οργανώσεων και στο 1/3 άναφερόμενου στα έδάφια β' και γ' χρόνου προκειμένου ήν άμέσως έπόμενη, της πύδ αντιπροσωπευτικής, όργά-

Ο χρόνος άπουσίας των εργαζομένων κατά τις διατάτης προηγούμενης παραγράφου θεωρείται χρόνος πρατικής εργασίας για όλα τα δικαιώματα που άπορρέουν από εργασιακή και άσφαλιστική σχέση εκτός από τό δικαίωλήψεως άποδοχών για τόν αντίστοιχο χρόνο.

ί άσφαλιστικές εισφορές συνδικαλιστικών στελεχών για χρόνο της συνδικαλιστικής άδειάς τους καταβάλλονται τήν όργάνωσή τους.

Για κάθε διαφώνια σχετική με τήν έφαρμογή των διατάων αυτού του άρθρου άποφαρίζει, ύστερα από αίτηση της ή της άλλης πλευράς, ή Έπιτραπή του άρθρου 15 αυτού νόμου.

Άρθρο 18.

Ρύθμιση συνδικαλιστικών δικαιωμάτων.

1. Οι διατάξεις των άρθρων 14, 15, 16, 17 άποτελούν έχιστα συνδικαλιστικά δικαιώματα.

2. Ρυθμίσεις ευνόικότερες για τήν άσκηση των δικαιωτων αυτών που έχουν ήδη άποκτηθει ή θα άποκτηθούν με μφωνία μισθωτών και εργοδοτών ή με Συλλογικές Συμσεις Έργατίας ή Διαιτητικές Άποφάσεις ύπερισχύουν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ'

ΑΠΕΡΓΙΑ

Άρθρο 19.

Δικαίωμα άπεργίας.

1. Η άπεργία άποτελεί δικαίωμα των εργαζομένων που σκείται από τις συνδικαλιστικές οργανώσεις α) ως μέσο για ή διαρύλαξη και προαγωγή των οικονομικών, εργασιακών, συνδικαλιστικών και άσφαλιστικών συμφερόντων των εργαζομένων και ως έκδήλωση άλληλεγγύης για τους αυτούς

σκοπούς και β) ως έκδήλωση άλληλεγγύης εργαζομένων έπιχειρήσεων ή έκμεταλλεύσεων που έξαρτώνται από πολυεθνικές έταιρείες προς εργαζομένους σε έπιχειρήσεις ή έκμεταλλεύσεις ή στην έδρα της ίδιας πολυεθνικής έταιρείας, και έφόσον ή έκβαση της άπεργίας των τελευταίων θα έχει άμεσες έπιπτώσεις στα οικονομικά ή εργασιακά συμφέροντα των πρώτων.

Η άπεργία στην περίπτωση β' κηρύσσεται μόνο από τήν πύδ αντιπροσωπευτική τριτοβάθμια συνδικαλιστική όργάνωση.

Για τήν άσκηση του δικαιώματος της άπεργίας άπαιτείται προειδοποίηση του εργοδότη ή της συνδικαλιστικής του όργάνωσης 24 τουλάχιστο ώρες πριν από τήν πραγματοποίησή της.

2. Η άπεργία των εργαζομένων με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου στο δημόσιο, στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, στα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, στις έπιχειρήσεις δημοσίου χαρακτήρα ή κοινής ώφέλειας, ή λειτουργία των οποίων έχει ζωτική σημασία για τήν έξυπρέτηση βασικών άναγκών του κοινωνικού συνόλου, έπιτρέπεται μετά από τήν τήρηση της διαδικασίας των άρθρων 20 παρ. 2' και 21 του παρόντος.

Έπιχειρήσεις δημοσίου χαρακτήρα ή κοινής ώφέλειας, ή λειτουργία των οποίων έχει ζωτική σημασία για τήν έξυπρέτηση βασικών άναγκών του κοινωνικού συνόλου, χαρακτηρίζονται οι έπιχειρήσεις ή έκμεταλλεύσεις:

α) Παραγωγής ύγειονομικών υπηρεσιών από νοσηλευτικά έν γενει ιδρύματα.

β) Δύλισης και διανομής ύδατος.

γ) Παραγωγής και διανομής ηλεκτρικού ρεύματος ή του σίμου άερίου.

δ) Παραγωγής ή διύλισης ακάθαρτου πετρελαίου.

ε) Μεταφοράς προσώπων και αγαθών από τήν Ήρα, τη θάλασσα και τόν άέρα.

στ) Τηλεπικοινωνιών και ταχυδρομείων, Ραδιοφωνίας και Τηλεόρασης.

ζ) Άποχέτευσης και άπαγωγής ακάθαρτων ύδάτων και λυμάτων.

η) Φωτοεκφόρτωσης και άποθήκευσης έμπόρευμάτων στα λιμάνια.

Άρθρο 20.

Κήρυξη άπεργίας.

1. Η άπεργία στις πρωτοβάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις κηρύσσεται με άπόφαση της Γενικής Συνέλευσης. Για όλιγώρες στάσεις έφόσον δέν πραγματοποιούνται τήν ίδια μέρα ή μέσα στην ίδια έβδομάδα άρκει άπόφαση του διοικητικού συμβουλίου εκτός αν τό καταστατικό όρίζει διαφορετικά. Η άπεργία στις πρωτοβάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις εύρύτερης περιφέρειας ή πανελλαδικής έκτασης κηρύσσεται με άπόφαση του διοικητικού συμβουλίου, εκτός αν τό καταστατικό όρίζει διαφορετικά.

Η άπεργία στις δευτεροβάθμιες και τριτοβάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις κηρύσσεται με άπόφαση του διοικητικού συμβουλίου εκτός εάν τό καταστατικό τους όρίζει διαφορετικά.

Ένώσεις προσώπων, κατά τήν έννοια του άρθρου 1 παράγρ. 3 περίπτωση α' ύποπερίπτωση γγ, μπορούν να άκτήσουν τό δικαίωμα άπεργίας ύστερα από άπόφαση, με μυστική ψηφοφορία, της πλειοψηφίας των εργαζομένων σε έκμεταλλεύση, έπιχείρηση, δημότια ύπηρεσία, Ν.Π.Δ.Δ. ή Ο.Τ.Α. Για τους εργαζομένους σε έκμεταλλεύση, έπιχείρηση, δημότια ύπηρεσία, Ν.Π.Δ.Δ. ή Ο.Τ.Α., εάν δέν ύπάρχει ένωση προσώπων ή έπιχειρησιακό σωματείο ή κλαδικό σωματείο με μέλη τους περισσότερους από αυτούς, τήν άπόφαση για άπεργία μπορεί να πάρει τό πύδ αντιπροσωπευτικό Έργατικό Κέντρο της περιοχής που εργάζονται.

Εργαζόμενοι του κλάδου ή της έπιχείρησης που δέν είναι μέλη της συνδικαλιστικής όργάνωσης που κήρυξε άπεργία μπορούν να ύβουν ύπερσυνολικά.

Προκειμένου για εργαζομένους του άρθρου 19 παρ. 2 της άπεργίας δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί πριν περάσει τέσσερις (4) πλήρεις ημέρες από τη γνωστοποίηση των αιτημάτων και των λόγων που τα θεμελιώνουν με έγγραφο κοινοποιείται με δικαστικό επίμελητή στον εργοδότη ή τους εργοδότες, στο Υπουργείο το οποίο ασκεί τη σχετική πτεία και στο Υπουργείο Εργασίας.

Η άπεργία δεν μπορεί να αφορά αιτήματα διάφορα από αυτά που γνωστοποιήθηκαν.

Άρθρο 21.

Προσωπικό ασφαλείας.

1. Η συνδικαλιστική οργάνωση ή οποία κηρύσσει άπεργία εντάζει κατά τη διάρκεια της άπεργίας να υπάρχει το κληκίο προσωπικό για την ασφάλεια των εγκαταστάσεων σε περίπτωση και την πρόληψη καταστροφών ή ατυχημάτων.

2. Κατά τη διάρκεια της άπεργίας οι συνδικαλιστικές οργανώσεις των εργαζομένων, που αναφέρονται στο άρθρο 19 παρ. 2, πρέπει να διαθέτουν εκτός από το προσωπικό της παρ. 1 και το αναγκαίο προσωπικό για την αντιμετώπιση οικειωδών αναγκών του κοινωνικού συνόλου.

Οι συνδικαλιστικές οργανώσεις γνωστοποιούν μέσα στο πρώτο δεκαπενθήμερο του μηνός Ιανουαρίου κάθε χρόνο στον εργοδότη, στο έποπτευσ Υπουργείο και στο Υπουργείο Εργασίας με δικαστικό επίμελητή τον αριθμό και τις ειδικότητες του προσωπικού που θα διαθέτουν κατά την ένδεχόμενη άσκηση του δικαιώματος της άπεργίας κατά τη διάρκεια του έτους.

Σε περίπτωση που ο εργοδότης διαφωνεί για τον αριθμό και τις ειδικότητες του αναγκαίου προσωπικού ή η οργάνωση εν υποβάλλει κατάσταση προσωπικού ύστερα από αίτηση του εργοδότη, ή Έπιτροπή του άρθρου 15 αποφασίζει μέσα στο δεύτερο δεκαπενθήμερο του ίδιου μήνα, ενώ σε περίπτωση κτακτης και απρόδλεπτης ανάγκης αποφασίζει μόνος ο Πρόεδρος της Έπιτροπής αυτής.

Κατά τη διάρκεια της άπεργίας μπορεί η συνδικαλιστική οργάνωση ή ο εργοδότης να ζητήσει από την Έπιτροπή του άρθρου 15 την τροποποίηση της αρχικής καταστάσεως προσωπικού ασφαλείας με βάση τις συνθήκες που έχουν δημιουργηθεί.

Άρθρο 22.

Άπαγόρευση προσλήψεων άπεργοσπαστών.

Άπαγόρευση άνταπεργίας - νομιμότητα άπεργίας.

1. Άπαγορεύεται κατά τη διάρκεια νόμιμης άπεργίας η πρόσληψη άπεργοσπαστών.

2. Άπαγορεύεται η άνταπεργία (λόκ - άουτ).

3. Δεν έπιτρέπεται η δικαστική άπαγόρευση άπεργίας με ασφαλιστικά μέτρα.

4. Για διαφορές που προκύπτουν από την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 19—22 αποφασίζει το Μονομελές Πρωτοδικείο της έδρας της συνδικαλιστικής οργάνωσης που έχει κηρύξει την άπεργία, κατά τη διαδικασία των άρθρων 663 έως 676 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

Σε έπειγουσες περιπτώσεις οι πρόεδροι των άρμόδιων πρωτοβάθμιων και δευτεροβάθμιων δικαστηρίων προσδιορίζουν σύντομη δικάσιμη και συντέμνουν τις προθεσμίες έπίδοσης των δικόγραφων, ώστε η συζήτηση να πραγματοποιηθεί μέσα σε πέντε (5) μέρες από την κατάθεσή τους, άνεξάρτητα από τον αριθμό των υποθέσεων που έκκρεμούν.

Η προθεσμία της έφεσης είναι τρεις (3) μέρες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ'.

ΓΙΟΙΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 23.

1. Ο εργοδότης και οι εκπρόσωποί του, ως και όποιος, ποτε τρίτος, που παραβαίνει τις διατάξεις του άρθρου 14 παρ. 2 και 3 του νόμου αυτού, τιμωρούνται με φυλάκιση ή με χρηματική ποινή μέχρι 5.000.000 δραχμών, και έφρα δεν προβλέπεται βαρύτερη ποινή από άλλη διάταξη.

2. Ο εργοδότης και οι εκπρόσωποί του, που παραβαίνει τις διατάξεις του άρθρου 14 παρ. 5, 8 και 9 ή που άρνούται την πραγματική άπασχόληση εργαζομένου που η άπόλυση ή έχει κριθεί άκυρη με δικαστική άπόφαση ή που άρνούται την επαναπρόσληψη και πραγματική άπασχόληση των εργαζομένων που αναφέρονται στο άρθρο 24, τιμωρούνται με φυλάκιση ή και με χρηματική ποινή μέχρις 1.000.000 δρχ. για παράβαση ή άρνηση.

3. Όποιοσδήποτε παραποιεί ή νοθεύει το αποτέλεσμα έκλογών για την ανάδειξη συλλογικών οργάνων ή ανώτερων ή ανώτερων συνδικαλιστικής οργάνωσης τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστο τριών μηνών και εάν πρόκειται μέλος έφορευτικής έπιτροπής με φυλάκιση τουλάχιστο μηνών.

4. Όποιος χρησιμοποιεί την επωνυμία ή άντιποιείται εκπροσώπηση συνδικαλιστικής οργάνωσης χωρίς δικαίωμα για δικό του όφελος, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι έτους, άν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα από άλλη διάταξη.

5. Όποιος έμποδίζει με σωματική ή ψυχολογική βία συνεδριάσεις της διοίκησης ή τις συνελεύσεις μελών συνδικαλιστικών οργάνωσης τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι έτους, άν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα από άλλη διάταξη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η'.

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 24.

Άποκατάσταση, συνδικαλιστών.

1. Μέλη δικικήσεων ως και ίδρυτικά μέλη συνδικαλιστικών οργάνωσης μέσα στα όρια των παρ. 6 και 8 του άρθρου 14 που έχουν άπολυθεί μετά την ισχύ του νόμου 330/1976 επαναπροσλαμβάνονται στην έπιχειρήσή, ή οποία έχει κηρύξει τη σύμβαση εργασίας τους, χωρίς άλλη διάταξη.

Η διάταξη του έδαφ. α' δεν εφαρμόζεται εάν η κλάση ή τμήμα της σύμβασης έγινε για παράβαση ποινικού νόμου ή των διατάξεων του νόμου 330/1976 και του άρθρου 14 Π.Κ., για την οποία έχει έκδοθεί δικαστική άπόφαση.

2. Το πρώτο έδαφιο της παρ. 1 εφαρμόζεται και για τους εργαζομένους των οποίων οι συμβάσεις εργασίας έχουν ταγγελαθεί κατά τις διατάξεις του άρθρου 38 του Ν. 1976 έφόσον ήσαν άνεργοι κατά την 1.4.1982 και έξασκαλάθουν ή κατέστησαν άνεργοι μέχρι τη δημοσίευση αυτού του νόμου, χωρίς ύπαιτιότητά τους ή η εργασία τους μειονεκτεί σε σχέση με εκείνη από την οποία άπολύθηκαν.

3. Έργαζόμενοι, των οποίων οι συμβάσεις εργασίας έχουν καταγγελαθεί μετά την ισχύ του νόμου 330/1976, έπαι πριν κηρυχθεί η άπεργία, κατά τη διάρκεια της και έως έξι μήνες μετά από τη λήξη της άπεργίας στην οποία έταν μέρος στην έπιχειρήση ή τον κλάσο άπασχόλησης επαναπροσλαμβάνονται στην έπιχειρήση, ή οποία έχει κηρύξει τη σύμβαση εργασίας τους, χωρίς άλλη διάταξη έφόσον ήσαν άνεργοι κατά την 1.4.1982 και έξασκαλάθουν κατέστησαν άνεργοι μέχρι τη δημοσίευση αυτού του νόμου, χωρίς ύπαιτιότητά τους ή η εργασία τους μειονεκτεί σε σχέση με εκείνη από την οποία άπολύθηκαν.

ήταξη αυτή δεν εφαρμόζεται, εάν έχει κριθεί με διάφορα ότι η απόλυση δεν έγινε για συνδικαλιστικούς ή αν πρόκειται για επόχιακα απασχολούμενους, το προκύπτει από τη φύση της παραγωγικής λειτουργίας επιχείρησης.

Ατάξη του εδαφ. β' της παρ. 1 ισχύει και στις περιπτώσεις παραγράφου αυτής.

τις περιπτώσεις που αναφέρονται οι παράγραφοι 1, 2 εδαφ. γ' αν έχει εκδοθεί αμετάκλητη δικαστική απόφαση βάρος του εργαζομένου ή επαναπρόσληψη έχει την αναγκαστική σύναψη νέας σύμβασης εργασίας αορίστου χρόνου.

Ο εργοδότης έχει την υποχρέωση να επαναπροσλάβει ατόμους που έχει απολυθεί κατά τις παρ. 1, 2 και 3 στον ό εργαζόμενος του κοινοποιήσει σχετική έγγραφη με δικαστικό επίμηλητη μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία ημερών από τη δημοσίευση του νόμου αυτού. Η προθεσμία αρχίζει μετά το τέλος της εκκρεμούς ποινικής για τις περιπτώσεις των παρ. 1 εδαφ. β' και 3 γ' του άρθρου αυτού.

Αν οι εργαζόμενοι που θα υποβάλουν τη δήλωση επαναλήψης της παραγράφου 4 υπερβαίνουν το 5% αλλά όχι το 10% απασχολούμενων στην επιχείρηση, ο εργοδότης έχει υποχρέωση να τους επαναπροσλάβει ισόμερως κατά μήνα σε ένα εξάμηνο από το τέλος της προθεσμίας υποβολής ασφαλών δηλώσεως. Αν υπερβαίνουν το 10% και για το πέραν του 10% και μέχρι 20% προσλαμβάνονται ισόμερως κατά μήνα μέσα στον επόμενο χρόνο. Η πρόσληψη γίνεται με τη σειρά υποβολής της παραπάνω δήλωσης ή προτίμηση των εργαζομένων της παρ. 1, στη συνέχεια παρ. 2 και τέλος της παρ. 3, και μέσα σε κάθε ομάδα με βάση την ηλικία μεγαλύτερη προτεραιότητα στην επιχείρηση. Έκείνοι που δεν καλύπτονται από τα παραπάνω ποσοστά δικαιώμα προτίμησης σε μελλοντικές τυχόν προσλήψεις.

Ποζημιώσεις που έχουν τυχόν καταβληθεί δεν επιστρέφονται στους επαναπροσλαμβανόμενους.

Για διαφορές που προκύπτουν σχετικά με την εφαρμογή διατάξεων του άρθρου αυτού, αποφασίζει το Μονομελές Πρωτοδικείο είτε του τόπου της έδρας της επιχείρησης είτε τόπου παροχής της εργασίας με τη διαδικασία των άρθρων 663-676 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

Οι διατάξεις του δευτέρου εδαφίου της παρ. 4 του άρθρου εφαρμόζονται ανάλογα.

Στις περιπτώσεις της παρ. 6 αν η επιχείρηση που υφίσταται στην επαναπρόσληψη βρίσκεται σε προφανή οικονομική αδυναμία ν' αντιμετωπίσει τις πρόσθετες δαπάνες τις επαναπροσλήψεις μπορεί να υπαχθεί με απόφαση του αρμόδιου Έργασις στα προγράμματα του ΟΑΕΔ για την άπληση δημιουργίας νέων θέσεων απασχόλησης, με βάση τους όρους και ύστερα από τη διαδικασία που ορίζει το κάθε πρόγραμμα.

Άρθρο 25.

Έγγραφες μελών — Έκκαθάριση μητρώων.

Επί ένα χρόνο από τη δημοσίευση αυτού του νόμου εάν όργανο που είναι αρμόδιο κατά το καταστατικό της ή με υσιοδότηση του οργάνου αυτού το Προεδρείο της ν' αποφασίσει την έγγραφη μελών σε οποιαδήποτε οργάνωση σύμφωνα τις διατάξεις του άρθρου 7 δεν δεχτεί την αίτηση του εργαζομένου ή της οργάνωσης που θέλει να εγγραφεί ή μέσα σε 20 μέρες για δευτεροβάθμια ή τριτοβάθμια δεν έχει γνωμοδοτήσει ή απόφαση για την απόδοξη ή απόρριψη της αίτησης στον αιτούντα, αυτός έχει δικαίωμα να προσφύγει στο Μονομελές Πρωτοδικείο και να ζητήσει την έγγραφη κατά τη διαδικασία των άρθρων 663 και επ. του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

Οι λοιπές διατάξεις της παρ. 6 και η παρ. 7 του άρθρου 7 εφαρμόζονται ανάλογα.

Η προθεσμία της παρ. 7 του άρθρου 7 ορίζεται σε 45 μέρες για τις πρωτοβάθμιες και 75 μέρες για τις λοιπές οργάνώσεις.

Οι διατάξεις του άρθρου 22 παρ. 4 εφαρμόζονται ανάλογα.

2. Ένα τουλάχιστο μήνα πριν από την πρώτη μετά την έναρξη εφαρμογής αυτού του νόμου συνέλευση κάθε συνδικαλιστικής οργάνωσης, ή διοίκησή της οφείλει να προβεί στην εκκαθάριση του μητρώου των μελών της σύμφωνα με όσα ορίζονται στις παρ. 1 και 2 του άρθρου 7 και 2 και 3 του άρθρου 28 του νόμου αυτού. Για την περίπτωση μη συμμόρφωσης της διοίκησης ως και για διαφορές που μπορεί να προκύψουν αποφασίζει το αρμόδιο Ειρηνοδίκαιο και εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις των άρθρων 7 παρ. 7 και 22 παρ. 4 του νόμου αυτού.

Άρθρο 26.

Άμεση εφαρμογή αναλογικής.

1. Η Συνέλευση των μελών κάθε συνδικαλιστικής οργάνωσης μπορεί να αποφασίσει την άμεση εφαρμογή των σχετικών με τις εκλογές διατάξεων του νόμου αυτού. Η συνέλευση που θα αποφασίσει σχετικά και σε καταφατική περίπτωση θα προχωρήσει στην εκλογή εφορευτικής επιτροπής και στη συνέχεια στην εκλογή του διοικητικού συμβουλίου, της ελεγκτικής επιτροπής και αντιπροσώπων, συγκαλείται ύστερα από έγγραφη αίτηση του 1/10 των μελών της προς το αρμόδιο για τη σύγκλησή της όργανο σύμφωνα με το καταστατικό της οργάνωσης.

Αν σε 15 μέρες δεν γνωμοδοτηθεί στον πρώτο από τους αιτούντες με έγγραφο του αρμόδιου οργάνου ή αποδοχή της αίτησης ή δεν κοινοποιηθεί και δημοσιευθεί, όπως ορίζεται στην παράγραφο 4 αυτού του άρθρου, ή πρόσκληση για συνέλευση, το Μονομελές Πρωτοδικείο της έδρας της οργάνωσης εξουσιοδοτεί τους αιτούντες ή ορισμένους από αυτούς και ύστερα από αίτησή τους που συζητείται με τη διαδικασία των άρθρων 789 και επ. του Κ. Πολ. Δ. να συγκαλέσουν αυτοί τη Γενική Συνέλευση και ρυθμίζει την προεδρία της.

Η Συνέλευση αποφασίζει με σχετική πλειοψηφία των παρόντων μελών της και με τις απαραίτητες που προβλέπονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 8 του νόμου αυτού χωρίς την επιφύλαξη της διατάξεως του άρθρου 99 του Αιτιικού Κώδικα.

2. Αν η Συνέλευση αποφασίσει αρνητικά συνεχίζεται κανονικά ή θητικά των οργάνων με την επιφύλαξη του άρθρου 9 παράγραφος 1 εδαφίο β'.

Αν πρόκειται για συνέλευση πρωτοβάθμιας οργάνωσης, στην περίπτωση αυτή, άμεσα μετά την ανακοίνωση της αρνητικής της απόφασης καλείται από τον πρόεδρό της ν' αποφασίσει εάν θ' αντιπροσωπευθεί στην τριτοβάθμια οργάνωση δια μέσου του Έργατικού Κέντρου ή της Όμοσπονδίας, που τυχόν ανήκει. Η παρ. 2β του άρθρου 10 εφαρμόζεται κατά τα λοιπά ανάλογως.

Σε περίπτωση που δεν πραγματοποιηθεί η Συνέλευση των μελών σύμφωνα με τη διαδικασία της παρ. 1, ή διοίκηση της πρωτοβάθμιας συνδικαλιστικής οργάνωσης συγκαλεί τη Συνέλευση, ή όποια αποφασίζει εάν θα αντιπροσωπευθεί στην τριτοβάθμια συνδικαλιστική οργάνωση δια μέσου του Έργατικού Κέντρου ή της Όμοσπονδίας. Η παρ. 2β του άρθρου 10 εφαρμόζεται και στις περιπτώσεις της παραγράφου αυτής.

3. Οι διατάξεις της παραγράφου 1 εφαρμόζονται για τις πρωτοβάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις μετά τέσσερις μήνες, για τις δευτεροβάθμιες μετά επτά μήνες και για τις τριτοβάθμιες μετά εννέα μήνες από τη δημοσίευση του νόμου.

Με απόφαση του Έργασις και αν συντρέχουν σπουδαία λόγια, μπορεί να καθορίζεται χρόνος έναρξης των παραπάνω προθεσμιών έξη μηνών αντί τεσσάρων για τις πρωτοβάθμιες οργανώσεις, εννέα μηνών αντί επτά για τις

δωδεκάμηνες οργανώσεις και δωδεκάμηνων αντι εννέα τριτοβάθμιες οργανώσεις ή ορισμένες εξ αυτών.

Προκειμένου για πρωτοβάθμιες οργανώσεις με περισσότερα από 200 μέλη και επί ένα χρόνο από τη δημοσίευσή τους αυτού, οι υπεύθυνοι για τη σύγκληση συνελεύσεων ουν, εκτός από άλλη τυχόν πρόβλεψη του καταστατικού τριών από 20 τουλάχιστον μέρες, να δημοσιεύσουν σε μία ή περισσότερα και αν δεν υπάρχει σε μία εβδομαδιαία εφημερίδα τόπου της έδρας της οργάνωσης και να κοινοποιήσουν καστικό επίμελητή στις υπερωριζόμενες οργανώσεις πρόσλη προς τα μέλη τους για τη συνέλευση, που θα πραγματοποιηθεί με σημείωση για τον ακριβή τόπο και χρόνο και κοπό της.

Αν δεν γίνουν η δημοσίευσή και οι κοινοποιήσεις της κλητήρ αυτής, η συνέλευση είναι άκυρη.

Εάν περίπτωση αυτή, το Μονομελές Πρωτοδικείο με αίτησή του 1/20 των μελών της οργάνωσης αποφασίζει όπως ορίσται στην παρ. 1.

Για το πρώτο μετά την έναρξη ισχύος αυτού του νόμου όρισε κάθε τριτοβάθμιας συνδικαλιστικής οργάνωσης, είη η διοικήσή της να ζητήσει από τις δευτεροβάθμιες ενώσεις της δύναμής της να αντιπροσωπευτούν σ' αυτό αντιπροσώπους που η εκλογή τους δια έχει πραγματοποιηθεί το πολύ ένα μισό χρόνο πριν από την ημέρα έναρξης συνεδρίου. Η απόφαση αυτή πρέπει να ανακοινωθεί στις δευτεροβάθμιες οργανώσεις το λιγότερο τρεις μήνες πριν την αποφασισμένη ημερομηνία του συνεδρίου.

* Άρθρο 28

Διάλυση ΟΑΕΠΕΣ.

Ο Οργανισμός Διαχείρισης Ειδικών Πάρων Εργαζόμενων Σωματείων (ΟΑΕΠΕΣ) καταργείται όπως και το Δ. 891/1971 «περί οικονομικής υποβοήθειας εργαζομένων σωματείων και ενώσεων». Η τήρησή της περιουσίας του υπάρχοντος ΟΑΕΠΕΣ διέπεται αποκλειστικά από τις μενές διατάξεις.

2. Από τη δημοσίευσή αυτού του νόμου όλα τα δικαιώματα οι υποχρεώσεις του ΟΑΕΠΕΣ αναλαμβάνονται από την εργατική Έστια χωρίς άλλη διατύπωση.

Η Εργατική Έστια εκπληρώνει τις υποχρεώσεις του ΟΑΕΠΕΣ προς τις συνδικαλιστικές οργανώσεις με τη διασφάλιση και τους όρους του Π. Δ/τος 901/1976 «περί αντιμετώπισης των διατάξεων του Π. Δ/τος 189/1975 και επί της οικονομικής ενισχύσεως των επί τη βάση του Νόμου 89/1975 ανεμιστηθέντων εργατοπαλληλικών επαγγελματιών σωματείων και ενώσεων» που εξακολουθεί να ισχύει και τρεις (3) μήνες από την κατάρτιση της Εθνικής Οικονομικής Σύστασης Εργασίας ή την έκδοσή της οιας έκτασης απόφασης διαιτησίας ή του Προεδρικού Διατάγματος που αναφέρονται στο άρθρο 6 του νόμου αυτού. Για σκοπό αυτό το προσωπικό του ΟΑΕΠΕΣ συνεχίζει να παύει τις υπηρεσίες του στην Εργατική Έστια μέχρι την ολοκλήρωση των διαδικασιών και των ρυθμίσεων της παρ. 3. Ειδικά για τις οικονομικές ενισχύσεις του έτους 1982 οι προνομιές της παραγράφου 1 περίπτωση δ' του άρθρου 1 του Π. Δ/τος 901/1976 παρατείνονται μέχρι 31.8.1982.

3. Όλοι οι εργαζόμενοι, μέχρι τη δημοσίευσή του νόμου αυτού, στον ΟΑΕΠΕΣ, μπορεί να ενταχθούν, ύστερα από αίτησή τους και απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της Εργατικής Έστιας που εγκρίνεται από τον Υπουργό Εργασίας, ανεξάρτητα από το όριο ηλικίας τους, σε αντίστοιχες προσωπικές θέσεις που θα συσταθούν στην Εργατική Έστια, ανάλογα με τις ανάγκες της.

Με Προεδρικό Διάταγμα, που θα εκδοθεί με πρόταση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης, Οικονομικών και Εργασίας, θα καθορισθούν οι λεπτομέρειες της ένταξης, οι λήθοι και οι διατάξεις των θέσεων που θα συσταθούν καθώς και τα τυπικά προτάγματα διαρισμού του προσωπικού που θα ενταχθεί.

Ειδικά για το προσωπικό του ΟΑΕΠΕΣ, ως προβλεπόμενα για την ένταξη αναγνωρίζεται και αυτή που διανύει τον ΟΑΕΠΕΣ.

Κανένας από τους παραπάνω εργαζομένους, που εντάσσεται στην Εργατική Έστια σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου αυτού, δεν λαμβάνει συνολικά αποδοχές λιγότερες εκείνες που ελάμβανε πριν από την ένταξή του. Σημειώνεται επί πλέον, διαφοράς, αυτή διατηρείται σαν προσωπικό ποσό μέχρι την κάλυψή του.

Οι εργαζόμενοι στον ΟΑΕΠΕΣ, που για οποιοδήποτε λόγο δεν θα ενταχθούν ως μέλη, σύμφωνα με τα προαναφερθέντα, είναι δυνατόν ύστερα από αίτησή τους με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Εργατικής Έστιας που εγκρίνεται από τον Υπουργό Εργασίας να συνεχίσουν την απασχόλησή τους στην Εργατική Έστια με τη σχέση και τους όρους που εργαζομένων τών. Στους υπόλοιπους η Εργατική Έστια όφειλε να τους με αποζημιώσεις εάν να είχε καταργηθεί η σύμβαση εργασίας τους και είχαν απολυθεί κατά τη δημοσίευσή του νόμου Π. Δ/τος.

* Άρθρο 28.

Λοιπές μεταβατικές διατάξεις.

1. Μέχρις εκδόσεως του κατά την παρ. 2 του άρθρου 1 εκλογικού συνδικαλιστικού βιβλιαρίου ο εργαζόμενος στον συνδικαλιστική οργάνωση χρησιμοποιεί το ασφαλιστικό βιβλίο υγείας που γίνεται όλες οι εγγραφές που προβλέπει το άρθρο 13 παρ. 1.

2. Εργαζόμενος που είναι μέλος σε περισσότερα από ένα σωματεία κατά τη διάρκεια της παρ. 1 του άρθρου 1 του νόμου να εμπίπτει σε 2 μήνες από τη δημοσίευσή του να εμπίπτει τις οργανώσεις στις οποίες θα είναι μέλος και να ζητήσει τη διαγραφή του από τις λοιπές.

Μετά την παραπάνω προθεσμία αν υπάρχουν πολλές εγγραφές είναι έγκυρες μόνο οι δύο πρώτες κατά σειρά εγγραφές και με την διαγραφή της παρ. 1 του άρθρου 7.

Τυχόν ωφελήματα από ασφαλιστική ή υγειονομική υπηρεσία που απολαμβάνουν μέλη σωματείου, από τη διαγραφή οποιού είτε διαγράφονται είτε αποχωρούν ύστερα από την παραπάνω ρύθμιση, δε θίγονται.

3. Όσα αναφέρονται στην παρ. 2 του άρθρου αυτού, αναλόγως για τις πρωτοβάθμιες και δευτεροβάθμιες οργανώσεις, σε σχέση με όσα αναφέρονται στις παρ. 2 και 3 του άρθρου 7.

4. Ποινές που έχουν επιβληθεί για πράξεις που τείνουν να καταστρέψουν ή να υπονομεύσουν το Ν. 330/1976 και που δεν θεωρούνται ποινές με το νόμο αυτό διαγράφονται από τα ποινικά βιβλία με φροντίδα του αρμόδιου Εισαγγελέα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ'

ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

* Άρθρο 29.

1. Με Π. Δ/τα που εκδίδονται με πρόταση των Υπουργών Εργασίας και Δικαιοσύνης ρυθμίζονται οι λεπτομέρειες α) της τήρησης του ειδικού βιβλίου και του φακέλλου των συνδικαλιστικών οργανώσεων ως και της χρησιμοποίησης των εγγράφων και των εξαιρέσεων που προβλέπονται στο άρθρο 2.

β) της τήρησης των βιβλίων των συνδικαλιστικών οργανώσεων που προβλέπονται στο άρθρο 3.

2. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας, μετά γνώμη του αντιπροσωπευτικής τριτοβάθμιας οργάνωσης της οργάνωσης ή δικαστική εκδόσεως, το σχέδιο και τα στοιχεία του συνδικαλιστικού εκλογικού βιβλιαρίου και οι εγγραφές που γίνονται σ' αυτό.

3. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας ρυθμίζονται ο τρόπος και το ύψος της αμοιβής των δικαστικών αξιωματικών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟΝ
ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 30.

καλλιστικές, ελευθερίες και δικαιώματα δημοσίων υπαλλήλων.

ως αυτός, όπως είναι, εκτός από τις διατάξεις 14 παρ. 3—10, 16 παρ. 7—9, 22 παρ. 1 και 27, εφαρμόζεται με τις ειδικές ρυθμίσεις που παρακάτω ανάλογα και στους έμμισθους υπαλλήλους του Δημοσίου, όπως και στους μόνιμους υπαλλήλους των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ίδρυμάτων, των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου και των Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, ακόμη δε παλλήλους με σχέση ιδιωτικού δικαίου που κατ'εξουσιοδότηση, σύμφωνα με το άρθρο 103 παρ. 3 κατ'εξουσιοδότηση.

Η επέκταση της κατά την προηγούμενη παράγραφο, ως εργαζόμενοι λογίζονται και οι δημόσιοι όπου από τον παρόντα νόμο αναφέρονται οι λέξεις επιχείρηση, εκμετάλλευση, με τον έρο αυτό νοούνται δημόσιο και τα πιο πάνω νομικά πρόσωπα με τις υπηρεσίες τους. Όπου γίνεται λόγος για Έργα, ή μνεία δεν αφορά τους δημοσious υπαλλή-

ροβάθμιας συνδικαλιστικές οργανώσεις των δημοσίων υπαλλήλων είναι: α) Οι έμοσπονδίες των κατά κλάδο κλάδους σωματείων, που τα μέλη τους υπάγονται ένα ή και σε περισσότερα Υπουργεία ή τα Ν.Π. παρ. 1 του παρόντος και β) οι έμοσπονδίες σωματείων μέλη τους υπάγονται οργανικά στο ίδιο Υπουργείο κατά την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου Ν.Π. Δ.Δ. Α.Δ. που τελεί υπό την έποπτεία του Υπουργείου.

Ο υπάλληλοι ενός Υπουργείου ανήκουν σε μια και δικαλιστική οργανωση του Υπουργείου αυτού, με τους κλάδους, ή οργανωση τους θεωρείται, για το και σαν δευτεροβάθμια.

Πρωτοβάθμια οργανωση μπορεί να γίνει μέρος σε δευτεροβάθμια, εφόσον δεν υπάρχει άλλη οργανωση πρωτη που πρωτοβάθμια συνδικαλιστική οργανωση, περισσότερες από μια δευτεροβάθμιας οργανώσεις, στην πρώτη γενική συνέλευση των μελών της, εγκληθεί μετά την ισχύ του νόμου αυτού, να αποφασισια δευτεροβάθμια (έμοσπονδία) θα παραμείνει ως

ο υπάλληλος, από το διορισμό του, μπορεί να γίνει ο μιας συνδικαλιστικής οργανωσης των κατά κλάδο κλάδους διαρθρωμένων και μιας οργανωσης του κλάδου, αφού καταβάλει την ορισμένη από το κλάδο συνδρομή. Εκτός των άλλων περιπτώσεων που τυχόν καταστατικό της οργανωσης του, ο υπάλληλος δια- από μέλος αυτής, από το χρονικό σημείο της λύσης υπαλληλικής σχέσης, καθώς και αν δεν πήρε μέ- δύο τελευταίες εκλογές, για την ανάδειξη της διοί-

την επιφύλαξη του άρθρου 11 του Ν. 1256/1962 πολυθεσία, την πολυαπασχόληση και την καθιέρωση ορίου απολαδών στο δημόσιο τομέα καθώς και για κτικό Συνέδριο, το Νομικό Συμβούλιο του Κρά- άλλες διατάξεις, δεν επιτρέπεται η μετάθεση των παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου δημοσίων υπαλ- του είναι μέλη διοικητικών συμβουλίων ή προσωριών των πρωτοβάθμιας συνδικαλιστικών οργανώσεων, ε- ανήκουν σε δευτεροβάθμιας μέλη τριτοβάθμιας ο- , χωρίς την έγγραφη συγκατάθεση των ίδιων των και της συνδικαλιστικής τους οργανωσης.

Κατά τον ίδιο τρόπο προτάσσονται και τα μέλη των διο- κλάδων των δευτεροβάθμιας και των τριτοβάθμιας συνδικα- λιστικών οργανώσεων.

6. Η επιτροπή του άρθρου 15 του νόμου αυτού όταν πρό- κείται για δημοσious υπαλλήλους αποτελείται:

α) Από τον Πρόεδρο Πρωτοδικών της περιφέρειας όπου παρέρχει τις υπηρεσίες του ο υπάλληλος ή Πρωτοδική ή Ει- ρηνοδίκη που ορίζεται απ' αυτόν, με την αναφερόμενη στο άρθρο 11 σειρά, για ετήσια θητεία.

β) Από έναν υπάλληλο, που ορίζει ο Υπουργός Προεδρίας Κυβερνήσεως, ύστερα από συνηνόηση με τον κατά περίπτωση αρμόδιο Υπουργό.

γ) Από έναν εκπρόσωπο των υπαλλήλων, που υποδεικνύει η πιο αντιπροσωπευτική τριτοβάθμια οργανωση της χώρας.

7. Η διατάξη της παρ. 2 του άρθρου 19 του νόμου αυτού εφαρμόζεται και για το δικαίωμα άπεργίας των δημοσίων υπαλλήλων.

Ο χρόνος της άπεργίας των δημοσίων υπαλλήλων θεω- ρείται ως χρόνος πραγματικής δημοσίας υπηρεσίας, χωρίς όμως να καταβάλλονται οι αποδοχές του χρόνου άπεργίας.

8. α) Προκειμένου για δημοσious υπαλλήλους της παρα- γράφου 1 του παρόντος άρθρου, κήρυξη της άπεργίας δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί πριν περάσουν τέσσερις (4) πλή- ρεις μέρες, από τη γνωστοποίηση των αιτημάτων και των λόγων που τα θεμελιώνουν, με έγγραφο που κοινοποιείται, με δικαστικό επίμελητή, στο Υπουργείο Προεδρίας Κυβερνή- σεως, στο Υπουργείο Οικονομικών, στο Υπουργείο που υπά- γονται οι υπάλληλοι αυτοί, καθώς επίσης και στις διοική- σεις των φορέων που εποπτεύονται απ' αυτό, όταν πρόκειται για άπεργία υπαλλήλων τους.

β) Η άπεργία κηρύσσεται από δευτεροβάθμιας ή τριτο- βάθμιας οργανώσεις μετά από απόφαση της Γενικής Συνέ- λευσης.

9. Κατά τη διάρκεια άπεργίας των δημοσίων υπαλλήλων της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου δεν επιτρέπεται η πρόσληψη έκτακτων υπαλλήλων.

10. Στις πρωτοβάθμιας, δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας συνδικαλιστικές οργανώσεις των δημοσίων υπαλλήλων της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου δεν μπορούν να είναι μέ- λη συνταξιούχοι ή συνδικαλιστικές οργανώσεις συνταξιού- χων.

Άρθρο 31.

1. Η εργασιακή σχέση των απασχολούμενων στον Τύπο και η λύση της διέπεται από τις ισχύουσες γενικές διατάξεις του Εργατικού Δικαίου καταργούμενης κάθε αντίθετης ρύθμισης.

2. Κάθε διάταξη νόμου που κατοχυρώνει, περιορίζει ή εξαρθά το δικαίωμα της εργασίας στον Τύπο και την παροχή στους εργαζόμενους σ' αυτόν παρεπόμενων της εργασίας τους δικαιωμάτων από τη συμμετοχή τους ή μη σε συγκεκριμένη επαγγελματική οργανωση ή από την υπαγωγή τους στο Ν. 1186/1981 ή σε ορισμένο ασφαλιστικό φορέα, καταργείται.

3. Η ικανοποίηση των παρεπόμενων της εργασίας δικαιω- μάτων προϋποθέτει του λοιπού μόνο την απόδειξη ύπαρξης σύμβασης εργασίας με τον Τύπο.

4. Στο άρθρο 4 του ΑΝ. 99/1967 προστίθεται τέταρτη περίπτωση που έχει ως εξής:

αδ) Έπι απολύσεων τεχνικών, απασχολούμενων εις τας Ημερησίας Εφημερίδας Αθηνών και Θεσσαλονίκης».

5. Η αλήθινή έννοια της παρ. 4 του άρθρου 9 του Ν. 1186/1981 είναι ότι ο υπολογισμός του χρόνου υπηρεσίας των Τεχνικών Τύπου στους οποίους αναφέρεται η διάταξη γίνεται κατά τις νεκμενες νομοθετικές διατάξεις ή Σύλλο- γικές Συμβάσεις Εργασίας εφόσον ειδικά ρυθμίζουν το θέμα.

6. Η απόζημίωση που προβλέπεται από τις κείμενες δια- τάξεις για την περίπτωση της οικειοθελούς αποχωρήσεως λόγω συνταξιοδότησεως ή της απολύσεως των Τεχνικών Τύ- που που συνδέονται με σύμβαση εργασίας στις εφημερίδες

θηνών και Θεσσαλονίκης, των οποίων η στοιχειοθεσία γίνεται εν όλω ή εν μέρει σε λινοτυπικές μηχανές και η εκτύπωση σε κυλινδρικά πιεστήρια, όριζεται στο ήμισυ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΑ'

ΚΑΤΑΡΓΟΥΜΕΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 32.

Καταργούνται, με την επιφύλαξη της παρ. 2 εδ. β του άρθρου 1:

- 1. Ο Ν. 330/1976 «περί επαγγελματικών σωματείων και όσων και διασφάλισης της συνδικαλιστικής ελευθερίας».
- 2. Η παρ. 2 του άρθρου μόνου του Α.Ν. 620/1945 «περί σκοποποίησης και συμπληρώσεως των νόμων 148 του 1945, 74 του 1945 και 581 του ίδιου έτους».
- 3. Ο Α.Ν. 1803/1951 «περί προστασίας των συνδικαλιστικών στυλεών».
- 4. Οι διατάξεις νόμων, βασιλικών διαταγμάτων, αναγκαστικών νόμων και νομοθετικών διαταγμάτων, που είχαν άταρτηθεί με το άρθ. 41 παρ. 1 του Ν. 330/1976 θεωρούνται επίσης καταργημένες.

5. Ο Ν. 643/1977 «περί διασφάλισης της συνδικαλιστικής ελευθερίας των δημοσίων υπαλλήλων και δικαιώματος της άπεργίας αυτών».

6. Όσες διατάξεις νόμων, διαταγμάτων και αποφάσεων είναι αντίθετες προς τις διατάξεις του νόμου ή αναφέρονται σε άρρηκτα ρυθμιζόμενα μέτρα.

Άρθρο 33.

Η ισχύς αυτού του νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσήν στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Παραγγέλλομεν να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως το κείμενο του παρόντος και να έλθει ο νόμος του Κράτους.

Αθήναι, 30 Ιουνίου 1982

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΗΣ

ΑΠΟΣΤ. ΚΑΚΑΜΑΝΙΣ

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους

Αθήναι, 1 Ιουλίου 1982

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΗΣ